LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga. Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 17 (361)
Trešdien, 1950. g. 1. martā.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lamberga; galvenā redaktora vietnieks: M. Culītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jēkabsons, B. Kiselis, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Smits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17330.

Nestabilākais kabinets Anglijā pēdējos 100 gados

UZVARĒJUŠI STRĀDNIEKI AR 19 VIETU STARPĪBU — NEVIENA KOMUNISTA JAUNAJĀ PARLAMENTĀ—MORISONS PIETEIC JAUNAS VĒLĒŠANAS — ETLIJS TOMĒR SASTĀDA KABINETU — VALDĪBA GAN AMATĀ, BET NE PIE VARAS, SAKA BBC

Londona (B). — **Pēc pēdējiem rezultātiem otrdien strādnieku valdības vairākums jaunajā Anglijas parlamentā samazinājies vēl par 3 vietām. Joprojām nav ziņu par 1 vēlēšanu iecirkni. Pašreizējais stāvoklis ir: sociālisti — 315, konservātīvie — 296, liberāļi — 9, īru nacionālisti — 2. neatkarīgie liberāļi—1, apakšnama priekšsēdis — 1.**

No vēlēšanām Lielbritānija izgājusi stipri vājināta. Neraugoties uz niecīgo 19 balsu vairākumu, strādnieku premjērs Etlijs tomēr sestdien paziņoja, ka sastādīs jaunu valdību.

Vispārējais noskaņojums ir drūmsun Londonā paredz, ka jaunais parlaments dzīvos tikai dažus mēnešus.Kopš 100 gadiem nevienai britu valdībai nav bijis tik niecīga vairāku-ma parlamentā. BBC komentātors izsakās: „Viena vienīga gripasepidēmija var katru brīdi gāzt jauno valdību."

Daily Mail politiskais korespondents Brodbeds publicējis sensacionālu ziņu, ka strādnieku valdībā radusies bīstama plaisa. Kamēr Etlijs un vicepremjērs Morisons esot ar mieru socializācijas politiku mīkstināt, partijas trešais stiprais — Anairins Bevans pirmdien paziņojis, ka viņš esot pret katru partijas programmas mīkstināšanu un savu līniju izturēšot pat tad, ja vajadzēšot dibināt atsevišķu radikālsociālistu partiju.

Pirmdien Londonā runāja strādnieku partijas vicepremjērs Morisons. Viņš sagatavoja angļu tautu uz to, ka jau ļoti drīz notiks jaunas vēlēšanas. Šo paziņojumu Londonā uzskata par oficiālu strādnieku partijas deklarāciju.

Ar tikpat lielu saspīlējumu un nepacietīgām gaidām kā pašā Lielbritānijā, arī visā pārējā pasaulē pagājušo piektdien miljoni klausītāju pie radio aparātiem un daudzi tūkstoši pie lielo avīžu redakcijām sekoja drāmatiskai vēlēšanu ciņai. Piedalīšanās vēlēšanās šoreiz bija augstāka nekā jebkad līdzšinējā britu tūkstošgadu vēsturē. Piedalījušies vairāk nekā 84% no visiem balstiesīgajiem vēlētājiem, kamēr 1945. gadā bija tikai 73%.

Pēc pirmajiem vēlēšanu rezultātu ziņojumiem strādnieku partija konservātīvajiem bija priekšā ar vairāk nekā 60 balsīm. Tad stundu pa stundai konservātīvo kandidātu skaits auga, un pl. 5 pēc pusdienas Čerčila partijai pat bija jau 1 kandidāts vairāk nekā Etlijam. Sestdienas rīta agrajās stundās tomēr kļuva redzams, ka vismaz ar dažu balsu vairākumu sociālistiem nodrošināta techniska uzvara. Tā arī izrādījās. Sestdienas rīta prese Londonā jau ziņoja, ka vēlēšanās negrozāmi uzvarējuši strādnieki, bet ka konservātīvajiem katrā ziņā piešķirama morāliska uzvara, jo sociālistiem trūkst parlamentā nepieciešamā 50—60 balsu vairākuma. Vissmagāko zaudējumu tomēr vēlēšanās bija cietuši liberāļi un komūnisti. Liberāļi šoreiz vēlēšanās gāja ar ļoti lielām cerībām un vairākiem simtiem kandidātu. Tāpat arī komūnisti vēlēšanās piedalījās ar 100 kandidātiem, bet abas šīs partijas 449 vēlēšanu iecirkņos zaudēja tik smagi, ka tām nebija pat 1/8 no pretinieka kandidāta balsīm, un bija jāzaudē iemaksātā kandidāta drošības nauda 150 mārc. Par liberāļiem laikam samaksās Lloids, kur tie bija apdrošinājušies. Komūnisti zaudēja arī savus abus apakšnama locekļus, ko tiem deva 1945. gada vēlēšanas.

Pati vēlēšanu gaita Lielbritānijā bija ļoti mierīga un nosvērta. Nekur nebija sadursmju vai nekārtību. Ar lielākām ovācijām nekā tas parasts tauta ielās apsveica konservātīvo kandidātus, kas ar lielu balsu vairākumu bija izcīnījuši no jauna sev vietu apakšnamā. Visumā var teikt, ka no abu pretinieku partijām ievēlēti visi līdzšinējie svarīgākie līderi. Izkritis tomēr tāds pazīstams politiķis kā strādnieku populārais ārlietu viceministrs Meijū. Visumā Čerčila ģimene var atzīmēt 3:1 uzvaru, jo ievēlēts pats vecais Vinstons un abi viņa znoti, no kuriem vecākais Denkans Sendijs ir viens no Eiropas ūnijas redzamākajiem cīnītājiem.

Vēlēšanu rezultāts visā pasaulē izraisījis jūtamu vilšanos. Neapmierināti tiklab paši angļi, kā arī viņu sabiedrotie — Francija un ASV. Nevienam nepatīk, ka Lielbritānijā nodibinājusies tagad valdība, kam nav nekādu izredžu nedz ilgstoši pastāvēt, nedz pieņemt izšķirīgus un svarīgus lēmumus, kādus prasa tiklab pašu angļu iekšpolitika, kā arī starptautiskais stāvoklis. Līdz-

(Turpinājums 8. lpp.)

ASV propaganda pastiprināsies visā pasaulē

Vašingtona (C). — Newsweek 27. 2. ziņo, ka ASV nacionālās drošības padome drīz sākšot reālizēt pagājušajā rudenī pieņemtos plānus par propagandas pastiprināšanu Eiropā un citās aizjūras zemēs. Šajā propagandas darbā izmantošot ārlietu ministrijas, armijas, Maršala plāna un citu ASV institūciju organizācijas. Informētais žurnāls piebilst, ka nacionālās drošības padome esot izstrādājusi arī plānus, pēc kuriem rīkoties kara gadījumā.

Amerikas Balss pirmdien paziņoja, ka tās raidītāji Klusajā okeanā gar Āzijas cietzemes krastu tā pastiprināti, ka varēs ar saviem raidījumiem sasniegt „katru radioaparātu Āzijas kontinentā". Jaunus raidītājus ierīkos arī Eiropā.

ASV diplomāti jau atstājuši Bulgariju

Belgrade (D). — Sestdien Belgradē ieradās Savienoto valstu sūtnis Sofijā Donalds Hits ar 47 diplomātiskās misijas darbiniekiem. Stacijā amerikāņu diplomātus apsveica ASV sūtnis Juogslavijā Džordžs Elens un Lielbritānijas sūtnis sērs Čarls Pīks. Pēc tam, kad Savienotās valstis paziņoja, ka tās pārtrauc diplomātiskās attieksmes ar Bulgāriju, Sofiju tagad atstājuši visi amerikāņi. Kā zināms, ASV pilsoņu interešu aizsardzību Bulgārijā uzņēmusies Šveice.

UP ziņo no Vašingtonas, ka tieslietu ministrija apķilājusi visus bulgāru, rumāņu un ungāru pavalstniekus īpašumus Savienotajās valstīs. Kāds valdības pārstāvis šai sakarībā paskaidroja: tas darīts tāpēc, ka Ungārija, Rumānija un Bulgārija „pārāk lēni" kārto savus maksājumus. Kāds žurnālists jautāja, vai šī īpašuma apķīlāšana nav skaidrojama ar politisko saspīlējumu, kas valda ASV un minēto trīs Balkānu valstu starpā. Uz šo jautājumu valdības pārstāvis neatbildēja.

Latviešu pārstāvji katoļu preses starptautiskajā kongresā

Roma (E). — Romā pag. mēnesī notika trešais katoļu preses starptautiskais kongress, kurā piedalījās ap 300 delegātu no 25 valstīm. Latviešu katoļu presi pārstāvēja māc. P. Bečs un J. Škutāns. Trīs dienu laikā notika apspriedes gan par preses techniskajiem jautājumiem, gan par starptautisku katoļu preses organu izveidošanu. Diskusijās kongresa dalībnieki vairākkārt pieminēja arī boļševiku verdzināto tautu likteni, Baltijas valstu stāvokli. Pieņemtajās rezolūcijās katoļu preses darbinieki aicina uz cīņu par cilvēka personiskajām brīvībām, cieņu un taisnību.

Vācu tautas policistus apmācis Padomju savienībā

Berline (D). — Die Neue Zeitung Berlīnes izdevums ziņo, ka krievi nolēmuši vācu tautas policistus turpmāk apmācīt Padomju savienībā. Visās Austrumvācijas policijas skolās pašreiz notiekot kandidātu reģistrēšana. Padomju militārā pārvalde vēloties noorganizēt īpašas tautas policijas vienības, kam jau tuvākajā nākotnē būs jādodas uz Padomju savienību, lai „iegūtu tur militārās un politiskās zināšanas". Lai izraudzītu aspirantus, policijas skolas pašreiz apmeklē padomju virsnieki. Die Neue Zeitung sakās zināms, ka pirmās policijas vienības uz Padomju savienību dosies no Prenclavas. Nesen Maskavu apmeklēja vairāki augsti vācu policijas virsnieki, kuru vidū atradās arī agrākais Brandenburgas iekšlietu ministrs Bechlers, bij. Austrumberlīnes policijas prezidents Markgrāfs un līdzšinējais Brandenburgas policijas šefs Šteimers. Die Neue Zeitung piebilst, ka šis apmeklējums noticis tāpēc, lai vienotos par tautas policijas apmācībām Padomju savienībā.

7 senāta juridiskās komisijas locekļi pret Mekkeranu

Gatavojoties brīdim, kad senātora Mekkerana vadītās juridiskās komisijas lēmumus par DP likuma papildinājumu sāks apspriest senāta kopsapulce, komisijas vairākums — 7 locekļi iesnieguši senātam atsevišķus paziņojumus, ka aizstāvēs DP likuma liberālizēšanu; viņi nepievienojoties lēmumam, ko pieņēmusi viņu pašu komisija. Trīs no šiem septiņiem parakstījuši paziņojumu, ka atzīst komisijas vairākuma izstrādāto projektu par netaisnu un praksē nepielietojamu, un tāpēc vēlas pilnīgi jauna DP likuma papildinājuma izstrādāšanu. Divi citi senātori visumā pievienojas komisijas izstrādātajiem noteikumiem, bet vēlas tos papildināt, un pēdējie divi paziņojuši, ka pēc viņu domām likumu vajadzētu „vēl vairāk liberālizēt". Šo 7 locekļu rīcību kvalificē kā „dumpošanos pret komisijas priekšsēdi".

Latviešu raidījumi Bostonas radiofonā

Harvards Džonsons, kam ASV pieder ap 200 restorānu, sākot no Meinas štata ziemeļaustrumos līdz Kalifornijai dienvidos, dāvinājis 1000 dolaru samaksai par 20 pusstundu gariem latviešu radioraidījumiem Bostonas Kvinijas raidītājā. Šo staciju pieteic kā WJDA, un tā atrodas starp 130—135 m. Raidījumi jau iesākti un notiek katru svētdienu no pl. 1.30—2 p. p. Raidījumos piedalās dubultkvartets Tēvija, tenors Rūd. Valdmanis, kontrabasists Ludvigs Juchts un vijolnieks G. Bērzs; rāida arī Reitera kora iedziedātas skaņu plates. Raidījuma mūzikālais vadītājs ir J. Ansbergs, bet pieteicējs māc. Osv. Blūmītis, kas klausītājus iepazīstina ar mūsu tautas likteņgaitām un ciešanām padomju režīmā.

Laiks spiež izšķirties

IRO brīdina:

Vairs tikai 17 nedēļas

palikušas līdz 30. jūnijam, kad izbeidzas aprūpe DP nometnēs. Tāpēc lai ikviens jau šodien, kad IRO ierēdniem vēl iespējams palīdzēt, izšķiras un sāk gatavoties

tālākai emigrācijai

vai

palikšanai uz dzīvi Vācijā

Abos gadījumos nekavējoties jāsāk kārtot vajadzīgās formalitātes, jo vilcināšanās un gaidīšana uz pēdējo kuģi vai minūti var beigties ļoti kļūmīgi.

ASV atašeja mīklainā nāve dzelzceļa tunelī

Vine pārliecināta par politisku slepkavību. Vogelera kundzes svarīgā liecība

Vine (F). — **Pagājušo ceturtdien Pasilgas dzelzceļa tunelī, kas atrodas apmēram 30 km no Zalcburgas, atrada pilnīgi sakropļotu Savienoto valstu flotes atašeja Bukarestā kapteiņa Elčena Kērpa līķi. Tas noticis drīzi pēc tam, kad cauri tunelim bija izbraucis Arlbergas orienta ekspresis, kas uztur satiksmi starp Vini un Parizi. Oficiāliem iestādēm sazinoties ar Bukarestu, noskaidrojās, ka Kērpa atradās ceļojumā uz Parizi. Austriešu policija kopā ar amerikāņu kriminālpoliciju CID nekavējoties sāka izmeklēšanu. Dīvains ir tas apstāklis, ka Kērpa kabatās neatrada viņa diplomātisko pasi. Informētas aprindas Vinē izsakās, ka amerikāņu flotes atašejs nogalināts politisku motīvu dēļ. Kērpa līķi pārveda uz Mincheni, kur notika medicīniska obdukcija. Nekādas vardarbības pazīmes tomēr nav konstatētas.**

Ceļā uz Parizi kapteinis Kērps brauca franču sabiedrības Compagnie des Wagons Lits guļamvāģi, kas nekavējoties nodots CID ricībā, lai varētu turpināt izmeklēšanu. Guļamvagona durvis taisās uz iekšu, kāpēc pa tām izkrist liekas gluži neiespējami. Arī logi ir pārāk šauri, lai pa tiem izsprauktos ārā. Bez tam austriešu policija konstatējusi vēl kādu interesantu parādību, kas aizvien vairāk apstiprina aizdomas par slepkavību: netālu no tuneļa ir kāds liels līkums, ko ekspresis parasti pārbrauc ar nesamazinātu ātrumu. Dīvainā kārtā kapteiņa Kērpa līķis atrasts pilnīgi pretējā pusē nekā pēc inerces spēka tam vajadzēja būt. Franču guļamvagonu sabiedrība paskaidro, ka pēdējo 50 gadu laikā neviens pasažieris nav izkritis no tās vagoniem.

Mīklainā nāvē mirušais amerikāņu flotes atašejs bija tuvs draugs Vogeleram, kam ungāru tiesa nesen piespriedza 15 gadu ilgu cietuma sodu. Ceļā uz Parizi kapteinis Kērps Vinē apmeklēja Vogelera kundzi. Viņai un vairākiem paziņām flotes atašejs pirms Vines atstāšanas izteicies, ka „viņam ir bailes par savu drošību". „Man ir tāda sajūta," teicis Kērps, „ka man kāds pastāvīgi seko." Amerikāņu kriminālpolicija vienu laiku pielaida varbūtību, ka flotes atašejs izdarījis pašnāvību. Šo pieņēmumu katēgoriski noraida Vogelera kundze. „Kad mēs satikāmies, kapteinis Kērps bija dzīvot priecīgs un viņam nebija nekādu rūpju, atskaitot nelāgo sajūtu par izsekošanu," paskaidroja viņa preses pārstāvjiem. Amerikāņu kriminālpolicijai Vogelera kundze izteicās, ka tanī dienā, kad mīklainā nāvē mira Kērps, viņai kāda nepazīstama sieviete piezvanījusi pa telefonu un perfektā angļu valodā jautājusi: „Vai jūs esat kaut ko dzirdējusi par savu draugu?" Domādama, ka zvanītāja ir kāda kapteiņa Kērpa paziņa, viņa atbildējusi jā. Tad mistiskā balss pateikusi: „Domājiet par viņu" un nolikusi telefona klausuli.

Informētas aprindas Vinē izsakās, ka Kērps kā diplomātiskais kurjērs vedis uz Parizi ļoti svarīgus slepenus dokumentus. Jau Vinē viņam sekojušas vairākas nepazīstamas personas. Kapteinis Kērps bez tam bijis labi informēts par Rumānijas militāro stāvokli un par krievu Melnās jūras floti. CID pašreiz noprātnājusi vairākus pasažierus, kas kopā ar flotes atašeju atradās ceļā uz Parizi. Lielu neskaidrību šai komplicētajā gadījumā rada arī tas stāvoklis, ka kapteiņa Kērpa kabatā atrasta biļete, kas nebija izdota uz viņa vārdu.

Nujorkas advokāts Ernsts, kas vēlējās aizstāvēt Vogeleru un līdmašīnā bija speciāli ieradies Vinē, Daily Mail pārstāvim izteicās, ka Vogelera kundzi pastāvīgi apsargā divi amerikāņu kriminālpolicisti, tērpušies civildrēbēs. ASV militārā pārvalde Vinē tikai nesen atjēgusies, kādā ceļā krievi nolaupa cilvēkus. Padomju aģenti pa kanalizācijas šachtām slepeni ienākot rietumu sektoros un tādā ceļā ar nolaupītajiem atkal dodoties projām. Pēc Ernsta informācijas šādā veidā aizvesti vairāk nekā 500 cilvēku. Šī metode burtiski līdzinājas tiem notikumiem, kas attēloti pazīstamajā angļu filmā Trešais vīrs.

Pad. savienībai jauna flotes ministrija

Londona (E). — BBC ziņo, ka pēc augstākās padomes prezidija lēmuma Padomju savienībā nodibināta flotes ministrija. Par tās vadītāju iecelts admirālis Jumaševs. Līdz šim flote bija iekļauta padomju bruņoto spēku ministrijā. Tagad arī tā pārdēvēta par kara ministriju. Maskavas radio ziņo, ka jaunās pārmaiņas Padomju savienībā notikušas tāpēc, lai arī „floti izveidotu par tikpat spēcīgu, kāda ir varenā sarkanā armija." Britu admirālitāte saņēmusi ziņas, ka krievi pašreiz būvē trīs modernus kaujas kuģus un 1000 zemūdenes. Informētas aprindas Londonā pārliecinātas, ka tuvākā nākotnē Padomju savienība dibinās arī aviācijas ministriju.

Tito baidās, ka ASV un Lielbritānija vienosies ar Padomju savienību

Belgrade (C). — Svētdien maršals Tito atkal atgādināja rietumu lielajiem, ka viņš gaida uz jauniem aizņēmumiem, bet ka arī tālāka vilcināšanās nespēs mainīt Jugoslavijas „sociālistiskā komūnisma kursu". Kā vērojams no iepriekšējās reakcijas Vašingtonā un Londonā, arī šī otra runa lielu iespaidu nav radījusi, un rietumnieki uz to reaģē tikpat maz kā uz pagājušajā nedēļā notikušo Hočimīna valdības atzīšanu. Vašingtonā norāda, ka ASV vēstnieks Elens esot bijis iepriekš informēts par to, ka Tito atzīs Vietnamas komūnistu vadoni. Ņujorkas Eksporta-Importa banka paziņojusi, ka tuvākajās dienās Jugoslavijai piešķirs 9,5 miljonus dolaru, uzsverot, ka tas izlemts jau pirms dažām nedēļām.

Vašingtonas informētas aprindas norāda, ka ASV ir vairākas iespējas Tito politiku regulēt un ietekmēt. Viens galvenajiem esot Triestas jautājums. Amerikāņi Tito ieteikuši tiešās sarunās ar Italiju vienoties par Triestas ostas turpmāko likteni, apsolot, ka no savas puses palīdzēs Italijai labprātīgi atteikties no samērā nesvarīgās, bet Jugoslavijai ļoti nepieciešamās izejas uz Vidusjūru. Tito sarunas sācis nekavēdamies, jo baidoties, ka jau vistuvākajā laikā varētu notikt tieša sapratšanās Padomju savienības, ASV un Lielbritānijas starpā, kas viņa stāvokli ļoti pasliktinātu.

Newsweek 27. 2. šai jautājumā norāda, ka ASV ārlietu ministrija atteikusies būt par starpnieku Tito un Italijas sarunās par Triestu. Ečesons nevēloties „vēl vairāk uzkurināt Tito prasības pēc pieejas Vidusjūrai".

ŠINĪ VASARĀ PAREDZ ASV 6 MILJ. BEZDARBNIEKU

Vašingtona (C). — **Prezidenta Trūmena padomdevēji pārsteigti, ka viņu optimisms nav piepildījies un bezdarbnieku skaits Savienotajās valstīs turpina strauji augt. Janvāra mēnesī ASV bijis 4.500.000 bezdarbnieku, un, kā Vashington Trends pirmdien ziņoja, valdības aprindās paredz, ka šīs vasaras vidū, neraugoties uz sezonas darbiem, kopējais bezdarbnieku skaits sasniegs 6 miljonu robežu. Caurmērā bezdarbnieku skaits ASV ir 7 proc. no visiem strādātājiem, bet dažos štatos šis skaitlis sasniedz 12 proc. un vairāk.**

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 17 (361) 1950. g. 1. martā.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Denunciāciju velns

Latvijas daiļumam un spēkam vēl stāvot zenitā, paši bijām liecinieki, ka, vienprātība strādājot, veicamas lielas lietas: concordia res parvae crescunt (vienprātībā mazas lietas top lielas). No mazuma vienprātībā tapa mūsu brīvība, no mazuma ar drosmi un neatlaidību izauga Latvijas valsts. Tas bija dzinējspēks latviešu tautas nerimtīgai augšupejai. Bet posta laikā tautietim ar tautieti vēl vairāk jāsader kopā vienprātība, izpalīdzība, draudzība un vienādā likteņa izpratnē. Palicēji dzimtenē tikai tādēļ vēl spējīgi dzīvot, ka viņus vada šī vienprātība izturībā, ticībā un ciešanās. Tādēļ arī mums, kam ļauts runāt brāļu un māsu vietā, jāapvienojas jo lielākā pulkā, lai mēs skaļāk spētu izkliegt Latvijas nelaimi.

Bet kas tagad notiek? Dziļi un griezīgi sākusi plaisāt vienprātības granīta klints, kas vienīgā mūs vēl spēj morāli un fiziski liedēt. Mēs nevaram klusēt par tiem tautiešiem, „sava ceļa gājējiem", kas ar nelietībā iemērktu mēli rada saviem tautiešiem šķēršļus ceļā, lai tie kluptu un paliktu nostatus to pulkam, kas nonāk aizjūras zemēs un tur meklē palīdzību savas tautas atpestīšanai. Kāds denunciāciju un nomelnošanas velns ieperinājies mūsu nometnēs, savās sātaniskās izdarībās padarīdams nelaimīgus mūsu tautiešus. Paklausieties, kā tas trako.

Kāds akadēmiski izglītots tautietis, kas Vācijā bijis nolaidīgs darbā un iemantojis kollēgu un priekšniecības nievas, pēc nokļūšanas aizjūrā raksta savam bijušam priekšniekam: „Šo zemi Jums neredzēt. Visās trīs izceļošanas instancēs atrodas iesniegts mans protežē." Un tā Vācijā palikušais šefs arī gaida jau pāri pusgadam. Bet šī nelietība kļūst vēl lielāka, kad šis pats tautietis vēstulēs paziņām Vācijā atraksta, ka viņš kādā sanāksmē tagadējā dzīves vietā klāstījis pastrādāto un lielījies ar savu moŗa darbu.

Cits gadījums. Kādā nometnē dzīvo kopā divi draugi. Iznāk nesaprašanās. Sekas — aizbraucējs, pirms uzkāpšanas emigrantu kuģī, atstāj „materiālus" attiecīgajām instancēm.

Šo nelietību uzskaitījumu varētu turpināt. Pieminētais velns vistrakāk uzbrūk tiem, kas pierādījuši prasmi strādāt savas nometnes vai visas trimdinieku kopības labā. Denunciantu negantās rīcības pamatā saskatāmi personīgas dabas ieganstí.

Būtu jāpriecājas par katru krietnu tautieti, kas nokļūst aizjūrā un tur var līdzrunāt un strādāt Latvijas atbrīvošanai. Jo lielāks kļūst šādu vīru pulks, jo tuvāk nāk diena, kad rietumu demokratiskās valstis vairāk darīs apspiesto labā.

Ne visas denunciācijas notiek ar komūnistu algotņu palīdzību, kādi sastopami katrā vietā un kas par Kremļa naudu gatavi uzspert gaisā visas trimdinieku nometnes, ja tikai mūsu pašu modrība nestātos ceļā. Ir gadījumi, kur paziņa paziņu iegrūž nelaimē, darba biedrs savu kollēgu nosūdz kā pēdējo nelieti tikai personīgu nesaskaņu un ļaunu untumu dēļ. Tas lieku reizi pierāda, ka, zaudējuši savu tēvzemi, sākam pazaudēt arī rakstura cēlās īpašības un godīgu sirdi.

Vai visi vēl esam Latvijas uzticīgi dēli un meitas?

Denunciācijas kā lielu ļaunumu vērtē arī amerikāņu iestādes, neizprazdamas šādas negantības. Mēs bieži lepni izslejam krūtis un lielāmies ar augstu inteliģenci un guvumiem mūsu valsts dzīvē. Jānožēlo, ka mēs nespējam ne tikai kā nosist denunciāciju velnu, bet pat to iegrožot. Kā mēs varam būt sagatavoti lielajam mērķim, ja mums trūkst nacionāli apzinīgas vienprātības un kopības? Ar to mēs savai lietai nodarām lielu ļaunumu.

Ir tiesa, ieilgušā nometņu dzīve izdiedzējusi nenovīdību, patīgumu un sīkmanību. Bet savaldība mums jāsaglabā jebkurā izrīcībā. Jāpatur vērā, ka tautas kopības skatam nepazudīs nepamanīts neviens tautietis, kas ļāvies šim nelietību velnam. Agri vai vēlu reiz tam būs jānostājas pie kauna staba.

Šajā laikā, kad mūsu nākotne stāv uz zobens asmeņa, mums jāsaliedējas tik cieši, ka nepaliktu novienas gaisa poras, kur iesprauktiesārdītāja ķirmja taustekļiem.

Ja savu Latviju ceram atgūt, tad gan tikai ar vienprātīgu ciņu!

A. Sedasdēls.

LCP 16. sesijā 1949. g. 19./20. novembrī pieņemtie ĀRKĀRTĒJIE LĒMUMI

LCP atzīst ka Latviešu trimdas kopība Vācijā ir plašākā latviešu trimdas organizācija ar vispār atzītiem mērķiem par latviešu tautas dzīvā spēka saglabāšanu un latviešu nacionālpolitisko ideālu piepildīšanu un kā tāda visumā attaisnojusies.

Tālāk LCP uzskata par nepieciešamu iespēju robežās šo demokratiski uzbūvēto organizāciju saglabāt Vācijā, kā arī rūpēties par tās tālāku paplašināšanu, ieskaitot trimdas kopībā arī citās zemēs esošos latviešus.

Šī lēmuma realizēšanai LCP pieņem šādus ārkārtējus lēmumus:

1. Ja LCP sastāvs kļūtu mazāks par „Latv. trimdas kopības pārstāvības organu statūtos" paredzēto kvorumu (2 trešd. no visa LCP sastāva), LCP aizstāj „Latviešu trimdas kopības" vācu tiesā reģistrēto statūtu paredzētais delegātu kongress, par kuŗa sasaukšanu lemj LCK sazinā ar LCP prezidija locekļiem. Delegātus ievēl LCK noteiktā kārtībā. Vēlēšanu technisko procedūru organizē un pārrauga Centrālā vēlēšanu komisija (CVK). Delegātu kongress darbojas pēc reģistrētiem „Trimdas kopības statūtiem" un pēc interniem „Latviešu trimdas kopības" noteikumiem, par cik pēdējie nerunā pretim statūtiem un atbilst apstākļiem piemērošanas laikā.

2. Lai saglabātu iespēju robežās trimdas kopības orgānu kontinuitāti, nosaka līdzšinējās LCK pilnvaru laiku līdz LCP resp. delegātu kongresa pilntiesīgai sesijai pēc 1950. gada 31. decembra. Šis lēmums neatcel LCP resp. delegātu kongresa tiesību ar absolūtu balsu vairākumu izteikt LCK vai tās atsevišķiem locekļiem neuzticību.

Piešķir LCK tiesību papildināt savu sastāvu, kooptējot vakantiem amatiem to pilntiesīgus izpildītājus līdz nākošai LCP resp. delegātu kongresa pilntiesīgai sesijai. Līdzīgi LCK tiek pilnvarota ievēlēt amatpersonas vakantiem amatiem trimdas kopības citās institūcijās.

3. Atzīt par nepieciešamu, ka latvieši visā brīvā pasaulē apvienojas vienā visparējā trimdas organizācijā, liekot tās pamatā pašu latviešu trimdinieku ar viņa pamatideāliem: brīva Latvija un tautas dzīvā spēka fiziska un nacionāla saglabāšana.

Uzdod LCK uzņemties iniciātīvu šī darba veikšanai un aicināt ārpus Vācijas esošos latviešus apvienoties trimdas kopībā. Atzīst par lietderīgu trimdas kopību organizēt pēc reģionāla principa, piemērojoties katras zemes likumiem par biedrošanās tiesībām. Katras zemes latviešu trimdas kopības daļai būtu jāizvirza šīs zemes Latviešu nacionālā komiteja, kas pēc sava organizatoriskā sastāva būtu autonoma attiecībā par šajā zemē novietoto Latviešu trimdas kopības daļu, bet centrālās institūcijas delegācija attiecībā par visas Trimdas kopības jautājumiem nacionāli-politiskā plāksnē.

4. Piešķir LCK tiesību nodot savu Trimdas kopības centrālā izpildu organa stāvokli un tiesības kādas citas zemes nacionālai komitejai, ja pēdējās organizatoriskā spēka potenciālu LCK atzīst par pietiekošu un ja apstākļi to prasa.

LATVIEŠU CENTRĀLĀS PADOMES
priekšsēdis J. Celms,
vicepriekšsēdis K. Lobe,
sekretārs P. Greizis.

PLĀNS LCP 1949. gada 19./20. novembra ārkārtējo lēmumu iedzīvināšanai

Pamatojoties uz LCP lēmumiem par Latviešu trimdas kopību un tās institūcijām un izpildot šajā sakarā LCK uzticēto uzdevumu,

LATVIEŠU CENTRĀLĀ KOMITEJA NOLEMJ:

1. Radīt trimdas kopības reģistru.

Latviešu trimdas kopības reģistrs ir saraksts par trimdā izkliedētiem Latvijas tautas locekļiem. Ierakstīšanās reģistrā ir katra latviešu trimdinieka atsaukšanās Latvijai, ticības un uzticības apliecinājums viņai un iesaistīšanās cīņai par Latvijas atbrīvošanu un tās dzīvā spēka saglabāšanu. No otras puses reģistrs dos iespēju redzēt, kur ir pilntie īgais latviešu trimdas kopības dalī-, virzāma latviešu grāmata, mācītājs, skolotājs, mākslinieks. Latviešu trimdas kopības reģistru sastāda atsevišķu zemju nacionālās komitejas, kuŗām piekrīt pagaidu nacionālās komitejas stāvoklis.

Latviešu trimdas kopības reģistra techniskos jautājumus kārto atsevišķa LCK izdota instrukcija.

2. Ieteikt latviešu trimdiniekiem dibināt zemju nacionālās komitejas.

Latviešu trimdas kopības apstākļiem atbilstošais ieteicamākais techniskās organizācijas veids ir: katrā zemē viena latviešu biedrība ar tās valdi kā šīs zemes nacionālo komiteju Zemēs, kur plašo attālumu vai citu apstākļu dēļ latvieši būtu organizējušies vairākās biedrībās, viena no biedrību valdēm pēc LCK uzaicinājuma uzņemas iniciātīvu pagaidu nacionālās komitejas radīšanā. Pagaidu nacionālā komiteja rūpējas par reģistra organizēšanu un nacionālās komitejas ievēlēšanu, kā arī pagaidām veic citus nacionālās komitejas uzdevumus. Nacionālā komiteja ievēlama pēc iespējas tiešās vēlēšanās.

3. Atzīst, ka latviešu trimdas kopības vadošā resp. izpildu organa stāvoklis jāieņem tās zemes nacionālai komitejai, kuŗa ir vislabākā organizatoriskā un novietojuma stāvoklī.

Vadītāja nacionālā komiteja saucas par Latviešu Centrālo Komiteju. Citas nacionālās komitejas iepretim Latviešu Centrālai Komitejai ir tās delegācijas.

Pašreizējā Latviešu Centrālā Komiteja (Vācijā) patur savu trimdas kopības vadītāja un izpildu organa stāvokli līdz tam laikam, kamēr kādas citas zemes latviešu nacionālā komiteja nonāks labākā organizatoriskā vai novietojuma stāvoklī, par ko vienojās jau noorganizētās Nacionālās komitejas Savukārt arī pēdējā var nodot savu centrālo stāvokli atkal citai latviešu nacionālai komitejai, ja grozījušies apstākļi to prasa.

4. Uzaicināt visus trimdā izkliedētos latviešu tautas locekļus maksāt latviešu trimdas kopības mērķu realizēšanai trimdinieka artavu — vienas dienas ienākumu katrā pusgadā.

Trimdinieka artava iemaksājama vienas dienas izpeļņas apmērā katrā pusgadā, sākot ar 1950. gada 1. janvāri. Maksājumi izdarāmi savas zemes nacionālai komitejai vai, kur tādas nebūtu, tās pagaidu atvietotājai līdz katra gada Jāņiem un Ziemsvētkiem. Nacionālā komiteja vai tās aizstājēja 50 proc. no ienākumiem izlieto tās zemē novietotās trimdas kopības daļas vajadzībām, bet atlikušās 50 proc. nāk trimdas kopības centrālās institūcijas rīcībā kopējo mērķu sasniegšanai. — Latviešu Centrālā Komiteja izlieto kopējo mērķu sasniegšanai savāktos līdzekļus sava budžeta kārtībā vai ar speciāla fondu starpniecību.

Trimdinieku artavas iekasēšanas kārtību, nor ķinu sistēmu un citus techniskus jautājumus regulē LCK izdota instrukcija.

LATVIEŠU CENTRĀLĀS KOMITEJAS
priekšsēdis H. Klarks.
kancelejas priekšnieks P. Greizis.

Vācu prese par DP uzņemšanu vācu saimniecībā

Laikraksts Stuttgarter Nachrichten raksta: IRO aprūpei izbeidzoties, ārzemniekiem DP jāizšķiŗas — repatriēties, izceļot vai iekļauties vācu saimniecībā. Pēdējā izeja daudziem no šiem gadiem ilgi bezdarbībā izlutinātiem ļaudīm šķiet mazākais no ļaunumiem. Darba spējas nometņu iedzīvotājos, bez šaubām, stipri mazinājušās: pāreja no bezdarbības uz kārtīgu 8 stundu darba dienu prasa zināmu piespiešanos un pieradumu, iekļaušanās darbā visai grūta, gan darba trūkuma dēļ, gan tādēļ, ka nav nopietnas darba gribas.

Izcilais stāvoklis, kādā okupācijas vara un vēlāk IRO nostādīja ārzemniekus, nodarījis šiem par DP dēvētiem ļaudīm daudz ļauna. Ne jau visi šie ļaudis kaŗa laikā uz Vāciju darbā pārvietoti. Daudzi ieradās labprātīgi, citi bēga no krieviem, citi devās robežai pāri priekšrocību dēļ, ko sagādāja IRO aprūpe.

Ar 1949 g 31. dec. IRO nometnes slēgtas, pēc šī termiņa robežu pārnācēji pakļauti vācu likumiem, tāpat ārzemnieki, kas jau reiz ar IRO palīdzību izceļojuši un atkal nelegāli atgriežas. Vācu saimniecībā, pēc aptuvenas aplēses, būs jāuzņem ap 20.000 ārzemnieku. Vācijai jātiek ar šo IRO atstāto mantojumu galā. Psīcholoģiski nepareizā apiešanās ar šiem ļaudīm padara šo nastu vācu tautai visai smagu.

Patvēruma tiesības politiskajiem bēgļiem Vācija negrib liegt, tāpat tā darīs savu pienākumu pret patiesām DP un citu tautu piederīgiem, kas nonākuši vācu zemē, bet uzņemties atbildību un smagumu par pēckaŗa laika kļūdām, kas notikušas bez vācu līdzdalības, ir pārāk grūti.

Tik tālu laikraksts. Kā raksturīgs izvilkums no vācu sabiedriskās domas raksts pelna interesi, kaut gan daudz var iebilst pret argumentiem par izlutināšanu bezdarbībā un darba gribas trūkumu, kā arī par pēckaŗa kļūdām, kas notikušas bez vācu līdzdalības. Kļūdas jau varēja notikt vienīgi tāpēc, ka notika pats kaŗš, un par to atbildību taču vācieši negribēs noraidīt. Par darbu runājot, laikraksts pavisam aizmirsis tūkstošiem strādnieku, kas kā DP divus gadus strādāja mežos, pie kam dažās nometnēs viņu skaits aptvēra vai visus darba spējīgos ļaudis. Tanī pat laikā, pirms naudas reformas, vācieši no šī darba izvairījās. Tagad DP nestrādā nevis darba gribas trūkuma dēļ, bet gan tāpēc, ka neviens viņiem šī darba nedod.

*

Starptautiskajā meklēšanas birojā nodarbinātie DP bija pirmie, kuŗus ar IRO rīkojumu no 1. februāŗa ieklāva vācu saimniecībā. Šajā sakarā vācu laikrakstā Waldecker Kurier ievietots raksts Arolsena — viesu pilsēta 350 DP, kas pauž gluži pretējas domas nekā Stuttgarter Nachrichten, un patīkami pārsteidz ar objektīvo un sapratēju toni par dzimteni zaudējušiem ļaudīm.

„Arolsenas IRO nometnes 350 DP pakļaušana vācu iestādēm," teikts laikrakstā, „un nodošana mazajai Arolsenas pilsētai, kuŗai pašai jumts kļuvis par šauru, neapšaubāmi tai nozīmē krietnu nastu, īpaši dzīvokļu ziņā. Taču šādu domu izteikšana nedrīkst modināt paliekošajos dzimteni zaudējušos ļaudis sajūtas par vācu neviesmīlību. Arolsenas iedzīvotāji vislabāk var apliecināt, ka būtu liktenīga maldīšanās DP vairākumā saskatīt asociālu elementu. Tieši IRO administrācijā nodarbinātie DP lielāko tiesu ir augsti kvalificēti spēki, kuŗu vidū redzam Rīgas lieltirgotāju, poļu pulkvedi, ungāru filozofijas doktoru, ukraiņu mikrobioloģijas profesoru, Prāgas pētniecības institūta ķīmiķi, visu nozaŗu amatniekus, Volgas zvejniekus un kolhozu zemniekus.

„Mums nenāk ne prātā," laikraksts nobeidz, „neredzēt radušās grūtības. Arolsenas pilsētas pārvaldes prasība pēc „nastu sadales" ir pilnīgi pamatota; taču ne mazāk mēs vēlamies, ka DP, kas piespiesti vai pēdējā laikā brīvprātīgi dzīvo Vācijā, kādreiz dodoties pāri ūdeņiem, no Vācijas šķirtos ar sajūtu, ka mēs, vācieši, saprotam viņu grūto likteni un, cik tas mūsu spēkos, esam gatavi to atvieglināt."

Jauni noteikumi par ASV braucēju dokumentēšanos

Sav. valstu DP komisija izdevusi jaunu, precīzi formulētu instrukciju par izceļotājiem nepieciešamajiem dokumentiem un to sagatavošanu. Noteikts, ka katram emigrācijas kandidātam vispirms jāiesniedz dzimšanas apliecība. Otrkārt, vajadzīga laulības apliecība, ja vīrs un sieva izceļo kopīgi ar vienu galvojumu, tad laulības apliecību prasa tikai sievai, bet ja tie izceļo atsevišķi, tad laulības apliecība nepieciešama katram.

Ja izceļotājs oficiāli šķīries, tad DP komisijai nepieciešams iesniegt apliecību par katru šķiršanās gadījumu. Ja kāds ģimenes loceklis (dzīves biedrs vai bērns) miris, nepieciešams savukārt uzrādīt tā nāves apliecību.

Ja emigrācijas kandidāts dažādu apstākļu dēļ dzīvo šķirti no sievas resp. vīra vai kāda no saviem nepilngadīgiem bērniem, tad viņam šis fakts jāapliecina sevišķā dokumentā, uzrādot atšķirtības iemeslu, atšķirtā (piem., dzimtenē palikušā) ģimenes locekļa vārdu un iemeslus, kādēļ šis ģim. loceklis nevar ar viņu kopā emigrēt. Šajā dokumentā jāpiemin arī pēdējais datums, kad izceļotājs saticies ar savu atšķirto ģim. locekli, un pēdējais datums, kad abi sarakstījušies vai citādi sazinājušies.

No visiem dokumentiem jāiesniedz 2 noraksti oriģinālvalodā un 2 angļu tulkojumi, pie kam tulkojumu pareizība jāapliecina ar IRO zīmogu. Oriģinālvalodas noraksti pareizību var apstiprināt kāds IRO vai okupācijas iestāžu ierēdnis, kāda atzīta baznīcas organizācija vai arī notārs.

Ja kāds no nepieciešamajiem dokumentiem nav iegūstams, par to jāizdara attiecīgs apliecinājums. Katrā ziņā DP komisija uzskata, ka visos gadījumos, kad izceļošanas kandidāts vai viņa ģim. loceklis dzimis, precējies, šķīries vai miris Rietumvācijā, par to ir obligāti jāsagādā noraksti no dokumentiem, kas izdoti attiecīgā notikuma laikā un vietā. Ja tas tomēr kaut kādu nepārvaramu apstākļu dēļ nebūtu iespējams, DP komisija var pieņemt arī citus aizstājējus dokumentus, piem., ar zvērestu nodotu apliecinājumu pie notāra, pases izrakstus vai arī izceļotāja nodotu apliecinājumu ASV konsulam vīzas izsniegšanas laikā. (I)

ASV IERADIES

senātors un bij LCP priekšsēdis P. Stērste, doc. Dr. med. T. Vītols, kas bija mācības spēks Tībingenas universitātē, operdziedonis Jūl Borgs un red. H Mindenbergs.

Savāds rīkojums

Kā mums ziņo, nometnes IRO augstākais ierēdnis (Field Supervisor), Augsburgā devis rīkojumu Hochfeldas nometnes administrātoram visu izejošo rakstu norakstus, ieskaitot arī sarakstīšanos ar centrālajām vai nacionālajām komitejām, piesūtīt viņam informācijai. Tas pats jāattiecina uz nometnes iekšējo korespondenci.

Laikam gan kopš agrīnējiem UNRRAs laikiem līdzīgs rīkojums nevienā nometnē nebūs dots Tieši otrādi — visur un visās vietās tiek uzsvērta vārda un rakstu brīvība un personiskās korespondences neaizkaramība. Jājautā, vai aiz savādā rīkojuma slēpjas tikai pārraudzības un cenzēšanas tieksmes, vai arī varbūt kas cits, par ko pagaidām mums var būt tikai nepatīkamas nojautas, bet ar demokratisko brīvību principiem tas nekādi nav saskaņojams.

Nacionālās padomes vēlēšanas maijā

Lielbritānijā LNP rīcības komitejas sēdē izstrādāti statūti un vēlēšanu noteikumi. Vēlēšanu tiesības visiem Latvijas pavalstniekiem, kas vēlēšanu dienā vecāki par 18 g. un maksā noteikto nodevu Pēdējo noteikumu gan pirmajās vēlēšanās vēl nepiemēros Kandidātus pārvaldes amatiem var uzstādīt pilntiesīgi vēlētāji ar ne mazāk kā 50 parakstiem un uz listes var būt tikai 1 kandidāta vārds. Cik paredzams, vēlēšanas varēs notikt maijā.

ZIEDOJUMS INVALIDIEM

Sūtņa Dr. Alfrēda Bīlmaņa kundze, atzīmējot nelaiķa dzimšanas dienu, ziedojusi 100 dolaru latviešu kaŗa invalīdu aprūpei. Nauda nodota Vašingtonas latv. biedrībai.

VĒSTULES REDAKCIJAI

PASAULE BRĪNUMU NEESOT, UN TOMĒR...

Griežos pie jums kādā pavisam nesaprotamā lietā. Mūsu ģimene Ņujorkā vairākus mēnešus gaidīja no Vācijas ierodamies savu vectētiņu, kuŗam bija izsūtīts galvojums, un īsi pirms Ziemsvētkiem saņemts paziņojums, kur un kad jāierodas viņu sagaidīt. Norādītā laikā tad arī piederīgie devās uz ostu, bet piedzīvoja pavisam negaidītu pārsteigumu. Vectētiņa vietā bija atbraucis jauns cilvēks, kuŗu ģimene nemaz nepazina, bet vectētiņš bija palicis un joprojām atrodas savā nometnē Vācijā.

Jautāts par šo pārsteigumu, jaunais cilvēks, kas bija latvietis, paskaidroja: „Viss ir kārtībā — tikai gaidiet!" Nu piederīgie atcerējās, ka viņi jau agrāk uz pieprasījumiem pēc vectētiņa bija saņēmuši tieši tādu pašu atbildi no kāda tranzitcentra Vācijā. Esmu aizdomās, ka vectētiņa vietā būs ieradies cilvēks, kuŗam vajadzēja gādāt par viņa nokļūšanu ASV.

Jēkabs Vētra, Ņujorkā, ASV.

Nometņu dzīve

ŠLEZVIGĀ-HOLŠTEINĀ, lai paātrinātu emigrāciju un iespējami vairākiem DP rastu iespēju izceļot, nometnēs darbību uzsākušas IRO padomdošanas komisijas.

MINSTERES universitātes medicīnas fakultāti beidzis un Dr. med. gradu ieguvis Rainis Bērziņš, bet Dr. med. dent. gradu Ņina Viduce; ar ārsta gradu to pašu universitāti beiguši Elga Dzērve-Mazkalniņa un Jānis Mazkalniņš.

ANGĻU joslas latviešu nometnēs aicinātas pieteikties 18—50 g. v. vieninieces: viena vecākā žēlsirdīgā māsa, viena žēlsirdīgā māsa, vairākas apkopējas un mājkalpotājas darbam Anglijas darba ministrijas projektētajā jaunā modernā slimnīcā, ko iekārtos tuberkulozes slimo EVW dziedināšanai. Slimnīcas galveno medicīnisko personālu sastādīs piedzīvojuši angļu ārsti.

LATVIEŠU - LIETUVIEŠU vienības Gēstachtas nodaļa atzīmēja Lietuvas neatkarības dienu ar labi apmeklētu sarīkojumu. Abu tautu karogiem greznotā zālē referēja Emils Skujenieks, lietuvju autoru dziesmas latviski dziedāja Irma Eglīte-Kurme un Lidija Galdiņa, pavadot brīvmāksl. Ainai Rubenei-Raitai, deklamēja H. Grāve un R. Spuris, bet A. Balodis lasīja fragmentu no Vinca Ramona romāna Krusti. Nākamā dienā notika plašs lietuviešu nometnes sarīkojums ar referātu un koncerta daļu. Latviešu vārdā brāļu tautu sveicināja Špākenbergas nom. vadītājs V. Krēlis un LLV vārdā Olģerts Liepiņš. Lietuvju rakstnieks Juozas Kruminas bija svētkiem sacerējis uzvedumu par brīvvalsts dzīvi ar dziesmām un dejām.

IMBSHAUZENAS LWF studiju centru paredzēts martā likvidēt. Centra pastāvēšanas laikā dažādos kursos to apmeklējuši pāri par 3200 DP. Šinīs dienās tur bija pulcējušies latviešu ev. lut. baznīcas 70 darbinieki, kas noklausījās centra vadītāja prof. E. Šmita, prof. K. Kundziņa, prāv. K. Valtera un Mituļa uc. mūsu garīdzniecības pārstāvju priekšlasījumus Vietējā vācu baznīcā notika J. S. Bacha koncerts, kuŗā piedalījās arī prof. H. Pavasars un soprāns E. Saulīte-Reinvalde.

„Jūs būsit šeit sirsnīgi gaidīti viesi"

Emdenes pilsētas lielvecākais Suzemīls, kuŗam latvieši, atstājot Emdeni, pateicās par viesmīlību un pasniedza atvadu Jāvanu (sk. Latvijas 4. febr. numuru), piesūtījis latviešu nometnes komandantam Liepkalnam sirsnīgu pateicības vēstuli. Tajā pilsētas vecākais domes un iedzīvotāju vārdā starp citu raksta: „Mūs visus iepriecina, ka jūs un jūsu tautieši šajā kādreiz skaistajā, bet tagad tik smagi piemeklētajā pilsētā īslaicīgi esat jutušies kā dzimtenē. Ja jūs runājat par pateicību, tad man jūsu vārdi jālabo: mums jāpateicas jums par jaukajiem brīžiem, ko sagādājāt it īpaši savos kultūrālajos sarīkojumos, koncertos un baleta vakaros, kas liecināja par augsto kultūras līmeni jūsu dzimtenē. Tagad, kad dodaties pretim jaunai nākotnei, esiet pārliecināti, ka jūs pavada mūsu labākie vēlējumi. Zemes, uz kuŗām izceļojat, lai top par jūsu otro dzimteni, bet jūsu tautiešiem, kas paliek Vācijā, vēlam labu un miera pilnu nākotni. Ja kādreiz jūsu ceļš šķērso Emdeni, jūs katrā laikā būsit šeit sirsnīgi gaidīti viesi."

Emdenes pilsētas lielvecākais arī savukārt latviešiem atvadām dāvināja gleznu, kuŗā redzams pilsētas rātsnams pirms sabumbošanas.

ĒSTULES
EDAKCIJAI

INUMU NEESOT,
TOMĒR...

ums kādā pavisam
etā. Mūsu ģimene
us mēnešus gaidīja
damies savu vecte-
a izsūtīts galvojums,
emsvētkiem saņemts
un kad jāierodas
orādītā laikā tad arī
uz ostu, bet piedzī-
negaidītu pārsteigu-
ietā bija atbraucis
kuŗu ģimene nemaz
ectētiņš bija palicis
odas savā nometnē

o pārsteigumu, jau-
s bija latvietis, pa-
ir kārtībā — stikal
derīgie atcerējās, ka
uz pieprasījumiem
ija saņēmuši tieši
di no kāda transit-
Esmu aizdomās, ka
būs ieradies cilvēks,
a gādāt par viņa no-

Vētra, Ņujorkā, ASV.

metņu
zīve

HOLŠTEINĀ, lai pa-
āciju un iespējami
rastu iespēju izceļot,
ību uzsākušas IRO
komisijas.

universitātes medi-
beidzis un Dr. med.
Rainis Bērziņš, bet
gradu Ņina Viduce;
to pašu universitāti
zērve-Mazkalniņa un
ņš.

s latviešu nometnēs
kties 18—50 g. v. vie-
vecākā žēlsirdīgā
sirdīgā māsa, vairā-
n mājkalpotājas dar-
arba ministrijas pro-
modernā slimnīcā,
erkulozes slimo EVW
Slimnīcas galveno
rsonālu sastādīs pie-
ārsti.

LIETUVIEŠU vieni-
nodaļa atzīmēja Lie-
as dienu ar labi ap-
umu. Abu tautu ka-
ā zālē referēja Emils
uvju autoru dziesmas
a Irma Eglīte-Kur-
aldiņa, pavadot brīv-
ubenei-Raitai, deklā-
un R. Spuris, bet A.
rāgmentu no Vinca
a Krusti. Nākamā
šs lietuviešu nomet-
ar referātu un kon-
viešu vārdā brāļu
Špākenbergas nom.
lis un LLV vārdā
š. Lietuvju rakst-
ruminas bija svēt-
uzvedumu par brīv-
dziesmām un dejām.
NAS LWF studiju
s martā likvidēt.
anas laikā dažādos
klējuši pāri par 3200
ās tur bija pulcēju-
lut. baznīcas 70 dar-
tausējās centra vadī-
nita, prof. K. Kun-
Valtera un Mituļa
zniecības pārstāvju
Vietējā vācu baz-
S. Bacha koncerts,
arī prof. H. Pava-
E. Saulīte-Rein-

šeit sirsnīgi
ti viesi"

tas lielvecākais Su-
atvieši, atstājot Em-
r viesmīlību un pa-
āvanu (sk. Latvijas
), piesūtījis latviešu
dantam Liepkalnam
as vēstuli. Tajā pil-
omes un iedzīvotāju
raksta: „Mūs visus
s un jūsu tautieši
istajā, bet tagad tik
ajā pilsētā īslaicīgi
dzimtenē. Ja jūs
icību, tad man jūsu
ums jāpateicas jums
rīžiem, ko sagādā-
s kultūrālajos sari-
os un baleta vaka-
par augsto kultūras
ntenē. Tagad, kad
jaunai nākotnei,
ka jūs pavada mū-
mi. Zemes, uz ku-
i top par jūsu otro
su tautiešiem, kas
ēlam labu un miera
Ja kādreiz jūsu ceļi
ūs katrā laikā būsit
ti viesi."
tas lielvecākais arī
em atvadām dāvi-
ā redzams pilsētas
sabumbošanas.

Vīrs, kas pelnījis pateicību

Virdžinijas štatā luterāņu nav visai daudz, bet luterticīgo latviešu te jau labs pulciņš, un galvojumi nosūtīti vēl daudz lielākam skaitam. Pēdējā laikā šejienes luterāņu baznīca parādījusi krietnu aktīvitāti galvojumu sagādē DP. Šajā darbā izcili nopelni Ričmondas 1. angļu ev. lut. baznīcas mācītājam Dr. J.

Enerģiskais un sirsnīgais latviešu draugs, Ričmondas luterāņu baznīcas mācītājs Dr. J. Šerers

Šereram (Dr. J. J. Scherer). Viņš savos dievkalpojumos mudina draudzes locekļus pavērt ceļu uz ASV nelaimīgajiem DP, kas pazaudējuši dzimteni un nīkst Vācijas nometnēs. Kā Luterāņu pasaules apvienības pārstāvis Dr. Šerers rūpējas, lai iecelotājiem pirmie soļi jaunajā zemē ritētu vieglāk un sadzīve ar darba devējiem būtu gludāka. Pēc viņa atzinuma it īpaši latvieši un igauņi, kas ieceļojuši šajā štatā, izrādījušies krietni cilvēki un apzinīgi darba darītāji.

Lai luterticīgos, kas pa lielākai daļai dzīvo izklaidus visā Virdžinijas štatā, pulcinātu kopā, Dr. Šerers sarīkoja tiem Ričmondā kopēju dievkalpojumu ar sekojošu sanāksmi. Šajā sanāksmē viņš latviešiem apsolīja, ka līdzīgu dievkalpojumu viņš domā atkārtot Lieldienās, pieaicinot arī kādu latviešu mācītāju.

Dr. Šerers ir vīrs ar sarmu matos, bet enerģisks un ilggadīgs baznīcas darbinieks un sirsnīgs cilvēks. DP, kam ar viņu nācies sastapties, atceras to ar tādu pašu sirsnību un zina, ka grūtā stundā pie viņa bez formālitātēm un bažām var meklēt atbalstu. **A. Ozols.**

Mūsu tautietis vada otra lielākā aizsprosta būvi Argentīnā

1948. g. oktobrī Argentīnā no Austrijas ieradās 37 g. vecais būvinženieris Ēriks Lācītis ar ģimeni. Sākumā viņš strādāja par galdnieku, vēlāk par mērnieku, līdz beidzot pag. gada jūlijā mūsu tautietim gadījās izlasīt kādā spāņu avīzē sludinājumu, ka meklē speciālistus tuneļa būvei Argentīnas provincē. Izrādījās, ka tā ir starptautiskā būvfirma Gruen & Bilfinger, kas kādreiz veikusi būvdarbus Somijā, Vācijā un pat Ķīnā un Afrikā. Šeit nu inž. Lācītim labi noderēja Latvijas universitātes diploms un citas dzimtenē izdotās apliecības. Viņš noslēdza līgumu par inženieri ar sākuma algu 1000 peso mēnesī. Darbs — aizsprosta būve San Luisas provincē, kalnos pie Floridas, 1033 m virs jūras līmeņa. Te uz nelielās Rio Kvintas upes ceļ Perona laika otro pēc lieluma aizsprostu apūdeņošanai un spēkstacijai.

Mūsu tautietim uzdota divu aizsprosta dambju būves uzraudzība. Pirmais dambis ir 8 m augsts un 240 m garš, un virs tā dzelzbetona tilts šosejai. Pats dambis balstās uz klints. Otrs dambis 580 m garš ar lielāko augstumu 63 m. Būves vieta atrodas 875 km no Buenos Airesas, un tuvākā pilsēta ir San Luisa (48 km).

Pašu inženieri sastopu San Miguelas luterāņu draudzes dievkalpojumā. Viņš atbraucis pakaļ savai ģimenei un, galvenais, nokristīt dēlu Ēriku, kas vēl tikai nesen pirmo reizi skatījis jaunās dzimtenes spožo sauli.

„Ticu, ka reiz atgriezīsimies Latvijā," saka L., „un tādēļ gribu nopelnīt tik daudz, lai ģimene var iztikt, un ar pirmo kuģi braukt mājās. Mans darba līgums ir ilgstošs, un pašreizējie darbi vien paredzēti 3 gadiem. Domāju, ka tad būšu tik daudz nopelnījis, lai varētu uzcelt savu mājiņu, ja vien nebūšu jau aizbraucis uz dzimteni."

Turpat baznīciņas ģērbistabā, ar mazo Ēriku klēpī, sēž kundze Irēna. „Kā klājas jaunajā zemē?" — „Palmas un baltās mājas sākumā man nepatika. Toties pēc Austrijas trūcības bija liela sajūsma, ka te visu var pirkt, ko vien vēlies. Un beidzot — pašiem sava istaba, no kuŗas neviens nepārvieto vai neizdzen. Patīkami arī, ka te nevienam nav noraidīgās nostājas pret ārzemniekiem, kas tik ļoti pazemoja Austrijā." **K. Z.**

Visdārgākā manta — ūdens

VĒSTULE REDAKCIJAI NO SANTIAGO

Pie mums mēdz teikt: Čīle ir Santiago. Daļēji tā taisnība, jo Santiago ir ne vien Čīles galvaspilsēta, bet arī vispār viena no lielākajām pilsētām Dienvidamerikas Klusā okeana piekrastē. Šajā pilsētā koncentrētas visas zemes smadzenes un vara. Tomēr ļoti interesanta ir arī dzīve Čīles laukos.

Čīle ir dabas bagātībām apveltīta zeme, kuŗā ļoti augstā cieņā ir privātīpašums. Līdz ar to galvenais noteicējs vārds te pieder lielajiem muižniekiem, kam pieder tūkstošiem hektāru zemes. Esmu apbraukājis plašu apgabalu, vērojot lauku dzīves ainas un cilvēku paražas. No Santiago uz visām pusēm iet moderni izbūvēti satiksmes ceļi, bet tiklīdz no tiem nogriežas sāņus, tā uzreiz jāsastopas ar gluši primitīviem un neizkoptiem ceļiem. Apkārtne krāšņa — kalni, straujas upes un strauti, eukaliptu birzis, milzīgi melnraibo govju, aitu un cūku bari zāļainās ielejās, greznas bagātnieku mājas un pa starpu — daudz nabadzīgo laukstrādnieku būdiņu.

Mūžīgi zirgā sēdošais, čīliešu īpatnējā tautas tērpā ģērbies muižas pārvaldnieks ir faktiskais kungs pār visiem saviem padotajiem . Piešiem skanot, suņu bara pavadībā viņš apjāj laukus un izrīko ļaudis. Strādnieks te nav čaklais, un tādēļ arī nopelna parasti tikpat daudz dienā, cik pilsētas strādnieks stundā Blakus slinkumam parasta rakstura īpašība šiem ļaudīm ir arī zaglīgums.

Visdārgākā manta Čīlē ir ūdens, un tā piegāde ir saimniecības turības atslēga. Ūdens plūst kilometriem tālu pa sarežģītām kanāļu sistēmām, savā tecējumā kļūstot arvien netīrāks. Vienkāršais gaŗāmgājējs noliecas, padzeŗas šo pašu netīri smirdīgo ūdeni un iet tālāk. Mēs varam tikai brīnīties, ka šejienieši nav jau sen apmiruši epidēmijās. Iezemietis staigā vienmēr glīti skuvies, kurpes (ja tādas vispār ir) viņam spīd, bet mazgāties viņš gan mazgājas tikai pāris reižu gadā. Ģimene, kam pieder kāda gulta, ģitara vai patafons, skaitās jau īsti turīga. Par spīti nabadzībai un netīrībai čīliešiem tomēr ļoti izkopta skaistuma izjūta, kas parādās krāšņajos ziedu rotājumos uz būdiņu sienām, meiteņu matos un citur. Ja meitenes lepojas ar ziediem, tad zēni ar savu jāšanas mākslu Mazs knaukis, kas tikko var aizsniegt zirgam purnu, ar virves palīdzību uzrāpjas tam mugurā un aulekšiem dodas izjādē. Jāšanas disciplīnas, ko Eiropā novērtējām par „klasi", šeit domātas tikai iesācējiem.

Zeme Čīlē auglīga, ja vien izdevies atrisināt jau minēto apūdeņošanas problēmu. Īpatnējs skaistums ir džunglu apgabaliem, sevišķi ziedu laikā. Tur sastopami arī kalnu ērgļi, čūskas, milzu vardes (lielākas par šķīvi) un zirnekļi.

Santiago, februārī. **A. Zvaigzne**

Austrālieši jūsmo par Pūt, vējiņi

Latviešu darbs un dziesmas tālajā Tasmānijā

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Toreiz, kad pirms nepilna gada grupai vīru Betherstas imigrācijas centrā piedāvāja darbu tālajā Tasmānijas salas raktuvju pilsētiņā Rozberijā, neviens no šī darba neatteicās, kas, šķiet, pārsteidza pat rūdīto darba pārvaldes vīru. Viņš, droši vien, sagaidīja gaŗas aizbildināšanās runas. Visi bijām baltieši un gribējām kopā strādāt, kaut ierēdnis biedēja ar grūtu darbu. Pēc atbraukšanas mūs sadalīja dažādās vietās: daļa aizgāja strādāt apakšzemē, citus izvietoja rūdas apstrādāšanas fabrikā vai pie ceļu būves un grāvju rakšanas. Darbs bieži vien smags, bet arī šeit baltieši labā cieņā, un daži dabūjuši teicami atalgotas vietas savās speciālitātēs. Vairāk vai mazāk apmierināti visi, sevišķi atalgojuma ziņā, jo pie pamatalgas katru pusgadu iemaksā ts. bonas, kas šajā periodā dod 1/3 piemaksu. Ļoti labi nokārtots dzīvokļu jautājums, un daudzi dzīvo atsevišķās istabiņās.

Viena lieta mums tomēr nepatīk— tas ir klimats. Ziema vai vasara — vienmēr līst. Rozberija atrodas aptuveni tikpat tālu no ekvatora kā Roma, bet laiks te samērā vēss. Pavisam retas saulainās dienas, kad, pakāpjoties kalnā, var pārredzēt visu pilsētiņu Daudz jau te nav ko redzēt: dažas ielas ar tipiskajām austrāliešu mājiņām abās pusēs, daži veikali, baznīcas, pasts, bankas, viesnīcas, tad kalni un necaurejams mūža mežs.

Kad bijām drusku iekārtoušies, jutām, ka kaut kas jādara, lai uzveiktu garīgo kūtrumu, ko gan uz laiku padzenam ar grāmatu lasīšanu, pārrunām vai valodas mācīšanos. Garīgās intereses vajadzēja iesaistīt kopējā mērķī. Un tā 1949. g. 15. maijā radās dubultkvartets Ausma. Bij. Minchenes dubultkvarteta vadītājs J. Pomers enerģiski sāka iestudēt dziesmas. Viņa entuziasms iedvesmoja gan tos, kas jau dziedājuši koŗos agrāk, gan arī tos, kas nošu burtnīcu tā īsti turēja rokās pirmo reizi. Darbs prasīja daudz vakara stundu un brīvu dienu. Neizdevīgu darba maiņu dēļ mēģinājumus varējām noorganizēt tikai katrā otrā nedēļā. Drīz saņēmām uzaicinājumu dziedāt austrāliešu dziesmu un mūzikas vakaros. Vidējā sniegumu kvalitāte tajos parasti nav pāri sentimentāla diletantisma robežām.

Pēc zināmas „rutīnas" iegūšanas dažu vakaru dziedājumos, kas klausītājiem patika, nolēmām rīkot patstāvīgu koncertu. Savu sniegumu vērtējām pēc vecā kontinenta mērauklas, tāpēc bija krietnas pūles, kamēr p. g. 29. nov. iedrošinājāmies kāpt uz pašu izveidotās skatuves. Šis, likās, bija pirmais patstāvīgais koncerts, ko kāds latviešu dubultkvartets sniedzis austrāliešu klausītājiem. Dziedājām 17 dziesmas, no tām 4 angļu valodā. Pirms katra dziedājuma kāds austrāliešu draugs deva īsu dziesmas satura atstāstījumu. Sirsnīgākos aplausus izpelnījāmies ar Pūt, vējiņi. Austrālietim tā ir „nice song", latvietim ilgu himna. Programu jauki papildināja tautietis Fogels ar akordeona solo. Par panākumiem priecājāmies ne vien mēs, bet arī šejienes slimnīca, kuŗai veltījām visus ienākumus. Gribam godam reprezentēt latviešu dziesmu arī turpmāk.

Nesen organizēti savācām pirmos pabalsta līdzekļus latviešu invalidiem Vācijā. Kopējā pasākumā piedalījās visi mūsu mazās kolonijas ļaudis — no sirmās vecmāmuļas līdz puisēnam, kas mācās pirmās latviešu valodas skaņas.

Rozberijā, janvārī.

J. Drengers.

Latviešu kāzas pēc angļu paražām

Kāda mūsu tautiešu pāra laulību gadījumā Anglijā kāzu svinības rīkot uzņēmusies hosteļa angļu administrācija, iznomājot zāli un gultas vietas kāzu viesiem kādā viesnīcā. Otrā dienā jaunais pāris kopā ar viesiem ielūgts angļu mājā, kur šim gadījumam bijis speciāli klāts galds, un mielasts risinājies pēc angļu paražām. Iespaidīga bijusi kāzu torte, kas cepta vairākiem stāviem un bagātīgi dekorēta dažādiem rakstiem un puķēm. Kāzu mielastam sākoties, jaunsalaulātie piecēlušies kājās un atdalījuši tortes apakšējo daļu, bet pārējie kāzu viesi tiem aplaudējuši. Angļu mājas saimniece tad katram pasniegusi pa tortes gabalam. Tortes augšējo daļu jaunais pāris drīkstēs ēst tikai pēc ģimenes pieauguma. Angļi teikuši jaunsalaulātajiem apsveikumus un uzrunas, apliecinot savu prieku palīdzēt cilvēkiem, kas palikuši bez dzimtenes. **K.**

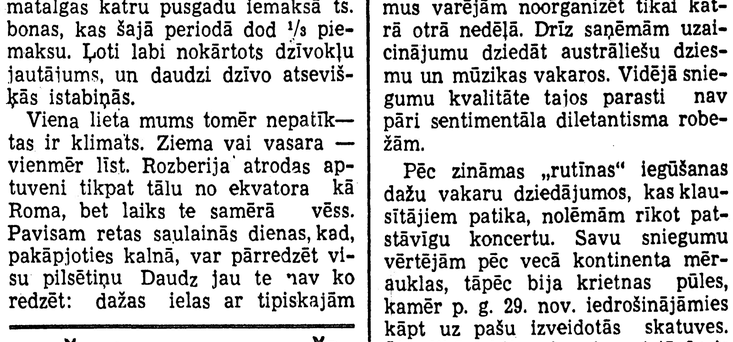

JAUNĀS BALTIEŠU FILMU „ZVAIGZNES" AUSTRĀLIJĀ

Augšējie tēlotāji redzami Austrālijas imigrācijas ministrijas nesen uzņemtajā filmā par ieceļotāju dzīvi. No kreisās: pats jaunākais aktieris — 12 g. v. igauņu skolnieks Ivo Kauniste; galvenās lomas tēlotāja latviete Ailita Blūmane; lietuviete Ksenija Dauguviete un igauņis Eriks Reimans. Aprakstu par filmu „Šeit nav svešinieku", sniedzām Latvijas 18. febr. numurā.

Autobusu sacīkstes lielpilsētas ielās

VAI LATVIEŠU PĒCTEČI MEDĪ DŽUNGĻOS AR SAINDĒTĀM BULTĀM? — DĀRGĀKĀ DELIKATESE — ĶIRZAKU OLAS AR ĒZEĻA BĪFSTEKU

Vēstule par dzīves apstākļiem Venecuēlā

Janvārī ieradāmies kalnu un džungļu zemes Venecuelas galvaspilsētā Karakasā un tūlīt sadūrāmies ar pirmo grūto problēmu — dzīvokļa meklēšanu. Praktiski nav iespējams dzīvokli atrast, ja nav 3—4000 bolivaru kabatā. Tādēļ pagaidām apmetāmies pie radiem un gulējām gaitenī. Darbu, — protams, fizisku — atrast turpretim nav grūti. Strādāju vispirms kādu laiku par krāsotāju šejienes angļu klubā, bet sievai izdevās atrast darbu par laboranti kādā parfimeriju rūpnīcā. Bez tam, lai ātrāk sapelnītu naudu, pa vakariem abi strādājām par apkalpotājiem kādā izpriecu dārzā, kopā tātad nostrādādami dienā 16 un pat 18 stundas.

Tiklīdz bija iekrājies zināms „sākuma kapitāls", sākām būvēt savu mājiņu, jo tas ir vieglāk nekā atrast dzīvokli. Pusotra mēneša laikā pilsētas nomalē, apm. 10 min. braucienā no centra, bez paligiem uzcēlu 10 kv. m lielu mūŗa namiņu. 84 kv. m lielo gruntsgabalu, kas maksā 20 bolivaru par kvadrātmetru, ieguvu uz nomaksu. Pati mājiņa maksāja 1500 bol. Pēc tam sāku gatavot nepieciešamās mēbeles, kas veikalos ļoti dārgas.

Protams, visā šajā laikā algas darbu strādāt varēja tikai sieva, un mums abiem bija jāiztiek ar viņas 400 bol. lielo mēneša algu. Speciālisti šeit caurmērā pelna 25 bol. dienā, fiziska darba strādnieki apm. 10. Jālevēro, ka fiziskā darbā imigrantiem nav iespējams konkurēt ar iezemiešiem, jau nepiemērotā klimata dēļ vien. Zinu vairāku latviešu ārstus, inženieŗus un architektus, kas strādā savā arodā un saņem vairāk nekā 1000 bol. mēnesī, bet ir arī tādi, kam diploms kabatā, bet tomēr jāstrādā par „melnajiem". Viss atkarīgs no laimes un arī valodas prasmes. Bezizejas stāvoklī neviens latvietis šeit tomēr nav nonācis.

Vēl daži vārdi par pašu Karakasas pilsētu. Tās territorija plašāka par Rīgu, bet iedzīvotāju ir tikai 200.000. Vairums namu vienstāva, lai gan sastopamas arī atsevišķas 15 stāvu celtnes. Ielas šauras, satiksme ļoti slikti organizēta, pat chaotiska. Norit nepārtrauktas „braucēju medības", kuŗās sacenšas taksametru un privāto autobusu līniju šoferi (pēdējo atalgojums ir procenti no biļešu ienākumiem). Tādēļ pilsētas ieliņās bieži vērojamas īstas skriešanās sacīkstes. Autobusi izgreznoti gan svētbildēm, gan dažādiem karekļiem, vēršu cīņu attēliem un krāsainām papīra strēmelēm. Lai radītu normālākus satiksmes apstākļus, pēdējā laikā nojauc veselus pilsētas rajonus un būvē modernas ielas, bet šis apstāklis savukārt radījis aso dzīvokļu krizi.

Latviešu pasaules apbraucēji Atlantijas okeanā

Kaut kur Atlantijas okeana vidū, ceļā no Kanāriju salām uz Ņujorku pašlaik atrodas latviešu pasaules apceļotāju jachta Polaris, par kuŗas gaitām pēdējo reizi ziņojām pag. g. decembrī, kad tā bija ieradusies Tanžerā. Ar šo 9 m gaŗo jachtu brauc divi tautieši — Ernests Karulis un Jānis Paltiņš. Polaris ir vienīgā sava lieluma jachtha, kas pēdējo 20 gadu laikā mēģinājusi apceļot pasauli.

Drošsirdīgo latviešu gaitas radijušas dzīvu interesi Londonas un Stokholmas presē, kas ievieto viņu uzņēmumus un intervijas. Kāds liels angļu apgāds noslēdzis ar viņiem līgumu par ceļojuma dienas grāmatas publicēšanu, financējot daļēji arī pašu braucienu.

Pēdējais ceļojuma posms līdz Kanārijiu salām jachtai bijis ļoti grūts. 19 dienas tā svaidīta smagā vētrā, līdz beidzot braucēji, līdz nāvei noguruši, sasnieguši Las Palmu, lai pēc dažu nedēļu atpūtas dotos atkal tālāk. „Kamēr pasaulē nebūs miera un Latvija atradīsies boļševiku varā," raksta E. Karulis, „tik ilgi mēs brauksim no jūras uz jūru, no krasta uz krastu, stāstīdami visur par Latvijas postu un aicinot atmosties visu pārējo brīvo pasauli. Ja negadīsies neparedzēti šķēršļi, tad 3 gados būsim pasauli apceļojuši. Bet tiklīdz Latvija būs brīva, dosimies tūliņ mājup, varbūt kā pirmais un vienīgais jaunās Latvijas kuģītis . . ." **A. Kundr.**

Venecuelas saimnieciskās dzīves pamatā ir petroleja un zelts. Patēriņa preces, arī pārtiku, ieved no ASV. Nepilnie 4 miljoni zemes iedzīvotāju visumā nabadzīgi. Vērojams liels tautību sajaukums. Džunglu apgabalos dzīvo indiāņi un citas mežonīgas ciltis. Stāsta, ka mežos esot arī kāda balto mežoņu cilts gaišiem matiem un zilām acīm. Šī cilts medībās dodoties ar saindētām bultām. Dzirdētas domas, ka tie esot vai nu ieceļojušo vāciešu, vai arī — latviešu pēcteči (no Tobago laikiem). Iezemiešu speciāls gardums ir ķirzaku olas ar ēzeļa bīfsteku. Ķirzakas šeit ļoti lielas; Karabobo apgabalā pats redzēju pusotra metra gaŗu „nezvēru", kas gan bija ļoti bailīgs. Iedzimtie mēdz pārgriezt ķirzakai vēderu un izņemt olas, pēc kam vēderu atkal aizšuj un palaiž rāpuli valā līdz nākošajai reizei.

Karakasā, februārī.

V. Balodis.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Daugavas Vanagiem Austrālijā pagaidām darbojas 4 nodaļas. Par tautiešu saziedoto naudu nosūtīti vairāki pārtikas sainīši invalidiem Vācijā. Jauku priekšzīmi rādījuši tautieši H. Uljāns, J. Kasparsons, A. Oša, E. Polis, A. Rimšāns un G. Zilberts, kas Daugavas Vanagiem ziedoja savu nopelnīto vienas dienas algu. Daugavas Vanagu pārstāvis Austrālijā ir P. Sprincis, PMD, New-Norfork, Tas., Australia.

Sidnejas latviešu ev. lut. draudzes dāmu komiteja 26. febr. rīkoja koncertu, piedaloties solist. Mirdzai Stūrei, Olgai Pijolei, Kārlim Nicim un V. Štālam, latviešu vīru korim B. Višas vadībā un stīgu orķestrim V. Ārgaļa vadībā.

Varžulejas, Mežmalas un Akmeņkalni saucas trīs pirmās latviešu iegūtās ģimeņu mājiņas Bīčvortā (Beechworth) Austrālijā. Pavisam šai pilsētā dzīvo 8 latviešu ģimenes, kuŗu maizes pelnītāji strādā turienes ādu fabrikā.

Latviete Emma Eglīte 15. 2. Rietumaustrālijas galvaspilsētas Pertas radiofonā dziedāja prof. J. Vītola, E. Dārziņa uc. latviešu komponistu darbus. Dziedone Austrālijā ieradās nesen no Dānijas, kur viņai bijuši 2 patstāvīgi koncerti. E. Eglīte Rīgā darbojās operas korī, bet arī jau dzimtenē tā reiz uzstājās patstāvīgā koncertā. Māksliniece tagad strādā par mājkalpotāju kādā austrāliešu ārsta ģimenē.

Londonā 19. febr. notika latviešu tautas augstskolas svinīga atklāšana, piedaloties arī sūtnim K. Zariņam, kas uzrunā klātesošajiem norādīja uz kultūras vērtību radīšanas un saglabāšanas nozīmi trimdinieku dzīvē. Svinīgajā aktā runāja vēl prof. J. Alksnis un J. Andrups. Jaunā latviešu tautas augstskola saņēma daudz apsveikumu.

Donkasteras (Anglijā) latviešu ogļraču kopa februārī svinēja savus pirmos gada svētkus. Svinībās piedalījās sūtnis K. Zariņš un māc. R. Āboliņš, bet mākslinieciskos priekšnesumus veica pianiste Marianna Zariņa un Bradfordas DV drāmas kopa Lintiņas vadībā.

Nodibināta Daugavas Vanagu nodaļa Dānijā. Iniciātoru sanāksmē Kopenhāgenā nodaļas pagaidu valdē ievēlēti R. Kazaks, I. Reitmanis, J. Resnais, A. Rugājs un A Isaks.

Lietuvas valsts neatkarības svētkos Kopenhāgenā notika svinīgs sarīkojums, piedaloties arī latviešu, igauņu un dāņu pārstāvjiem. No latviešu puses brāļu tautu tās goda dienā sveica V. Briedis. Pašlaik Dānijā dzīvo apm. 260 lietuviešu.

Par latviešu ev. lut. mācītāju Francijā archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs iecēlis māc. Edgaru Lapuķi.

Parīzē nodibinājusies Baltiešu studentu apvienība, kuŗā latviešu studentus pārstāv Z. Zacharevičs un T. Ķēniņš.

„Laika" atbalsis Eiropas krastā

ASV laikraksta Laika komentāri par Latviešu centrālās padomes un Latviešu centrālās komitejas ārkārtējiem lēmumiem par latviešu trimdas kopību (Nr. 2/10) un redakcijas ievads „Atbalsis šajā krastā" (3/11) ir radījuši pārsteigumu mūsu organizācijās. Acīm redzot, šie lēmumi ir pilnīgi pārprasti, bet, neskatoties uz to, tomēr pilnīgi pareizi jau sākti īstenot ASV un arī citur. Ir radies paradoksāls stāvoklis.

Latviešu centrālā padome ar centrālkomiteju kā izpildu organu ir gan vēlēta un darbojas Vācijā, bet tā radīta un vēlēta vēl tad, kad gandrīz visi tie latviešu trimdinieki, kas tagad jau dzīvo ASV un citās zemēs, vēl mita Vācijas nometnēs. Tātad, ja nu arī vairs ne tiesiski, tad vismaz nacionāli un morāli LCP un LCK var justies aicināta dot ierosinājumus un ieteikumus tautiešiem ārpus Vācijas aktīvi iesaistīties latviešu trimdas kopībā. Visās LNP kopsapulcēs un LCP sesijās esmu referējis par latviešu organizēšanos ārpus Vācijas. Tas notika arī tad, kad daudzi tagadējie latviešu sabiedriskie darbinieki ASV vēl bija Vācijā un piedalījās LNP kopsapulcēs un LCP sesijās. Tādēļ LCP un LCK lēmumos nav nekā noslēpumaina un jauna. Iepriekš no ASV organizācijām nav lūgta atsauksme par šiem projektiem tādēļ, ka tie ir tikai labi domāti ieteikumi.

Laika ievadā jautāts, no kāda savu tiesību paragrafa Centrālā padome, resp. Centrālā komiteja kā Vācijā esošo latviešu bēgļu vēlēta aprūpes organizācija, ir atvasinājusi tiesības atzīt sevi par nacionālpolitisku vadības organizāciju latviešiem visā pasaulē.

Te ir pārpratums. LCP un LCK ar nacionālpolitiskiem uzdevumiem saprot nevis valststiesiskos, politiskos uzdevumus, kam jāpaliek mūsu sūtņu un Latviešu nacionālās padomes kompetencē, bet gan nacionālās politikas (izglītības, aprūpes, tiesiskās aizsardzības uc.) uzdevumus, ko līdz šim veikusi LCP un LCK Vācijā un kam būtu jāpaliek līdz pēdējai iespējai arī turpmāk LCP un LCK vai tās pēcteces kompetencē. Šajā laukā Vācijas LCP un LCK ir vislielākā pieredze un arī sasniegumi, kas seviški kultūras un izglītības lietās ir gājuši pāri Vācijas robežām un veidojuši mūsu nacionālo politiku trimdā. Tādēļ un tikai tādēļ LCP un LCK jūt atbildību visu 110.000 latviešu trimdinieku priekšā un ar saviem ārkārtējiem lēmumiem vēlas nodrošināt sava darba turpināšanu pēc tam, kad LCP un LCK latviešu emigrācijas rezultātā izbeigs savu darbību. Tādēļ arī LCP un LCK meklē sev pēcnācēju — kādu citas zemes latviešu nacionālo (centrālo) komiteju, kas pārņemtu Vācijas LCP un LCK funkcijas tad, kad šī citas zemes nacionālā (centrālā) komiteja būs nonākusi labākā organizatoriskā un novietojuma stāvoklī. Tad arī Vācijas LCP un LCK nodos savai pēctecei, piem., latviešu skolu, kultūras, preses, Vācijā palikušo veco ļaužu un darba nespējīgo aprūpes, centrālās kartotēkas uc. lietu kārtošanu.

Ir nevietā apgalvot, ka latvieši Vācijā ir un paredzamajā nākotnē būs tikai DP resp. bēgļi, kas nebauda politiskas tiesības. LNP un LCK darbība liecina pretējo, bet ne par visām šīm lietām atklātībā var runāt. Atzīmēšu tikai, ka LCK laikraksts Latvija ir ne vien vispolitiskākais latviešu, bet vispār DP laikraksts Vācijā un ārpus Vācijas. Mēs baudām pilnas politiskās tiesības, un LNP un LCK ir atvērtas durvis visās okupācijas varu un Vācijas valsts iestādēs. Pēdējā laikā LNP un LCK attieksmes iet pāri arī Vācijas robežām. Centrālā komiteja savu juridisko stāvokli Vācijā ir jau atrisinājusi tā, ka tās statūti reģistrēti vācu tiesās, un ieguvusi atzīšanu un nodibinājusi sakarus arī ar ASV augsto komisāru Vācijā un Bonnas valdību, kas atzinusi LCK autoritāti arī pēc IRO izbeigšanās.

LCP un LCK augsti vērtē latviešu organizāciju ASV sirsnīgo sadarbošanos, ko LCP un LCK ārkārtējie lēmumi vēl vairāk veicinās, jo ar Latviešu apvienotā fonda Amerikā nodibināšanu būs arī īstenoti LCP un LCK ārkārtējie lēmumi. Neko vairāk šie lēmumi arī neprasa. Domātajā latviešu trimdas kopības jēdzienā ietilpst kā jaunie, tā vecie latvieši jebkurā kontinentā un zemē. Māte — Latvijas acīs visi latvieši ārpus Latvijas ir politiski trimdinieki, kas cīnās par Latvijas brīvību un tautas atgriešanos tēvzemē. Trimdas kopības jēdziens ir mūsu cīņas simbols. Tādēļ pilnīgi nesaprotams un nāk par vēlu apgalvojums, ka „LCP un LCK lēmumu īstenošana radītu šķelšanos (ASV) sabiedriskajā darbā situācijas, kuŗu sekas nav pārredzamas un ir bīstamas. Lai to novērstu, nav citas izejas, ka uzskatīt pārrunājamos lēmumus par neesošiem." Šie lēmumi ir, un tie jau īstenojas arī ASV! Pretējais apgalvojums dibinās uz pārpratumu.

V. Lambergs

NO RĪGAS RADIOFONA

Kā sarkanarmija „glāba" Monigomeriju no „sakāves"...

Jelgavas drāmas teātrī darbojas aktieŗi Ņina Leimane, Elza Radziņa, Ilma Andersone, Artūrs Kalējs, R. Mustavs, Herberts Aigars, Jānis Ķikulis, Elza Rone, Vera Simbalovska, Armanda Andersone, Elza Karone, režisors Žanis Brasla. Jelgavā nodota ekspluatācijā jaunā viesnīca ar 40 istabām, no tām 6 komfortablas. Strādnieku pilsētiņā ceļ klubu un veikalu (!).

Buša raksts: Labējais novirziens boļševikos centās iegalvot, ka iespējama kulaku ieaugšana sociālismā. Vēsturē nav gadījuma, kad mirstošā šķira noietu no skatuves bez cīņas.

Par Montgomeriju: Kad vācieši jau bija sakauti visās frontēs, Montgomerija spēki — angļi un amerikāņi Ardēnos tomēr muka no hitlerisko pulku paliekām. Čerčils lūdza PSRS glābt viņus no sakāves, un sarkanarmija to izdarīja (!!).

Latvijā esot jau 4109 kolhozu, kur apvienoti vairāk nekā 96% no visām darba zemnieku saimniecībām.

„Latviešu tautas" kandidāti Padomju savienības augstākās padomes vēlēšanās. Staļins, Molotovs, Maļenkovs, Vorošilovs, Berija, Kaganovičs, Andrējevs, Mikojans, Šverņiks, Masigins, Chruščovs, Bulganins, Suslovs, Ponomarenko, Ilja Erenburgs uc. (!!!).

1949. g. izdota grāmata — Saleniece stāsts par latviešu kolhozu Baltkrievijā.

Rīgā notikusi 6 republiku sacīkste ātrslidošanā: 1. v. Ukraina, 2. v. Latvija, 6. v. Lietuva.

Kad beidzot gūsim skaidrību?

Bijušie karavīri grib reiz dzirdēt noteiktu jā vai nē

Pagājuši jau apmēram 5 mēneši, kopš pag. gada oktobrī sākās pirmie sarežģījumi karavīru izceļošanā uz ASV. Visā šinī laikā gan mūsu trimdas presē, gan sūtņa J. Feldmaņa un mūsu vēlēto trimdas pārstāvju ziņojumos izskanēja mierinātāji vārdi, ka radušies sarežģījumi noskaidrosies un karavīru ieceļošanas jautājums atrisināsies tuvākajās nedēļās un mums labvēlīgi; tika minēti arī dažādi termiņi. Šajās cerību pilnajās informācijās un atkārtotās izlemšanas terminu atlikšanās mēs, bijušie karavīri, reizēm atradāmies visgaišākās cerību virsotnēs, reizēm visdziļākos šaubu bezdibeņos.

Tieši šobrīd, kad sakarā ar V. Lamberga uz sūtņa J. Feldmaņa informācijas dibināto paziņojumu, ka karavīru ieceļošanas jautājums izšķirsies nedēļas laikā, paļāviba uz labvēlīgu atrisinājumu mūsos bija vislielākā, pēkšņi Latvijas 18. februāŗa numurā parādījās sūtņa J. Feldmaņa diametrāli pretēja informācija — ka bijušajiem karavīriem jāgaida uz DP likuma papildinājumu, par kuŗu mēs neko daudz vēl nezinām — kad to pieņems un kāds tas izskatīsies galīgajā redakcijā. Pats no sevis rodas jautājums — no kādiem avotiem sutna kungs saņēmis tik pretējas informācijas. To, ka ārlietu ministrijas viedoklis ir ieceļošanai labvēlīgs un jānogaida tikai viedokļa saskaņošana ar citiem resoriem, bijām dzirdējuši un zinājām jau pirms vairākiem mēnešiem. Sūtņa kunga pēdējā informācijā jauns ir tas fakts, ka iecelot ASV tagadējā DP likuma ietvaros bij. karavīriem nav vairs izredžu.

Visus šos 5 mēnešus tātad esam pavadījuši ilūzijās, un nu pienākusi rūgtas atmodas diena. Ko mums, bij. karavīriem, tagad darīt? Ik solī skan IRO brīdinājums — vairs tikai tik un tik nedēļas, kad aizvērs savus vārtus IRO nometnes. Šī brīdinājuma nozīmi mēs, karavīri, izprotam ļoti labi. Vai gaidīt uz DP likuma papildinājuma pieņemšanu, reizē rēķinoties ar iespējamu mums neļabvēlīgu likuma noteikumu iztulkojumu? Vai papildinājuma nepieņemšanas gadījumā mums vēl pietiks laika līdz IRO darbības izbeigšanai iekļauties kādā citā izceļošanas shēmā?

Tie visi ir jautājumi, kas prasa tūlītēju atbildi. Laika ir palicis maz. Mēs nevaram vairāk gaidīt, dibinot savas cerības uz vārdiem „iespējams" un „varbūt". Mēs lūdzam sūtni J. Feldmani un amerikāņu atzītos mūsu trimdas pārstāvjus šeit Vācijā griezties vēlreiz pie attiecīgajām ASV iestādēm un amatpersonām un lūgt tās dot šinī jautājumā nevis izvairīgas vai diplomātiskas piekļājības diktētas vispārīgas atbildes, bet gan teikt skaidru un noteiktu „jā" vai „nē". Mēs lūdzam tuvāku informāciju arī par dažām mums labvēlīgām DP komisijas un IRO augstāko amatpersonu deklarācijām. Kā reālizējas praksē DP komisijas augstākā vaditāja Karusi deklarācija, ka mobilizētie karavīri izceļošanas ziņā uz ASV ir tiesībās vienlīdzīgi pārējiem DP? Vismaz angļu joslā šī vienlīdzība praksē nekur nepiepildās. Tāpat pārāk neskaidra ir IRO informācijas šefa Reinera informācija pēdējā preses konferencē Bad Kisingenā, ka pēdējā laikā zināmam skaitam karavīru ieceļošana ASV atļauta, gan vadoties no individuālām pārbaudēm.

R. Dzirnis

Eiropa ceļā uz federāciju

Pirms neilga laika Parīzē sanāca eiropiešu kustībai pieslēgtās starptautiskās organizācijas — Eiropas federālistu ūnijas — pilnsapulce. Tā izstrādāja priekšlikumu Eiropas federālajam paktam, kas būtu starpstadija no pašreizējā stāvokļa līdz Eiropas federācijai. Eiropas federālā pakta domu apsveikusi arī latviešu apvienība Eiropas ūnija, kas savā darbībā pieslejas Eiropas federālistu kustībai. Te atzīmējams, ka federalistu unija bija pirmā, kas aicināja Eiropas vienības un brivības darbā arī apspiesto tautu brīvos pārstāvjus trimdā, un šīs organizācijas jaunatnes nozares federālajā komitejā darbojas arī kāds latvietis.

Ko nosaka minētais pakts? Pirmā pakta daļa starp citu norāda, ka demokratiskajām Eiropas valstīm jautājumos, kas skar visas Eiropas intereses, jānodod daļa savas suverēnitātes augstākajai Eiropas instancei. Principā šī ceļa pareizību atzinusi jau Francija, Italija un Rietumvācija, liekot savās konstitūcijās pantu par atteikšanos no savas suverēnitātes daļas, ja to prasītu visas Eiropas labums. Vēl jo vairāk stingra Eiropas vienība vajadzīga mazajām tautām, jo tikai ar to varēs atgūt Eiropai nolaupītās zemes, arī mūsu Latviju. Tādēļ mums vēl jo vairāk jāiestājas par federātivu Eiropu.

Pakta otrā daļā norādīts, ka jau tagad radīt Eiropas ārlietu ministriju ir neiespējams, bet organizējama Eiropas starpvalstiskā pārvalde, kas izstrādātu Eiropas kopējo politiku. Atsevišķo Eiropas valstu līgumiem jābūt ratificētiem arī šajā institūtā. Blakus atsevišķo valstu diplomātiskajiem pārstāvjiem zemēs, kas nav parakstījušas Eiropas federālo paktu, kā arī Āreiropā darbotos Eiropas starpvalstiskās pārvaides pārstāvji.

Cik ātri vien iespējams, radāma Eiropas armija. Jau eiropiešu kustības masu sanāksmē novembra beigās angļu liberālis lords Leitons aizrādīja, ka Eiropas armijas uzturēšanā būtu jāpiedalās arī vāciešiem. Arī Rietumvācijas ministru prezidents Dr. Ādenauers pieņēmis varbūtību, ka vienīgi, organizējot Eiropas kopīgo aizsardzību, varot būt runa par Vācijas apbruņošanos. Eiropas federālistu ūnija atzinusi, ka nepietiek ar pašreizējo militāro komisiju, bet tās vietā radāma augstākā virspavēlniecība, ko izraudzītu un kontrolētu Eiropas padome un kam būtu jāpārņem visa atbildība par Eiropas efektivu aizsardzību. Atsevišķo valstu karaviri zvērētu uzticību ne vien savam nacionālajam, bet arī Eiropas karogam.

Tālākie pakta panti nosaka Eiropas saimniecības izveidošanu, starptautisko tirdzniecību un valūtas jautājumus. Gala mērķis ir radīt kopēju Eiropas valūtu. Soli pa solim jāatceļ muitas robežas. Paredzēta kopēja smagās rūpniecības pārvalde un Eiropas satiksmes un transporta sistēmas reorganizācija. Eiropas federālistu ūnijas projekts paredz Eiropas pilsoņu tiesības visiem no dzimtenes padzītajiem eiropiešiem.

Kā Eiropas federālistu ūnija domā šos projektus īstenot? Vispirms tā cer, ka visa eiropiešu kustība atbalstīs principā min. ierosinājumus. Eiropiešu kustībā ir divi lieli strāvojumi: ūnionisti, kas iestājas par valstu savienību, un federālisti, kas vēlas ciešāku Eiropas vienību. Jādomā, ka galvenajos jautājumos pretišķības neradīsies. Eiropas federālistu ūnija uzsāks visai drīz plašu propagandas akciju, vācot eiropiešu parakstus fedreālā pakta pieņemšanai.

Un Austrumeiropas apspiestās tautas? Vai tās paliek ārpusē? Zīmīgi šajā sakarā ir Čerčila vārdi: „Aiz dzelzs priekškara dzīvo cilvēki, kam ir tā pati kultūra, tās pašas tradicijas, kas mums, un šiem cilvēkiem ir tikai viena vēlēšanās — apvienoties ar mums." Tālāk Čerčils atzīmējis, ka visus Eiropas vienības organizēšanas plānus vajag izstrādāt tā, lai arī tie eiropieši, kas smok zem totālitārisma jūga, varētu tiem pievienoties. Mēs tātad neesam aizmirsti. Tādēļ mums praktiski jāsāk darboties Eiropas vienības ideju labā.

M. Gulbis

Iekams Jūs pamājat ardievas Eiropai,

ielieciet savā ceļa somā

MARIJAS URNEŽUS

dzejoļu krājumu

Tornī liesmas

Kad būsit viņā krastā—svešos ļaudis, svešos apstākļos, šajā grāmatā Jūs atkal atradīsit tālos krastus — dzimteni viņas posta dienās, trimdas pārdzīvojumus, zemi un dabu, kuŗā dzīvojāt svešniecības pirmos gadus, vientuļo brīžu pārdomas un izjūtas. Tā, būdami tālu, Jūs paliksit tuvu savai pagātnei, razdami atmiņās spēku jaunās dzīves sākšanai.

Latviešu preses balsis

PRĪVĀ BALSS

Trimdas saimē, kā novērojumi rāda, dzimstības procents ir pārāk zems; atskaitot reģistrētos miršanas gadījumus, dabiskais pieaugums šķiet katastrofāls. Bet ja nu atzīstam, ka atgriežoties Latvijā, tur atradīsim varbūt tikai mūsu tautas paliekas, tad nav jāstrīdas par to, ka trimdinieki būs vienīgais lielo laikmeta pārdzīvojumu iespējami mazāk skartais tautas kodols, kas stāsies pie valsts atjaunošanas darba. Tādēļ pats svarīgākais pašreiz ir mūsu tautas mazākās daļas dabiskā pieauguma jautājums, kas būtu jāatrisina tā, lai dzimstību paceltu iespējami augstākā līmenī.

Ja visu laiku ģimenes nodibināšanu un pēcnācēju jautājumu uzskatījām par katra personīgu lietu, tad tagad, kad mūsu tautas lielāko daļu sistēmatiski un ātrā tempā iznīcina, tas jau ievirzījies visas tautas vitālo interešu visdziļākajā kopības plāksnē. Tāpēc arī pie šī jautājuma atklātām pārrunām nebūtu vairs jāpieiet ar divdomības smaidu uz lūpām, bet gan ar dziļu nopietnību. Ja seviški svarīgas tautas intereses prasa, pienākumi par ģimenes dzīvi un pēcnācējiem jāuzskata par obligātiem, pie kam šinī gadījumā tie jāpilda dabas nospraustā īstā laika robežās.

Tāpēc visiem neprecētiem cilvēkiem, kuŗu veselības stāvoklis to atļauj, būtu nopietni jāpārdomā par ģimenes dzives nodibināšanu un pēcnācējiem visdrīzākā laikā, ieskaitot arī tos precētos, kuŗu laulības faktiski pastāv jau vairākus gadus.

LONDONAS AVĪZE

Kad Anglijā pirms trim gadiem sāka ierasties pirmie latvieši, viņi bieži plānoja par izglītības turpināšanu: studenti domāja par augstskolām, ģimnazisti par gatavibas apliecībām un tie, kam prāts tiecās uz arodiem, cerēja kļūt amatnieki. Tie bija skaisti sapņi, un vienīgi jānožēlo, ka tagad tie apauguši ar maizes darba un dzives pelēkuma sūnu.

Būtu nepiedodama vieglprātība apgalvot, ka, dzīvojot Anglijā mūsu apstākļos, mācīšanās ir viegla lieta. Bet nealzmirsīsim, ka vesela rinda mūsu valstsvīru, zinātnieku, inženieŗu un ārstu jaunībā ir dzīvojuši un mācījušies līdzīgos un pat vēl grūtākos apstākļos un tomēr izlauzuši ceļu. Tāpat nealzmirsīsim, ka lielākā angļu jaunatnes daļa atrodas pilnīgi līdzīgā stāvoklī ar mums, tomēr miljoniem angļu jauniešu pēc darba apmeklē vakara kursus, mācās daudzajos korespondences institūtos. Var pat teikt, ka liela daļa Anglijas izglītības sistēma speciāli pielāgota tādiem apstākļiem, kas ļoti tuvi mūsējiem. Kaut arī ceļš ir daudz garāks un grūtāks nekā normālos laikos dzimtenē, ir jānostājas šī ceļa galā, jāsakož zobi un jāsāk soļot.

Laiks

Latviešu biedrībām trimdā jākļūst par vispusīgiem sabiedriskās, kultūrālās un arī politiskās dzīves centriem, jo to uzdevumi un nozīme būs daudz lielāki nekā tas jebkad bijis dzimtenē Latvijas patstāvības laikā. Droši varētu teikt, ka to nozīme varētu būt salidzināma vienīgi ar tiem labākajiem gadiem, kādi bija, piemēram, Rīgas latviešu biedrībai tās pirmajā darbības posmā. Un būtu tikai pareizi, ja latvieši šīs biedrības visur jau pašā iesākumā veidotu atbilstoši šiem uzdevumiem, jo reizē ar to tām būtu izdevība saistīt pie sevis visus kaut cik aktīvos tautiešus, dodot ikvienam interešu lokam attiecīgu darbības nozari.

Bez biedrību parastajām darbības nozarēm latviešu organizācijām pateicīgs un auglīgs darba lauks būtu īpašu padomdošanas nozaŗu radīšana un uzturēšana, pie kuŗām savās ikdienas rūpēs varētu griezties ikviens latvietis. Šādu padomdošanas biroju noorganizēšana un uzturēšana nav viegla lieta un prasītu zināmus upuŗus, taču to praktiskā un idejiskā nozīme būtu tik ievērojama, ka būtu vērts gar to pastrādāt.

Padomdošanas nozarēm būtu nepieciešams pievienot arī tulkojumu izgatavošanu un, ja vien iespējams, arī tulkojumu apstiprināšanu, kaut neoficiālu; būtu arī svarīgi, ja katrs latvietis ar savas organizācijas palīdzību varētu sastādīt dažādām vajadzībām rakstus angļu valodā. Būtu jāpārdomā tāpat jautājums, vai pie latviešu biedrībām nebūtu iekārtojami tautiskās mākslas priekšmetu pārdošanas un apmaiņu punkti.

Tas viss nebūtu atstājams privātai iniciātīvai, jo cik vispusīgi un patiesi aktīvi pratīsim izveidot savas organizācijas, tik tās arī spēs ap sevi pulcināt lielāku latviešu skaitu un veikt to lielo nacionālo uzdevumu, kāds tām piederas.

Nodibināta emigrantu tiesību charta

Pie lielākām starptautiskām problēmām pēc otra pasaules kara neapšaubāmi pieder bēgļu problēma. Patlaban dažādās pasaules daļās izkaisīti miljoniem bēgļu, kas kara darbības ietekmē zaudējuši savu dzimteni un pakļauti nezināmai nākotnei.

Emigrantu problēmu šinīs dienās plaši iztirzāja starptautisko organizāciju konferencē, kuŗā piedalījās 35 organizāciju pārstāvji. Ievērojamākās to vidū bija: Starptautiskā Caritas organizācija, IRO, Starptautiskais Sarkanais Krusts, Cilvēku tiesību līga, Starptautiskā darba pārvalde, Vispasaules arodbiedrību savienība, Starptautiskā sieviešu padome, Žīdu pasaules kongress uc.

Starptautiskā Caritas organizācija kopīgi ar citām kristīgām palīdzības organizācijām izstrādājusi emigrantu tiesību chartu, ko nolēma izsūtīt visām organizācijām, kas nodarbojas ar bēgļu problēmām. Chartas pamatprincipi ir visai humāni, un tā ietver šādus 10 punktus:

1) Emigrantam ir tiesības uz aizsardzību un atbalstu ne tikai aktīvas emigrācijas sagatavošanas laika posmā, bet pastāvīgi un ilgāku laiku. Bez iebildumiem un pilnos apmēros jārespektē emigranta cilvēka tiesības.

2) Emigrantam ir tiesības izceļot pēc savas labpatikas, un bez piespiedu līdzekļiem tas var izvēlēties emigrācijas zemi.

3) Izvēloties emigrācijas zemi, emigrantam tiesības pieprasīt pilnīgu un objektivu informāciju par izvēlēto izceļošanas zemi.

4) Emigrantu ģimenes nav šķiramas.

5) Ceļojuma laikā un ierodoties jaunajā dzīves vietā, emigranta bērniem tiesības uz materiālu un morālu atbalstu.

6) Gados jaunākajām emigrantēm ir tiesības uz sevišķu aizsardzību.

7) Emigrantam tiesības sev brīvi izvēlēties darbu. Tāpat viņam jāiegūst tiesības strādāt savā īstajā arodā. Intellektuālo arodu speciālistiem jārod īpašas izceļošanas iespējas, jo tādā ceļā var sekmēt zinātnisko, mākslas un reliģisko vērtību apmaiņu tautu starpā.

8) Emigrantam jāiegūst izceļošanas zemēs līdzīgas tiesības ar iezemiešiem, seviški sociālajā, izglītības un tiesības nozarē.

9) Emigrantam, kas spiests meklēt azilatiesības, jānodrošina aizsardzība un atbalsts Izdevumi, kas rastos šādos gadījumos, jāsedz solidāri visām civilizētām valstīm.

10) Organizācijām jāatbalsta emigrants un tā ģimene. Tām jāpievērš uzmanība emigrantu vispārcilvēciskām problēmām un jāgādā, lai šīs problēmas tiktu atrisinātas. Valstīm savukārt visiem līdzekļiem jāatbalsta un jāveicina organizāciju darbs un centieni bēgļu atbalstīšanā.

Šīs chartas mērķis, kā teikts tai pievienotajā deklarācijā, ir: atvieglot bēgļu likteni un novērst visus šķēršļus, kas kavē nodrošinātas eksistences radīšanu emigrantiem.

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Elza Ķezbere

BLOMBERGA

Šī mazā pilsēta ar lēnību un smaidu
Un pieticību mani gūstā tur.
Ne vēlos projām iet, ne ar' ko gaidu.

Es zinu gan: nav māju vairs nekur.
Tik māns. Tik sapņi. Atmiņas un
balles.
Sūrs liktenis klāt ceļiem ceļus buŗ.

Te rāmus soļus mīlē ielu ailes
No kapu dārza rožu smarža tvan.
Ik vecais nams vēl mirdz no senas
dailes.

No torņa pulkstenis tik liegi skan,
It kā tam tikai saules stundas būtu
Te jāsaskaita viņiem, tev un man.

Gan drīzo aiziešanu skumjās jūtu,
Bet bērzs aiz loga spožu zeltu sēj,
Lai katra diena te vēl gaiša kļūtu.

Laiks pavēl iet. Sirds šķirties
neiespēj.
Šī mazā pilsēta ar lēnību un smaidu
Man norimt liek, lai neminu, ne
gaidu.

Vēstule brālim dzimšanas dienā

Mīļais brāli,

maz es zinu par Tevi, tomēr nojaušu, ka Tu vēl dzīvo zem šīs saules. Pirms trim gadiem man kāds zinātājs teica, ka kaŗa beigu dienā Tu un Tavi likteņa biedri bijuši dzimtenē. Jums neesot pat ieroči bijuši rokās, un tomēr jūs sagūstīti kā bīstami pretinieki.

Pamazām uzzināju, ka Tu esi gūstā, ka Tu strādā piespiedu darbus kādā no tām nelaimīgajām zemēm, kur ļaužu dzīvības ir lētas arī miera laikā. Nabaga cilvēks tur ir kā putekļu slaukāmais, ko lieto, kamēr tas derīgs: nolietotu to aizmet un paņem citu. Es vēlētos, kaut Tu šodien spētu uz brīdi aizmirst savas apkārtnes putekļus, kaut Tu atminētu mani un varētu garā lasīt šo vēstuli, ko pastnieks Tev nekad nepienesīs.

Stāstīšu Tev par Dieva dzirkstelēm cilvēkā. Tu jau zini — šīs dzirksteles ir trīs māsas: ticība, cerība un mīlestība. Viņas mājo cilvēka dvēselē. Stāstīšu Tev par tām, kas mīt manā dvēselē.

Man grūti runāt par manu ticību. Es atminu to gaišu un lielu, kā pašu rīta zvaigzni, kad pati vēl biju maza. Toreiz mana pasaule bija tikai tas loks, ko varēju pārredzēt uz visām debess pusēm. Jā, es nemaz nevaru salīdzināt ticību toreiz ar ticību tagad. Tagad tā, nabadzīte, nonīkusi bāla pa gaŗajiem nelaimju gadiem. Viņas māsa cerība to kopj dienu un nakti, bet tomēr ļauno slimību tai grūti pārvarēt.

Cerība sāk pagurt. Un kā gan nē! Ticības vārgums no viņas prasa tik daudz pūļu. Atpūtas tai nav ne brīdi. Baidos, ka šī ticības kaite var būt lipīga un cerība var nopietni saslimt. Ko es tad atbildēšu Dievam, ja abas šīs dzirksteles pazaudētu?

Trešā dzirkstele vēl manā dvēselē spoža. Mīlestība ir brīnišķīga. Tā spēj iet ērkšķu ceļu, brist asaru upi un balta iziet cauri visiem ļaunumu purviem. Tikai viņa ir pārāk pazemīga. Tā necīnās, bet cieš. Arī savām māsām tā palīdz, cik spēj, bet ticību nevar ārstēt.

Šodien manā dvēselē tomēr uzliesmoja visas, jo man šķita, ka biju pasaku zemē kopā ar Tevi. Tu taču atmini to zemi, kur koki ar mums draudzīgi sarunājās, vējš dzieďāja aiju dziesmu un strauts čalodams stāstīja visjaukākās teikas. Tu atmini arī pasaku pili mežmalā un tās smaidošo karali un karalieni. Tagad viņi aizmirsuši smaidīt . . . Pasaku zeme ir ļaunas varas apburta.

Ai, brāli, es zinu, ka arī Tu vēlies vēl kādreiz redzēt šo zemi ar viņas kokiem, vēju un strautu. Es Lūdzu Dievu, lai Viņš dod Tev izturību un dzimšanas dienā vēlu spēku Tavai ticībai, cerībai un mīlestībai. Gaidi sauli uzlēcam!

Londonā, februārī.

Māra,
Tava māsa brīvajā pasaulē

LATVIEŠU TEĀTRIS MELBURNĀ

Austrālijas miljonu pilsētā Melburnā nodibināts latviešu teātris. Tā mākslinieciskais vadītājs ir bij. Eslingenas latviešu teātŗa aktieris V. Leists, bet valdes priekšsēdis red. Z. Bārda. Valdē vēl darbojas L. Kalniņa, V. Ozols, Dr. A. Starka-Draška un J. Godļevskis. Teātris pašreiz iestudē R. Blaumaņa Trīnes grēkus. Melburnas latviešu teātŗa adrese korespondencēm: Mr. V. Ozols, 34, Whitby St., West Brunswick, Vic., Australia. **Six.**

Blombergas latvieši sumina JĀNI JAUNSUDRABIŅU

Blombergas latvieši, suminot Jāni Jaunsudrabiņu, atvadījās no savas nometnes, kas šajās dienās beidz pastāvēt. Pietrūkst tikai daži mēneši un Blombergas nometne varētu atskatīties uz 5 gadu ilgu mūžu. Pieci gadi trimdā — tas ir negribēti daudz, un tomēr liktenis līdz šim bija žēlīgs: nometnēs bijām, kaut arī svešā zemē, tomēr savā vidē, savas kultūras lokā, kas mūs sargāja kā neredzams cietokšņa valnis. Šodien zinām, ka visā plašā pasaulē nav tādas zemes un valsts, kam rūpētu mūsu nacionālā eksistence, mūsu skolas, mūsu māksla, rakstniecība un mūzika.

Vērojot pieaugušo un jaunatnes daudzos simtus, kas bija ieradušies klausīties Jaunsudrabiņu, jālolo cerība, ka izturēsim nevienādo ciņu par savu garīgo neatkarību, svešu

Rakstniekam savu velti nodod Blombergas skautu jaunieši
V. Lapenieka uzņēmums.

tautu ielenkti. Trimdas pirmie pieci gadi mūs nav padarījuši kūtrus un vienaldzīgus. Rakstnieka vārds vēl arvien top uzlūkots kā malks dzīvības ūdens. Viesi blombergiešu vidū sveica komitejas priekšsēdis Dr. A. Karps. Jaunsudrabiņš nolasīja trīs tēlojumus no „Zaļās grāmatas", pie kuŗas rakstnieks cītīgi strādā. Jaunsudrabiņa darbus vēl lasīja un deklamēja: Milda Zīlava, Helga Gobzine un Jānis Šāberts. Dziedāja nometnes koris. Pēteris Aigars sniedza īsu apceri par rakstnieku. Elza Ķezbere, cildinot Jāni Jaunsudrabiņu, veltīja viņam dzejoli. Skautu jaunieši pasniedza piemiņas veltes, vidusskolas vadītāja Brastiņa kundze ziedus un aploksni, Mērbekas teātŗa vārdā Jūlijs Roze — balvu. Vakara rīkotāju — Blombergas nometnes komitejas un YMCA's, kā arī pārējo organizāciju vārdā Kārlis Baltpurviņš pateicās viesim — rakstniekam, kas dienās pirms nometnes likvidēšanas un Blombergas latviešu tālākās izklīšanas varējis ap sevi pulcināt visu nometni, bet it sevišķi tās jaunatni. Atvadu vārdos rakstnieks apliecināja, ka arī turpmāk nekādu tālumu latviešu vidū nebūs, ja vien paši gribēsim būt tuvi, tuvi savā garā, savās attiecībās un jo sevišķi, ja interesēsimies par mūsu grāmatu, par latviešu rakstniecību. Jaunsudrabiņš par spīti septītajam gadu desmitam jūtas spirgts un cer paveikt daudzus darbus.

A. B. C.

LATVIETIS KOMPONĒ AUSTRĀLIJAS DZEJNIEKU DARBUS

Latviešu komponists E. Freimanis komponējis austrāliešu dzejnieka prof. T. I. Mores darbus Silver Songs un Because un prof. R. G. Hovarta dzejoli O Could I Take Love Lightly. Mūsu dziedone E. Ārone jaunās kompozicijas šajās dienās Sidnejā iedziedāja skaņu platēs, kuŗas noraidīs Austrālijas valsts raidītājs ABC. E. Freimanis pašreiz komponē vēl dažu austrāliešu dzejnieku darbus. **Six.**

Kļūdu izlabojums.

22. febr. numurā J. Klīdzēja rakstā Atjaunotne, otrā slejā 20 rindā no augšas pareizi jābūt: Tā gudrā smīnēšana par visu ir tā pieminētā eļļa, kuŗā ātri izšķīstam . . . 45 rindā no raksta beigām pareizi jābūt: Sevis atjaunotnei mums vajag vairāk naivuma nekā līdz šim . . .

Latviešu studentu dienām sākoties

Trimdas apstākļos studentiem arī pašiem no savas puses visiem spēkiem jāgādā par augstākās izglītības turpināšanu un akadēmiskā gara saglabāšanu, pie tam meklējot līdzekļus gan īstās, pozitīvās augstākās izglītības ideoloģijas izkristallizēšanai gan vajadzīgo materiālo faktoru nodrošināšanai.

Šo mērķu sasniegšanai Latviešu studentu centrālā savienība rīko studentu dienas visā Vācijā.

Savstarpīgi izmainoties domām, studenti grib tuvāk noskaidrot augstākās akadēmiskās izglītības jautājumus netikvien, lai paši spētu pienācīgi reālizēties šai pasaulē un pareizi sagatavoties dzīvei augstākā plāksnē, bet arī lai sagatavotos pēc iespējas labāk kalpot viens otram, savai tautai un valstij.

Līdz ar to nepieciešamības kārtā studenti grib pievērsties arī finanču jautājumiem, kas atrisināmi izglītības turpināšanai.

Ikkatram latvietim, lai kādā pasaules krastā tas atrastos, pēc savām spējām — vai nu morāliski, ideoloģiski vai materiāli — ar visu nopietnību un siltumu būtu jāpalīdz gludināt mūsu studentiem ceļš uz viņu nodomu piepildīšanos, jo viņi jau būs tie, kam vēlāk piekritīs uzdevums veidot mūsu tautas un valsts dzīvi.

Visi mūsu trimdā esošie mācības spēki lai īpaši būtu lūgti palīdzēt noskaidrot īstās augstākās izglītības principus un ideoloģiju, atbilstoši cilvēka apziņas pozitīvam iestādījumam. **Prof. Dr. E. Laube**

Atvilciena Stokholma-Gaisberga-Gēteborga **Brunis**

CILVĒKS AR SUNI

VĒSTULE NO ZVIEDRIJAS

II

... Vagona riteņi joprojām vienmuļi klaudz. Mazas kupejas arvien vairāk piepildās braucējiem. Daži no tiem lasa rita laikrakstu, citi spēlē kārtis jeb sprież par bandiju un Solvallas zirgu skriešanās sacīkstēm. Starp braucējiem ir arī kāds kungs tumšzilā angļu drēbes uzvalkā, un pie viņa kājām sēž milzīgs dogs.

Mēs saskatāmies ar Muri Abi šo kungu atceramies no Latvijas labajām dienām, kad viņam Rigā piederēja divi nami, un par viņu, pazīstamu sabiedrisku darbinieku, rakstīja prese un runāja sabiedrībā.

Pavisam labi manā atmiņā saglabājušies mūsu pēdējā tikšanās reizē 1944. gada sākumā. Ejot pa Aspazijas bulvari, mēs satikām šo pasu kungu — pieņemsim, viņu sauc Spricis Gudrais un pēc profesijas viņš ir inženieris.

„Kas jauns frontē?" viņš jautāja. „Dzirdas, vācus nejauki spiež atpakaļ?" — un turpināja: „Latviešu leģionāri austrumu fronti vieni nenoturēs, un vācu armijā ir sākušās nesaskaņas un šķelšanās. Apbrīnojams ir latviešu jaunatnes domāt spējas un orientēšanās trūkums."

„Un kas pēc jūsu un citu mūsu politiķu domām šobrīd, kad ciņas jau noris Latvijas robežu tiešā tuvumā, būtu darāms latviešu jaunatnei? Tiesa, ciņa frontē prasa upuŗus, bet tie ir sīki salidzinājumā ar tiem, ko prasīs komūnistiskā vara, ja tai atkal izdosies ielauzties mūsu zemē."

Gudrā kungs toreiz pašpārliecināts teica: „Mūsu laiks vēl nav pienācis! Mūsu ciņas austrumos ir veltīga asiņu izliešana. Mūsu brīvību mums atnesīs rietumi arī tad, ja paši būsim tikai notiekošā neitrāli vērotāji. Tādēļ „nesašmucēsimies" angļu un amerikāņu acīs, sadarbodamies ar vāciem. Komūnisms nekad vairs nevaldīs Latvijā."

„Esat pārliecināti?" iejautājās Muris. „Mēs esam šo to dzirdējuši arī par Jaltas vienošanos un nolīgumiem."

„Par tiem ziņo tikai vācu propagandas ministrija. Bet par to, ka te krievi nekad neienāks, esmu tik pārliecināts, ka ķīlai varu dot savu vēl joprojām saglabāto deputāta karti."

Kad inženieris bija atvadījies, Muris teica:

„Mani pārsteidz, ka viņš nespēj saprast, ka esam gan spiesti cīnīties zem sveša karoga, svešās uniformās un zem svešas virskomandas. taču cīņa noris, domājot tikai par pašu zemes nākotni, par komūnistu nomocītajiem ģimenes locekļiem un piederīgajiem. kas vergo Sibirijā.

Arī es, tāpat kā mēs visi, ticu, ka rietumi mūs atpestīs no sarkanā mēra. Bet mums jābūt aktīviem arī pašiem Mēs ar cīņām austrumos pierādot sadarbošanos ar vāciem? Bet vai rietumos ir jel viens politiķis vai kaŗavīrs, kas nezina, kā mūsu vecie strēlnieki cinījās pret vāciem? Vai viņi nekā nezina par tiem septiņi simti gadiem, verdzību un ciņu, kuŗas rezultātā izauga brīvā Latvija, bet reizē vēsturisks naids un mūžiga neuzticība pret vāciem?"

Taisni latviešu kaŗaviram var pateikties daudzi tūkstoši latviešu par iespēju izkļūt brivajā pasaulē, arī tie, kas sludināja norobežošanās nepieciešamību no mūsu kaŗaviriem."

Abi ar Muri pametām uz laiku savu kupeju un gājām apsveicināties ar inž. Gudro Sarokosanās notika sirsnīgi. Starp citu runājām arī par Latviešu Nacionālo Fondu Zviedrijā, par Daugavas Vanagiem un Latviešu Nacionālo Padomi Vācijā.

„LNFZ, LNP? Jā, ko gan praktiski mums var dot šīs divas organizācijas?" pārjautāja Gudrā kungs. „Veicināt tālāku emigrēšanu? To mēs šodien varam izkārtot pilnīgi individuāli Propagandēt bolševiku nodarīto postu mūsu zemei? Rietumi zina labāk par mums pašiem, kas un kā notiek aiz dzelzs priekškara. Mēs esam trimdā jau piecus gadus. Rietumi rēgulāri saņem vissvaigāko informāciju pa saviem īpašiem ceļiem. Aprūpes darbs? Par aprūpi un sociāllietām gādā katra valdība patstāvīgi, un pabalstu lietās bēgļus nešķiro no valsts pilsoņiem. Organizācijas kā trimdinieku pašu izvēlētas oficiālas pārstāvniecības? Trimdā vēlētas, bez visas tautas akcepta tās nebaudīs uzticību. Tādēļ trimdā esošo latviešu tautas daļu pārstāvēt varam vienīgi mēs, bijušie Saeimas laika pilnvaru nesēji. Daugavas Vanagi? Zviedrijā viņu legalizēšana ir praktiski nelespējama. Centri, kas jau paspējuši noorganizēties dažās Zviedrijas pilsētās ir rīkojušies pretlikumīgi. Mēs „sasmērējāmies" zviedru acīs, jo kuŗš gan nezina, ka DV ir kaŗa apstākļos radīta kaŗaviru palīdzības organizācija? Manuprāt šīs funkcijas visgudrāk atstāt līdzšinējai KFUM, kas pratusi pasaulē iegūt plašu popularitāti . . ."

Pēc mazas pauzes viņš piemetināja: „Atbalstīdami visas labdarības iestādes un organizācijas mēs tikai paši nonivelējamies uz vienas pakāpes ar atbalstāmiem. Ar sūru darbu mums te jānopelna iztikas minims. Ko nozīmē atlicināt kaut pārdesmit kronas organizāciju biedru gadmaksām, vislabāk zinu es. Man ir sieva, divas meitas. Visiem vajaga paēst, apģērbties. Un sasodītās sieviešu modes mainās tik nejēdzīgi ātri Bet nesekot viņām nozīmē kļūt smieklīgam zviedru kollēgu acīs."

„Daugavas Vanagiem", saka Muris „var būt pavisam citi, Jūsu nemaz neapjausti mērķi, kas, piedzīvojot savu piepildījumu, var nozīmēt jaunu lappusi mūsu vēsturē. Ticiet, Gudrā kungs, rietumiem mūsu zēni vēl būs vajadzīgi."

„Mūsu laiks organizēties tik tāliem uzdevumiem vēl nav pienācis," pašapzinīgi atbildēja Gudrā kungs. „Labākais, ko mēs šinī virzienā varam darīt ir: mazāk domāt par to, kas notiks nākotnē, mazāk izlēkt pret austrumiem, jo dusmu lēkmē tie var mums sagādāt pamatīgas galvas sāpes. Kuŗa valsts gan mūsu dēļ gribēs piedzīvot diplomātisko attieksmju pārtraukšanu ar austrumiem? Gudri dara tie, kas jau šodien izņem iecelošanas vizas, aizokeāna zemēm. Vēl gudrāk tie, kas iegādājas nansenistu pases."

„Protams," es indigi piebildu, „mēs saliktām rokām varam gaidīt atpestīšanu no komūnisma. Rietumi cinīsies mūsu vietā un, lai iepriecinātu mūs, pasniegs mums brīvību kā dzimumdienas velti!"

„Jā, jā!" saka Muris. „Rietumi nāks, jo viņiem ir jānāk! Bet vai jūs, Gudrā kungs, man neatbildētu kāpēc „mūsu laiks" par spīti visuzmanīgākajiem kalkulējumiem un aplēsēm, nekad nepienāk?"

„Nebaidieties, šis laiks pienāks! Tikai dažs no mums to varbūt nepiedzīvos, jo viņa karstgalvība to būs aizveduši veļu valstī. Vajag mācīties gaidīt. Visu darīt pamazām, būt pateicīgiem arī par iegūto mazumu."

Brīdi valda klusums. Liekas, pateikts ir viss, un pateiktais nekad vairs neaizmirsīsies Mēs esam un paliksim divas pasaules.

Joprojām vienmuļi klaudz vagona riteņi.

Zviedrijā, janvārī,

Jānis Siliņš

IZGLĪTĪBAS JĒGA TRIMDĀ

Nacionālai skolai, izglītības iegūšanai tēvu valodā un savā kultūras vidē ir pirmšķirīga nozīme tautas pastāvēšanā un vēsturiskajā attīstībā. Lai tautas kultūras celtne būtu noturīga, tai nepieciešami droši pamati. Izglītības laukā šis stiprais balsts ir nacionālā pamatskola un uz tās būvētā vidusskola.

Mūsu laime, ka līdzšinējos trimdas gados — visnotaļ Vācijā — pastāvēja pēc tautībām grupētas nometnes. Viens no neapšaubāmi lielākiem panākumiem te ir bijušās mūsu izglītības iestādes, sākot ar bērnu dārziem un beidzot ar Baltijas universitāti Pinebergā. Tāpat jaunatnes organizācijām un tautas augstskolām resp ārpusskolas izglītības kursiem. Visos šajos pasākumos nepārprotami pausta mūsu paŝdarbība un kultūras griba. Tā kļūst it īpaši nozīmīgi trimdas apstākļos.

Kādēļ? Tādēļ, ka te izpaužas tautas pašaizsardzības instinkts — sargāt savu dvēseli un pretoties asimilācijas draudiem. Šo centienu jēga ir: cīņa par mūsu latvietību un mūsu gara vērtībām. Cīņa par savu garīgo eksistenci ir mūsu sūtība, mūsu aicinājums un uzdevums. Dzimtenē esošai latvju tautas lielākai daļai, kuŗu nemitīgi apdraud fiziskā un garīgā iznīcināšana, tā vairs nav iespējama. Trimdas pirmajā posmā, vēl atrazdamies Eiropā, par spīti nelabvēlīgiem apstākļiem esam spējuši — kaut arī nepilnīgi — daudz ko paveikt. Pārbaudījumu pirmais posms ir visumā sekmīgi noslēdzies. Svešniecības otrajā — emigrācijas posmā mūsu dzīves situācija radikāli mainās. Mēs neesam fantasti, kas dzīvo illuzijās, neskatīdami reālitātes, un gluži labi saprotam imigrācijas politikas problēmas. Mēs arī esam pateicīgi tiem, kas mums dod patvērumu; ar savu darbu un stāju, mēs cenšamies attaisnot dāvāto uzticību. Taču arī mēs varam vēlēties, lai lielās demokratijas saprastu baltu tautu īpato situāciju. Šīs mazās tautas. izmisīgi cīnīdamās par savām tiesībām, ar savu niecīgo skaitu gan nevienas zemes valsts interesēm nevar kaitēt. Mums turpretim mūsu garīgās un fiziskās eksistences saglabāšana ir viss.

Te izvirzās daudz praktisku un idejisku problēmu, ko šai īsā rakstā nav iespējams iztirzāt. Viena no tām ir mūsu akadēmiskās jaunatnes stāvoklis un uzdevumi trimdā. Mūsu nometnēs sarīkotās studentu dienas grib panākt akademiskās jaunatnes ciešāku saskari ar še esošo mūsu tautas daļu, kā arī rast līdzekļus grūtībās nonākušo studentu atbalstīšanai. It īpaša uzmanība pievēršama tiem, kas atrodas savu studiju gala posmā, vai arī kas kavēti izceļot. Latviešu studenti trimdā ir izrādījuši izcilu aktīvitāti, saslēgdamies Latviešu studentu centrālā savienībā; uzņemdami sakarus ar citām zemēm, viņi sekmējuši nacionālās propagandas darbu. Akadēmiskā izglītība. būdama jau pati par sevi vērtīgs ieguvums tiklab tās īpašniekam kā tautai, kļūst sevišķi nozīmīga trimdā Zinātnes jaunaudze, kuŗas sirdi dziļi ierakstīta mūsu Latvijas Universitātes parole — Zinātnei un Tēvzemei — ir taču mūsu gara un kultūras darbinieku priekšpulks. Zināšanas ir gara ieroči, ar kuŗiem apbruņota jaunatne spēs sekmīgi cīnīties par mūsu tautas un valsts labāku nākotni. Tāda latvju studentu labākā daļa ir bijusi aizvien, un tāda tā ir arī tagad. Ideālisma un gara kultūras mums nekad nevar būt par daudz, sevišķi tagadējās dzīves grūtībās un šauri egoistiskā ievirzē, kādā tik viegli var iestigt, cīnoties par savu kailo primitīvo eksistenci. Mūsu akadēmiskās jaunatnes būtības uzdevums tālab ir, cīnoties par mūsu tautas nākotni, būt garīgās pretestības paudējiem trimdā pret visu topošo, kas vājina latvietības garu. Cīnītāju spars un garīgās pretestības spēks ir vērtīgākais, ko mēs gribam un drīkstam cerēt no latvju akadēmiskās jaunatnes svešumā. Sevišķi rūpīgi mums jākopj un jāsargā visi tie zinātnes pasākumi, kas skaŗ mūsu nacionālo iedoloģiju, mūsu atziņas un pieredzi par latvju tautu, latvju zemi, latvju kultūras veikumiem. Zinātne šai ziņā ir kā dzīva kollektīva atmiņa, kas, saglabādama pagātni, met tiltus pretim jauniem uzdevumiem.

Jaunatne ir katras tautas lepnums. Lai tāda mums aizvien būtu mūsu akadēmiskā jaunatne. Palīdzēsim tai un atbalstīsim to!

Autoritāru literārisku salonu vai brīvu rakstniecību?

ATBILDE POLITISKIEM KRITIĶIEM

Sakarā ar kņadu ap manu Trimdas rakstniekos iespiesto autobiografiju, lai atļauts beidzot arī autoram pašam lūgt šai lietā vārdu, jo vairāk vēl tādēļ, ka konfliktam nenoliedzami piemīt arī sabiedriska interese.

Ja kritiķis pamet objektīva vērtētāja svarus, kāpj politiskā tribinē un no turienes raida pret manī pilnīgi nedibinātus politiskus uzbrukumus, tad, liekas, man pieder altera pars tiesības, un ne tikai kā rakstniekam, bet arī kā politiķim un cilvēkam.

Vairāku kritiķu uzbrukumi vēršas pret tām manas 36 lpp. garās autobiografijas nedaudzām lapas pusēm, kurās es stāstu par savu dzīvi 6 gadus ilgajā Ulmaņa autoritārā režīma laikā, un kurās kritiski skārts šis režīms un pret manu un citiem demokratiskiem un sociāldemokratiskiem rakstniekiem uc vērstās politiskās vajāšanas. Tamdēļ atbildēšu tikai vienam kritiķim J. Rudzītim, kuŗa kritikas par Tr. R. red. A. Plaudis apzīmējis par „visizsmeļošākām un lietišķākām".

J. Rudzītis savā kritikā par Tr. R. laikrakstā Tēvzeme, Nr. 68/48, pielīdzina mani „visniknākiem mūsu valsts ienaidniekiem". Tā nav vairs literāriska kritika, bet vieglprātīgi otram tautietim mesta smaga politiska apsūdzība, pret kuŗu ikvienam ir tiesība aizstāvēties. Manis bargais prokurors acīmredzot identificē Latvijas valsti ar Ulmaņa autoritāro valdību. Pret Latvijas valsti nekad un nekur, arī ne savā autobiografijā, neesmu naidīgi izteicies vai izturējies. Gluži otrādi. Kā tas redzams arī no manas autobiografijas, esmu cīnījies par Latvijas valsts nodibināšanu kā Latvijas Pašnolemšanās savienības centrālās valdes loceklis, organizēdams Padomju savienībā toreiz tur atrodošās plašās latviešu bēgļu masas Latvijas valsts dibināšanas idejai. Kā Latvijas atbrīvošanas armijas virsnieks un vēlāk kā Satversmes sapulces loceklis aktīvi piedalījos Latvijas demokratiskās valsts pamatu likšanā: K. Ulmanim neapšaubāmi pieder lieli nopelni pie Latvijas valsts nodibināšanas, bet tie man nekādā ziņā neaizliedz kritizēt viņa pēdējo darbības posmu.

Tāpat, ja Rudzītis kādā citā laikrakstā apgalvo, ka manu autobiografiju „bez svītrojumiem varētu iespiest boļševiku „Cīņa" vai „Karogs" (citēju šo frazi pēc A. Plauža raksta), tad tā atkal nav kritika, bet gan mēģinājums politiski citādi domājošo rakstnieku ievainot, šinī gadījumā nostādīt mani par boļševiku pie tiem tautiešiem, kuŗi ar manām autobiografiskām piezīmēm nav iepazinušies. Tās izlasot, ikviens varēs pārliecināties, ka tajās esmu pierādījis, ka lielinieku varas

Anna Dārziņa — Latviete.

laikā gandrīz visiem latviešu rakstniekiem un arī man tika laupīta izteikšanās iespēja, ka lielinieku laikā esmu ticis nedibināti izslēgts no rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības, ka par padomju despotiju esmu nodevis visasāko spriedumu. Jāpieņem, ka Rudzītis arī pats ir izlasījis visu manu autobiografiju un tādēļ, protams, viņš pats netic savam apgalvojumam, ka šādu pretboļševistisku rakstu bez svītrojumiem varētu iespiest Cīņa vai Karogs, bet kritiķa nolūki jau šinī gadījumā stāv vistālāk no objektīva sprieduma izteikšanas.

Vai J. Rudzītis un citi viņa aprindu kritiķi būtu vēlējušies, lai es veselus sešus savas dzīves gadus vienkārši noklusētu? Jeb vai man būtu bijuši jāraksta apzināti meli, ka man Ulmaņa režima laikā klājies brīnišķīgi?

Vai mēs latviešu emigrācijas izdevumos gribam audzināt brīvu, neatkarīgu literatūru, vai ierīkot autoritāru literārisku salonu? Un te nu, lūk, viens ienācis šai salonā nevis smokingā, bet darba drēbēs vai pat ūdens zābakos, un, ignorējot valdošo piemērošanās toni, iedrošinās runāt skarbu valodu!

Mūsu emigrācijas kritikai vēl daudz jāaug, lai tā paceltos līdz tam kultūrālam līmenim, kādu redzam klasiskās demokratijas zemēs Francijā un Anglijā, kur neviens kritiķis nedomā ievainot vai nonīecināt kādu rakstnieku viņa citādāko politisko uzskatu dēļ, bet meklē viņa darbos pirmā kārtā mākslinieciskas vērtības.

Kārlis Dzelzītis

Ingrīda Vīksna

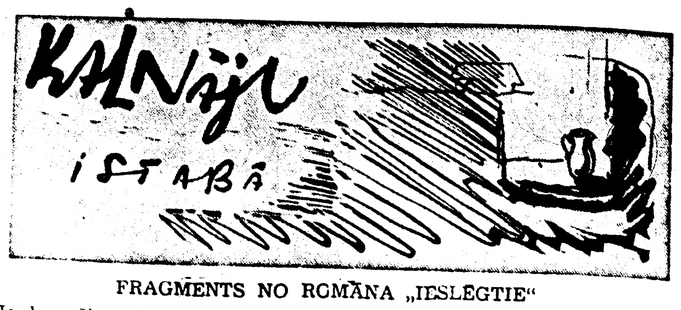

FRAGMENTS NO ROMĀNA „IESLĒGTIE"

Jo dzestrākas kļuva naktis un rīti, jo vēlāk gulētāji rausās zemē no siltās kūtsaugšas. Salmiem aplipuši tie drebinādamies pārskrēja Kalnāju pagalmu, kur pāri peļķēm jau dažkārt pārvilkās trausla stikla dvaša, un saklupa lielajā istabā. Bērni ar vecajiem ļaudīm, kas gulēja iekšā, šai laikā parasti bija piecēlušies un pabrokastojuši, un naktsgulas salmi sagrūzti istabas kaktā.

Gaŗais saimes galds, pie kuŗa bēgļi ēda, rakstīja vēstules, spēlēja kārtis un dažreiz zvilnēja tāpat ignā apnikumā, ātri aplipa velākajiem brokastotājiem, un uz galda nekrāsotajiem dēļiem sarindojās cietie maizes klaipi. Parādījās bļodiņas ar kausētiem taukiem, pa retam kāda stingri sāļa, žāvētas gaļas šķēle. Siltais tējas ūdens jau burbuļoja gandrīz visu dienu uz mazās čuguna krāsniņas istabas stūri, un netrūka arī vēl piparmētru sakņu vai kumelīšu. Toties cukuru meta katrs savā krūzē taupīgi pa graudiņam, un ja kādam bija izdevies samangot medu, to stingri glabāja zāļu tiesai. Tādi bija rīti, tāda pati pienāca pusdiena un vakars.

Dienas saguma aizvien īsākas, un aizvien vairāk sadrūma arī ļaudis Kalnāju lielajā istabā. Pelēkais veļu mēnesis ar blāvo dienas gaismu un mazajām, pielijušajām naktīm, bezcerīgā, neziņas pilnā gaidīšana tos darija īgnus un neiecietīgus. Augu dienu tie kvernēja gar apdilušo, sagraizīto un sabakstīto galdu, kur droši vien mierīgos laikos bija mielojušies gājēji, un apnikuši raudzījās viens otra skābajās sejās.

Tie tupēja tur tāpat, kā aiz loga dārzā kailie stiķenu krūmi, pieliļuši un pamesti, aplauzītiem un ērkšķainiem zariem.

Ar katru dienu plānāka kļuva brokastu tiesa, un pusdienās pamazām saplaka kartupeļu katls.

Pakalns savu svītraino kaklautu nenovīkstīja pat vairs istabā, bet sēdēja pie savas pasjansa kāršu kaudzes ar apsietu kaklu, un viņa asais deguns zem aceņu rāmjiem kļuva aizvien smailāks.

„Robit, vai tu neaiziesi ar piena kanniņu līdz Liepmalām?" atkal ieminējās sieva, un Robis negribīgi pacēla galvu.

„Ko tur ies — divas pēdējās reizes jau neko nedabūju."

„Es tev iedošu zeķu pāri."

„Zeķu pāri? Hē! Tās tu vari mierīgi pati vilkt kājās — Liepmaļu saimniece, ja gribētu, varētu atvērt zeķu veikalu visam pagastam," Robis paraustīja plecus un jauca kārtis. Nē — šodien viņš negribēja izkustēties no istabas siltuma. Ik brīdi varēja sākt līt, un bez tam šī mūžīgā diedelēšana viņam bija apnikusi līdz nāvei. Ja nebūtu meitēna, kam vajadzēja kāda labāka kumosa, viņš būtu picticis augu dienu ar tiem pašiem apnikušajiem kartupeļiem. Bet sieva nelika miera un bija jāiet.

Robis vēlreiz paraudzījās ārā. Paldies Dievam, sāka līņāt un, izpletis rokas ka spārnus, viņš ātrā vēzienā izjauca figuras sev priekšā uz galda, sagrūzdams kārtis lielā, nekārtīgā kaudzē. Tad tās rūpīgi sakārtoja, sajauca, un klāja no jauna uz galda vienmērīgās rindās pa astoņi.

„Nu — kas ir — tiksim pāri vai nē?" caur pieri lūkodamies ierūcās otrpus galdam Tedis, nemaz nepūlēdamies apslēpt savu izsmieklu.

Robis kaut ko atņurdēja, atmeta ar roku, un sagrieza augšpēdus četrus dūžus.

„Un kā tad ar kariem — frīči uzvarēs vai krievi? Un kas ienāks Kurzemē — zviedru grenadieŗi ar zilām biksēm vai jenki?"

Robis noskaitās. „Un kā tad ar to ēzeli — sāks drīz zviegt latviski vai nē?" viņš atlautāja un pabakstīja ar pirkstu Teda papirus, ko tas bija izklājis sev priekšā, bistami tuvu Roba kāršu manevru robežām.

„Ēzelītis labs — no tīra zelta," Tedis pacilāja Apuleja latīņu tekstu un noglāstīja ar plaukstu grāmatas vāku. „Redziet, Pakalna kungs, ja jums būtu tik liels zelta klucis kā mans ēzelis, jūs jau sen būtu kādā laivā un pāri — un varbūt būtu paķēruši mūs citus arī līdz. Bet nu jums jātup un jāgaida uz kāda nezināma labdaŗa žēlastību."

Robis nicīgi paraustīja plecus un sāka atkal darboties ap kārtīm. Kaut kā taču laiks bija jānosit, un šī kāršu likšana nomierināja nervus. Lika piecas reizes — vai tiks pāri? Neiznāca. Lika pēc tam — vai paliks Kurzemē? Atkal neiznāca! Bet skats kļuva tāds rāmāks — gaisā jau karājoties nepaliks. Tālab — kas par to, ja desmit reižu pa dienu iznāca „nē"! Otrā dienā varēja sākt visus jautājumus atkal no gala. Un tā visus tos divus mēnešus, kamēr viņi sēdēja te dubļos un lietū. Cik reižu jau nebija atnākusi slepena ziņa — būt gataviem ik kuŗu dienu pārcelties uz krastu. Bet tā arī palika.

Visas apkārtējās mājas jau bija diez cik reižu apstaigātas, gandrīz kauns bija rādīties pagalmā ar savu ubagu tarbu, katru dienu pienāca apkārtraksti no pagasta par reģistrēšanos, pierakstīšanos uz pēdējiem kuģiem, par iesaistīšanos ceļa un lidlauka darbos. Bija maniti pat žandarmi dažās mājās — skaidrs, ka ilgi tā vairs nevarēja turpināties.

Robis pacēla acis, un ar nepatiku tās atkal atdūrās uz Teda papīriem. Jā, kas tādam nekaitēja — jauns un viens. Tāds varēja izdarīties kā vien patika. Ja gribēja — varēja cauru dienu bakstīties pa vārdnīcām un tulkot. Tulkot kaut kādu latīņu autoru, ko taču nekad neviens prātīgs cilvēks nelasīs. Pat tad nē, ja būtu mierīgi laiki, un šādu darbu varētu pabeigt un izdot grāmatā. Būtu vismaz kāds romāns — to vēl kādreiz varētu pašķirstīt. Bet ap šādām muļķībām varēja niekoties tikai tāds pazaļš puisis, kam nav ne rūpju, ne atbildības. Pat par ēdamo viņam nebija jādomā — vai trūka jauno sieviešu, kas viņu pa kārtai vien aicināja pie sava katla pusdienās? Gandrīz plēsdamās! Bet viņam, Robim, bija sieva un meitēns — septiņus gadus vecs sarkanmatains velnēns Rūta — vasaras raibumiem nosētu degunu un ēstgribu kā vilcēnam. Un šis Rūtas apskaužamās ēstgribas dēļ Robis ik pārdienas apskrēja pus pagastu, lai samangotu nepieciešamo. Un Milda jau ari nebija no tām, kas varēja un gribēja iztikt no svaiga gaisa un ūdens. Robis paraudzījās sievā, kas sēdēja galda galā un lāpīja zeķes, un negribot viņa skats no Mildas apaļās, sārtās sejas aizslīdēja uz pretējo istabas stūri, kur savā parastajā vietā pie loga, garajās biksēs ieautās slaidās kājas sakrustojusi, sēdēja Kundze. Kā vienmēr, viņu tērpa zilpelēku dūmu mākulis, un rūpīgi koptās, šaurās sejas profils bija pievērsts pagalmam un ceļam, kas aizgriezās uz šosejas pusi.

T. Stubļa vinete un zīmējumi.

(Turpinājums sekos)

Kā radusies ziņģe Kad es miris būšu...

ŠIS UN TAS PAR ČŪSKU VECĪTI ALBERTU UN VIŅA LAIKA BIEDRIEM

Es atveŗu vēstuli ar pīlīkābim līdzīgu rāpuli uz pastmarkas un no aploksnes izkrīt ģimetne — cilvēks ar čūsku. Bet vairāk par visu šo zooloģiju mani pārsteidz pazīstamais, dziļdomīgi saviebtais vaigs, vērojot Ievas kārdinātājas dzeloni. Un ausis no tālām dienām ieskanas piemirsta balss: „Sveiks, čūsku vecīt!"

Jā, tā gandrīz pie katras glāzes mēdza saukt Jānis Skalbe, kad Kārlis Skalbe mums ar Albertu Priedīti redakcijā bija iespiedis saujā pieclatnieka ripuli un lūdza sameklēt

Čūsku vecītis A. Priedītis

savu dēļu, kas žurnālista gaitas bija sadomājis sākt no priecīgās puses, un mums viņu atrast beidzot arī bija laimējies. Kas toreiz varēja domāt, ka pēc gadiem Alberts Austrālijā tiešām durs čūskas un ka no toreizējās kuplās Jaunāko Ziņu saimes jau pēc pāris gadiem paliks tikai daži cilvēki!

Pārvērtību laiks šo laikrakstu piemeklēja vissmagāk jo par dažu pagodinājumu par Kremļa „ministriem" dārgi bija jāsamaksā pārējiem kolēģām. Jo negribas ticēt, ka tā būtu tikai nejaušība, ka no šīs redakcijas aizveda vai nomocija Em. un J. Benjamiņus, E. Arni, K. Asari, P. Bākuli, Andreju Bērziņu, R. Celmu, J. Kaktiņu, R. Šutku, G. Timušku, Vl. Žuniņu. Brīvajā pasaulē laimējās izkļūt tikai J. Kārkliņam, A. Bērziņam, P. Aigaram, R. Ozolam, H. Zaļumam.

Un Alberts Priedītis ir viens no šiem „pēdējiem mohikāņiem", pie kuŗa šoreiz gribētos drusku pakavēties, jo Alberts pirms 25 gadiem sāka kalpot drukas velniņam. Tādēļ viņam jau tagad vairāki sirmi mati, kaut dzimis viņš 1911. g. un pirmo rakstu Ed. Leigalieša avīzē Pret sauli publicējis vēl pamatskolā iedams. Vēlāk sācis rakstīt Rīgas laikrakstiem par govju slaukšanas un aršanas sacīkstēm un citām tikpat svarīgām lietām, līdz 1933. g. saistījies pastāvīgā darbā Jaunāko Ziņu redakcijā. Arī trimdā Priedīti atkal manām avīžnieku rindās Viņš izdod Fišbachas Vēstis un ir redaktors laikrakstā Jaunās Ziņas un žurnālā Ilustrētais Vārds, bet tagad prāto par iespiesta laikraksta izdošanu Austrālijā, kur pagaidām Sidnejas apkārtnē rok grāvjus un pavalas brīžiem duŗ čūskas.

Nav viņam gājis secen arī dzejošanas netikums. Daļu viņa talanta dzirksts vēl tagad var samanīt slavenajā dziesmā Kad es miris būšu, kaps mans stāvēs pliks, kuŗas pirmā panta sacerēšana kādā jautrā brīdī Alberts iejūtīgi sadarbojās ar Kārli Krūmāju Ar otra panta sacerēšanu, ja atmiņa neviļ, jau pietiekami stiprinājies, tika galā Emīls Skujenieks viens pats. Bez tam Alberts kalpoja mūzām arī kā teātrālis, kādā labdarības futbola sacīkstē ar panākumiem tēlojot Vilibaldu Drosmiņu Šim gadījumam piemēroti uzaudzinātās pusmetru garās ūsas viņš ar lielu lepnumu valkāja vēl labu laiku.

Teodors Zeltiņš

Cilindrs

Latvju enciklopēdija. — Visādi ieteicot LE, nenoklusēsim, ka pirmā tās burtnīcā ir trūkumi No šāda izdevuma prasāma lielāka objektivitāte, kāda ir piem, rakstā „Aizsargu organizācija" (29.—31. lapp.), bet priekšā, titullapas vietā, uz atsevišķas lapas sniegtā „Aizsargu parāde Rīgā" — K. Ulmanis ar cilindru rokā, ordenotas svītas pavadībā apstaigā aizsargu rindas — atstāj programatisku iespaidu. Tā varbūt apmierinās Dr. Biezā domu biedrus, bet satrauc citus LE abonentus, jo vēl emigrācijā risinās asa polemika par un pret Ulmaņa un aizsargu virzienu." Latvju Ziņas Nr. 6 (429).

Pa Bromptona ielu ar lielu avīžu paku padusē nesās Ēriks Tromboze. Ieraudzījis mani, viņš mētās pāri ielai, gandrīz samidams divus mazākus auto.

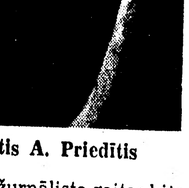

„Ernest, labi, ka tevi satiku. Nomierinies! Es zinu, cik tu esi satraukts, tādēļ meklēju tevi kā mazo naziti, lai neizdari muļķības. Esi tačū īsts trimdinieks un nezaudē galvu."

„Kas par lietu? Vai iet jau vaļā?"

„Nu kā tad, iet vaļā. Vai tad neesi nekā lasījis? Šeku šapirkos dažādas avīzes, lai redzētu kā angļu prese reaģē uz to." — No avīžu gubas viņš izvilka Latvju Ziņu numuru. —

„Še lasi," viņš triumfēja. „Iedomājies tikai, Ulmanim aizsargu parādē bijis cilindrs rokā. Nevis kaut kāds petrolejas lampas cilindrs vai pašgājēja cilindrs, bet cepure, saproti, kas jāliek galvā. Un aizsargiem visiem formas cepures galvās. Kāpēc šie nevarēja likt cilindrus galvās? Labāk gan būtu rokās, jo tad rokas būtu aizņemtas un tie nevarētu šautenes turēt. Tā atkristu pārmetumi par kara kūdīšanu pret miermīlīgajiem kaimiņiem.

Un vispār, ja kāds ko grib zināt par aizsargiem, lai meklē enciklopēdijā uz burtu C — cilindrs. Tas nebūtu tik satraucoši. Kāpēc tagad uz burta A mums jāredz cilindrs? Ko? Vai tā nav vienības apdišana?"

Viņš ievilka gaisu plaušās:

„Vai vari to kaunu iedomāties: karaviri parādē lien pie krūtīm Lāčplēša un Triszvaigžņu ordeņus! Lai nu kur un kā, bet paši savā valstī! Tas nu iet pāri jebkura latviešu saprašanai . . ." Viņš piesita ar pirkstu pie cepures dibena. Tur palika neliels iedobums.

„Un interesanti zināt, kāpēc gan Ulmanis apstaigāja aizsargu rindas? Kāpēc viņš nevarēja parādi apbraukāt uz velosipēda? Redzētu gan, kā tad svīta viņam tiktu līdz. Cilindru rokā vis tad nevarētu turēt kā kungs." Viņš jautājoši skatījās man acīs, vai tur neparādīsies kādas saprāta pazīmes.

„Kam gan tas nav zināms, ka UN sēdēs un ārlietu ministru konferencēs risinās asa polemika par un pret Ulmaņa un aizsargu virzienu. Vai esi redzējis aizsargus pulcējamies zem sarkaniem karogiem? Vai tie kādreiz ir dziedājuši Internacionāli? Un vai tie vadāja strādniekus pa ielām, prasot darbu un maizi no draudzīgām kaimiņvalstīm? Bē, nekā. Saki, kur te tā latviskā stāja?" — Tromboze sašūpoja galvu, it kā tur ko saskalotu un ar uzsvaru turpināja:

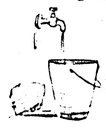

„Visparcilāk būtu, ja pirmā enciklopēdijas burtnīcā būtu A burta vietā likts S un titullapas vietā liela bilde, kur būtu redzams viens sarkans ģenerālis, apstaigājot SSS koši sarkankarogotās rindas pie Internacionāles skaņām, gluži kā kultūrālās kaimiņvalstīs to dara. Tas nomierinātu trimdinieku prātus un ierosinātu uz veselīgākām pārdomām."

Viņš pasmaidīja un uzsita man uz pleca „Tā redzu — tu esi drusku nomierinājies. Mm-ē saki vai Draudzes māja un Daugavas Vanagi jau no Hans Pleša patraukumā evakuējušies? Jāaizskrien tiem nomierināt prāti. Kamēr vēl nav par vēlu. Čirio!" Ēriks Tromboze, galvu šūpodams, aizmetās šķērsām pāri ielai.

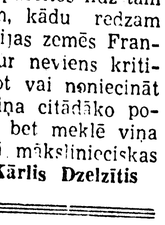

„Čirio, veco zēn!" Iespējams, ka tā saskalošana dažiem palīdz gaisāk domāt. Labi gan, ka mums vēl ir tādas galvas, kur cepuri uzlikt.

Rirdāns,
Londonā

E. Rirdāna zīmējumi

Brīvības lāpas nesēji (2)

Kā uzspridzināja modernako franču lokomotīvju depo Truaje

Kādā pavasara vakarā 1942. gadā Truajē pilsētiņā nelielai dzelzceļnieku grupai bija norunāta satikšanās ar kādu angli no Jorkširas. Viņu sauca par Antuānu — viņš bija liela auguma, labsirdīga izskata vīrs, kas vairāk vēroja un klausījās nekā runāja. Antuāna īstais vārds bija Bensons, kapteinis Francis Bensons, apbalvots ar Militāro krustu un ordeni par sevišķiem nopelniem. Ar Truajē lokomotivju depo dzelzceļniekiem pie glāzes Perno viņš pārrunāja kādu plānu, ko pēc viņa dotajiem datiem bija izstrādājis Bekerstrīts. Tas bija nosaukts vienkārši par Truajē pasākumu. Ap ko tad šeit lieta grozījās? Protams, ap depo, kas bija modernās architektūras meistardarbs, ar ko varēja lepoties katrs francūzis. Tur atradās arī lokomotīvju rezerves daļu noliktavas, kas vāciešiem bija neaizstājamas. Lokomotīvju novietnes bija divas lielas, lokveida celtnes, kas savienojās ar veselu virkni darbnīcu.

Visu depo rajonu — kur pieeja nepiederošām personām bija noliegta — apsargāja vācu snaiperi, kas nedarīja kauna savam vārdam. Viena novietne zināmās stundās deva patvērumu gandrīz visām lokomotīvēm, kas apgrozījās šai rajonā. Naktīs te atradās arī visas četras spēcīgākās Francijas lokomotīves. Truajē rezerves daļu noliktava un remontu darbnīcu iekārta bija modernākā un izcilākā Eiropā. Tagad kapteinis Bensons ar saviem franču draugiem iztirzāja Bekerstrīta plānu, kas paredzēja iznīcināt šīs varenās celtnes ar visu, kas tur atradās iekšā.

Šis pasākums bija gan apsvērts līdz vissīkākajai detaļai, bet Antuāns zināja gluži labi, kas notiks, ja tas neizdosies vai ja notvers viņu un palīgus. Vēl dienas laikā viņš pats savām acīm pārbaudīja un izpētīja depo iekārtu un vīlies konstatēja, ka mašīnu centrāles augstspiediena cilindri aizsargāti ļoti spēcīgām izolācijas platēm. Vienīgā iespēja, kas nodrošināja pasākuma sekmes, bija nokļūt zem zemspiediena cilindriem, ko neaizsargāja tik stipra izolācija un novietot tur spridzekļus. Sešiem vīriem vajadzēja reālizēt šo sabotāžas aktu. Bet Antuāns vēlējās vēlreiz nakts laikā pārbaudīt tuvāk reālās spridzināšanas iespējas. Ap pusnakti viņš devās pāri depo laukumam, rāpus izložņāja halles un pārliecinājās, ka novietnēm vislabāk var piekļūt no ārpuses. Ar lietpratēja rokām viņš iztaustīja darbnīcu caurules un cilindrus, izpētīja eļļas traukus, spēkratus, ugunsdzēsības piederumus un beidzot atrada ideālāko vietu, kur novietot spridzekļus.

Atceļā Antuāns pie reizes izvēlējās arī labāko atkāpšanās ceļu saviem draugiem. No sešiem vīriem, ko viņš izvēlējās, viens bija sedlinieks, viens skolotājs, viens veterinārārsts, divi dzelzceļnieki, bet pēdējais kāds nelabojams zaglis. Spridzināšanu Antuāns bija paredzējis vadīt pats — jo kādēļ gan pēc privātās nodarbošanās viņš bija inženieris. Antuāna rīcībā bija 24 kg spridzekļu. Šis daudzums bija aplēsts uz gramu. Viņš zināja, ka pasākumam laiks bija ļoti ierobežots. Lai izdotos aizbēgt bez kavēkļiem, Antuāna rīcībā nebija vairāk par 45 minūtēm.

Starp 2. un 3. naktī visas lokomotīves atradās novietnē, dzelzceļa personāls bija aizgājis mājās, bet uzraudzību pārņēmušas militārās sardzes. Puse paredzētā laika bija domāta atceļam. Arī tas bija aplēsts uz minūti. Akcijai vajadzēja notikt 3. jūlija rītā. Tieši pusnaktī septiņi sabotieri satikās zem kāda kanāļa tilta. Pl. 1.15 visi jau bija sasnieguši depo. Vīri strādāja grupās pa divi. Antuāns viņiem parādīja vietas, kur novietot spridzekļus ar laika degļiem. „Tas bija sasodīti drudžains un bīstams darbs," stāstīja, viņš vēlāk, „jo valdīja necaurredzama tumsa un var iedomāties, ko nozīmē rīkoties ar spridzekļiem, kas viegli eksplodē. Pie tam šie spridzekļi bija jānovieto komplicētās mašīnās."

Un tomēr septiņi vīri savu darbu pabeidza pat piecas minūtes priekš paredzētā laika. Tad sākās atceļš katrai grupiņai savā virzienā. Nelaimīgā kārtā viens lādiņš eksplodēja priekšlaikus. Katastrofa tomēr izpalika jo kāda no zilajām sardzes spuldzēm tieši šai naktī bija sabojājusies, un vācu patruļa laikā neievēroja, ka Antuāns ar saviem pavadoņiem šķērsoja gaismas joslu. Tad nakts klusumu pārtrauca milzīga eksplozija, kas līdzinājās pērkona grāvienam. Kāds no laika degļiem, kas bija nostādīts uz pl. 5 rītā, iedarbojās īsi pēc 3. Un kad Antuāns ar saviem palīgiem pa klusiem blakus celiņiem vēl lavījās uz mājām, viss vācu garnizons jau bija kājās. Karaspēka vienības un policijas grupas joņoja automobiļos uz lokomotīvju depo. Visu apvidu sīki pārmeklēja ar starmešu palīdzību, visus vārtus un citas izejas nosprostoja un novietoja tur ložmetēju posteņus.

Kad meklēšana jau noritēja pilnā sparā, sekoja otra eksplozija. Pa galvu, pa kaklu karavīri un policisti sāka bēgt no notikuma rajona. Simtiem vīru novēroja ugunsgrēku un eksplozijas vietu, kas līdzinājās milzīgam krāterim no lielāka attāluma. Truajē pasākums bija izdevies simtprocentīgi. Notikuma vietā ieradās arī vācu vietējā garnizona komandieris pulkvedis fon Litrofs Viņš trakoja briesmīgā niknumā un apbēra karavīrus lamu vārdiem. Lai iedrošinātu glābšanas komandas locekļus, viņš pats iekāpa kādā lielā lokomotīvē. Tikko pulkvedis Litrofs bija atvilcis elpu, lai teiktu nāris piemērotu vārdu, viņš ieraudzīja, ka kāda cita tuvumā esoša lokomotīve pēkšņi sadrebēja. Pulkvedis vairs neticēja savām acīm — likās, ka melnais nezvērs bija ieguvis spārnus. Tad pēkšņi pulkveža kungs zibenīgi metās pāri dzelzceļa sliedēm, lai glābtos savā automobilī. Tas viņam laimējās, bet depo drupas sadrebināja jauna eksplozija.

Pēc tam sekoja vesels apcietināšanu vilnis. Simtus un atkal simtus aizdomīgo aizveda Gestapo, bet viņu vidū nebija neviena no Antuāna grupas. Vācieši strādāja rūpīgi un pamatīgi, jo šis sabotāžas akts bija pārāk svarīgs. Lielāko daļu apcietināto tomēr atkal atbrīvoja. Gestapo bija pārliecinājusies, ka šis pasākums nav organizēts Truajē, bet kaut kur Anglijā un aiz tā slēpjas britu speciālā dienesta ierēdņi. Bakmeistars Bekerstrītā varēja savukārt pierakstīt līdzšinējai panākumu uzskaitei vienu punktu sev par labu. Ar lielu gandarījumu viņš lasīja radiotelegrafisku ziņojumus par Truajē notikumu. Antuāns neatstāja notikuma vietu, bet joprojām uzturējās Truajē tuvumā. Kādā pastaigas gājienā dzelzceļa tuvumā viņš uzrunāja vietējos franču zemniekus: „Acīm redzot, šeit vairs neapgrozās daudz vilcienu." „Tā ir," atbildēja kāds no drošākajiem. „Laikam pietrūcis lokomotīvju."

Nākamā numurā lasiet:
EKSPLOZIJA UZ VĀCU MĪNU TRALERA

Mūsu basketbols ir uz pareiza ceļa

VILIS ČIKS SALĪDZINA AMERIKĀŅU UN LATVIEŠU SPĒLES TECHNIKU UN IZPRATNI

Rodoties aizvien vairāk izdevības pasekot amerikāņu sporta dzīvei un notikumiem, manu uzmanību, protams, visvairāk saista basketbols. Tā ir nozare, kurā lielās ASV ir visai pasaulei tālu priekšā, bet mazā Latvija bija vienā no pirmajām vietām Eiropā.

Dabiski, ka mani vispirms interesēja salīdzināt amerikāņu basketbola līmeni ar mūsējo, protams, ne tieši spēju un spēka plāksnē, bet pašas spēles technikas, izpratnes, pieejas un uzbūves ziņā. Ar gandarījumu jākonstatē, ka latviešu besketbols bijis un ir uz pareizā ceļa! Vērojot ar sevišķu uzmanību ASV vidusskolu vienību sacensības (tās pulcina ikreizes pat vairākus tūkstošus skatītāju), kas dabiski kā šeit, tā pie mums, ir un bija šīs sporta nozares pamats, brīžiem varēju arī iedomāties, ka laukumā atkal cīnās Rīgas pilsētas 1. vai 2. ģimnazijas zēni vai Vircburgas un Eslingenas jaunieši. Mēģiniet atcerēties kā spēlēja no jaunās paaudzes piem., Miezītis, Bumbērs, Richters, no senioriem Zebeliņš, Berkolds, Vanags, Ārens uc. un tūliņ zināsit, kā spēlē amerikāņi. Tās pašas kustības, skrējieni, izspēles, atbrīvotās roku kustības, bumbas vadīšana utt. Varbūt vienīgi visi šie pamatelementi mazliet sistēmatiskāk un dināmiskāk izkopti. Metienos gan galvenokārt dominē vienas rokas metiens (ar pilnīgi atbrīvotu delnas locītavu) no visiem stāvokļiem, bet tai pašā laikā redz arī visus citus metienu veidus (lielāko tiesu ar pusaugstu trajektoriju „bez dēļa" — šeit būtu pareizāk jāsaka „bez stikla"). Tāpat aizsardzībā redz lietojam kā „joslas", tā „vīrs vīru" segšanas sistēmas. Vienību centros gandrīz bez izņēmuma cīnās vīri, kas pāri 6 pēdām un, līdzīgi Igenbergam, cenšas izmantot savas auguma priekšrocības (vienīgi vairāk mainoties vietām ar līdzspēlētājiem). Spēle ir ļoti „tīra", ļoti disciplinēta, bez liekiem asumiem un, cik esmu spējis ievērot, praktiski bez jebkādiem savstarpējiem pārmetumiem neveiksmes brīžos. Vienībā vienlīdz daudz pavīd kā individuālais, tā kopīgais sniegums.

Runājot par spēles asumu, pārpratumu novēršanai jānorāda, ka ASV basketbols iedalāms 2 lielās grupās: 1) vidusskolu un augstskolu un 2) profesionālo vienību spēles veidā. Pēdējais krasi atšķiras no amatieru basketbolistu cīņas veida. Algotie sportisti lieto daudz spēka, dažādus visai nekorrektus trikus un nevajadzīgu, bet nepieredzēti efektīgu akrobātiku.

Arī principiālā pieeja spēlei un noteikumu izpratnei amerikāņi un latviešu basketbola starpā atšķirības nav. Mūsu labāko tiesnešu darbība ir pilnīgi līdzvērtīga redzētajiem amerikāņiem, kas sevišķi uzmanīgi vēro un konsekventi soda katru mēģinājumu atgūt bumbu, darbojoties pretiniekam (bumbas īpašniekam) aiz muguras. Jauns pie mums jau zināmiem un sen pielietotiem, t. s. „amerikāņu" noteikumiem ir ievērojami lielākās tiesības vienības trenerim un pašu šejieniešu visai plaši diskutētais „pēdējo divu minūšu noteikums". Tas nosaka, ka šai laikā uzbrucēja vienība patur bumbu pēc izpildīta soda metiena, neatkarīgi no tā, vai tas sasniedz vai nesasniedz mērķi.

Nobeidzot vēl varētu atzīmēt, ka arī šeit reizēm redz skatītāju tāpat ne visai cienīto „laika vilcināšanas" metodi pēdējās minūtēs ko dara vienība, kas ieguvusi vairāk punktu. Tāpat cīnās izlases, kuru spēles sistēma stingri būvēta uz iemācītām kombinācijām, un vienības, kas brīvi improvizē laukumā. Visumā amerikāņu basketbols balstīts vairāk uz uzbrukuma izkopšanu nekā fizisku aizsardzību kā to bieži praktizēja vairums mūsu vienību. Jāatzīst, ka tāds spēles veids arī atbilst pašreizējo visai stingro noteikumu garam, kas izskaidro arī parasti lielos rezultātus pat ļoti spēcīgu vienību sacensībās.

Skatītāji Amerikā tikpat impulsīvi dzīvo līdzi sacensības norisei kā pie mums, vienīgi daudz vairāk atsaucas arī pretinieka vienības sasniegumam. Tomēr tikpat kā nedzird pie mums — sevišķi trimdā — tik ļoti iecienītās, reizēm visai kodīgās un „asprātīgās" piezīmes. „Spēlē asi, bet godīgi" — ir viena no ASV labā sportiskuma pazīmēm, un amatieru cīņās reti redz pārkāpjam šo nerakstīto likumu jo tur, vairāk nekā varētu iedomāties, jaunieši sacenšas vienīgi sporta dēļ.

Vašingtonas štatā ASV, februārī.

V. Čika.

*

H. Kuškis, Latvijas ledushokeja bij. valstsvienības vārtsargs, dzīvo Dānijā un vēl arvien ir aktīvs sporta laukumā. Viņš pārstāvējis Kopenhāgenas krāsas sacīkstē ar kādu zviedru ledushokeja vienību un kopā ar brāļiem Hvidiem, kas pirms kara arī bija pazīstami ledushokejisti Latvijā, bijis labākais Kopenhāgenas vienības dalībnieks.

Latviete Vera Leinvēbere trešo reizi pēc kārtas Dānijā izcīnījusi uzvaru Jīlandes galda tenisa meistarībā sievietēm. Arhusas laikraksts Demokraten viņas panākumiem veltī atzinīgus vārdus.

AUSTRIJAS LIELISKĀS SLĒPOTĀJAS IZCĪNA SAVAI VALSTIJ PIRMO VIETU

Pasaules meistarsacīkstēs slēpošanā alpīnajās disciplīnās dominēja viduseiropieši: sievietēm tikai austrietes, vīriešiem italieši un šveicieši. Sievietēm lielajā un speciālajā slalomā uzvarēja Dagmara Roma, nobraucienā Trude Reizere-Jochuma, bet vīriešiem lielajā slalomā un nobraucienā italietis Kolo speciālajā slalomā šveicietis Šneiders. Pēc šiem lielajiem panākumiem, izcīnot vēl arī vairākas 2. un 3. vietas, austrietes savai valstij neoficiālajā punktu vērtējumā ar 56 p. ieguva 1. v. Nākamā ir Zviedrija, ar 43 p., kas izcīnīti tikai ziemeļu sacensībās, trešā Norvēģija 40 p., bet turpmākajās vietās Francija (26) Italija (24), Somija (17), Šveice (17), ASV (7) un Kanada (2).

Ainas no ātrslidošanas meistarsacīkstēm

Mūsu speciālkorespondenta Artura Graudiņa raksts no Zviedrijas.

Kad mazajā Eskilstunā sekmīgi bija veikti visi priekšdarbi Eiropas meistarsacīkstēm ātrslidošanā, naktī uz piektdienu sākās spēcīgs atkusnis; jo tuvāk nāca sacīkšu sākums, jo vairāk stadionā ledus celiņš līdzinājās peldbaseinam. Sakarā ar to jau apsprieda iespējas meistarsacīkstes izdarīt nedēļu vēlāk Zviedrijas ziemeļos, bet meteoroloģiskais birojs arī tur vairs negarantēja labu laiku. Atklāšanas dienā no skrejceļa nosūknēja 100.000 litru ūdens. Par mīksto ledu visvairāk protestēja norvēģi, jo viņu smagie vīri uz tāda nespējot konkurēt ar ASV „vieglsvaru" Verketu un citiem.

Arī sacīkšu otrā dienā laukumā gaidīja ugunsdzēsējus, kas nosūknētu ūdeni, bet beidzot tomēr iztika bez viņiem. Pēc 3 skrējieniem kopvērtējumā joprojām priekšgalā Verkets ar 2,1 p. pirms favorita Andersena Sacīkšu vadība pēc noslidotiem 1500 m pasludināja stundas pārtraukumu. Pa to laiku notika pasaules meistara kalkulēšana uz papīra. Andersenam jāuzvar Verkets par 43 sekundēm, lai meistartituls paliktu Norvēģijai. Kad tuvojās pēcpusdienas 4. stunda, laukumu izmēģināja gan tagadējie, gan bijušie ledus celiņa meistari, bet viņu lēmums negatīvs. Sacīkstes bija jāatliek vēl par 2 stundām; skatītāji atstāja laukumu un devās pusdienās. Vakarā visiem ieeja brīva, un pl. 18 skrejceļu ielenca 20.000 skatītāju. Starplaikā norvēģi bija iesnieguši protestu, aizrādot, ka meistarsacīkstes nevar notikt, ja visi dalībnieki neslido uz vienāda ledus. Viņu protestu tomēr anulēja, jo arī iepriekšējos gados pasaules meistarsacīkstes notikušas līdzīgos apstākļos.

Pēc vēlreizējas laukuma pārbaudes to atzina par pieņemamu un skrejceļā 10.000 m slidojumā devās pirmais pāris: pasaules rekordists un Eiropas meistars Andersens ar zviedru meistaru Hedlundu. Viņiem priekšā cīņa ar nezināmo Verketa varējumu. Andersens izlika visus spēkus un distanci veica 17:14,8 min. Kad otrā pārī skrejceļā devās Verkets un Lundbergs, bija sasniegta kulminācija. Pirmā mērķis — izcīnīt meistara godu pirmo reiz ātrslidošanas sporta vēsturē ASV, bet Lundbergs to vēlējās iegūt Norvēģijai. Sākums labvēlīgs amerikānim, bet pēc apm. 3000 m Verketa temps manāmi palēninājās, un distances beigās viņš palicis 75 sek. aiz Andersena un 41 sek. aiz Lundberga. Laukumā vidū pacelas Norvēģijas krāsas. Starptautiskās slidskriešanas savienība prezidents Klarks 1950. gada pasaules meistaram uzliek plecos lauru vainagu un skaļrunis atskaņo Norvēģijas himnu.

Verkets un Andersens katrs pa divi reizes kāpa uzvarētāja paaugstinājumā un par uzvaru katrā disciplīnā saņēma pa uzvalkam. Reizē ar meistarsacīkšu pēdējām cīņām iznāca arī pilsētiņas laikraksta Eskilstuna Kuriren ekstraizdevums, kura 8 lielas lappuses bija veltītas tikai ātrslidošanas sacīkstēm. Tajā atceres raksts veltīts arī 1939. g. pasaules meistaram somam Birgeram Vaseniusam, kura talantu izdzēsa somu un krievu ziemas karš. Rakstā teikts, ka 1939. gadā Vaseniuss piedzīvoja savu sapni, sīkstā konkurencē ar skaisti noaugušo latviešu meistarslidotāju Bērziņu iegūdams pasaules meistara titulu. Latviešu vārds pieminēts arī citā rakstā, uzsverot, ka arī tie kādreiz sagādāja galvas sāpes norvēģu hegemonijas turētājiem.

Lielo ātrslidošanas sporta notikumu vērojām abi ar vieglatlēti S. Spruženieci, kas kopš gadu nijas dzīvo Zviedrijā.

Zviedrijā februārī.

Art. Graudiņš.

NEVIS FEBRUĀRĪ, BET MARTĀ

Pasaules meistarsacīkstes ledus hokejā nesākās Londonā 13. februārī kā informējām 18. februāra numurā, bet sāksies 13. un ilgs līdz 22. martam. Līdz šim līdzdalību pieteikušas 10 valstis, kas priekšsacīkstēs sacentīsies 3 grupās, un katras grupas pirmās un otrās vietas ieguvēji izcīnīs meistarsacīkšu finālu.

Š. g. 16. februārī miris mūsu labvēlis, Latvijas goda konsuls Ģentē Trīs zvaigžņu ordeņa kavalieris

Marcel-Alfred de Groo

Par viņu sēro
Latvijas Sarkanais Krusts Beļģijā.

ANDR. OZOLIŅA
apgādā un grāmatnīcā
(24b) Eutin/ Holst., DP Camp,
vienmēr krājumā visplašākais
Vācijas un Zviedrijas
trimdas izdevumu klāsts
daiļliterātūrā un mācības grāmatās!
Pasūtinājumus izpilda nekavējoties, izsūtot pēc uzdotās adreses arī uz ārzemēm (porto apm. DM 0.20—0.40 par vid lieluma grāmatu).
(163)

Sakarā ar
GRĒVENES LATVIEŠU NOMETNES
likvidāciju, uzaicinām visas personas, kam būtu prasības pret nometnes latviešu grupu — tās pieteikt vēlākais līdz š g. 10. martam. Vēlāk pieteiktās prasības neievēros.
Grēvenē, 1950 g 27. februārī
(205) **Grēvenes latviešu padome**

K. Mülenbacha
Latviešu valodas vārdnica
45 sēj. un 18 papildsēj. broš., jaunu. pārdod. Pied. iesūtīt šī laikraksta kantorī ar Nr 201. (201)

Laikraksta
Latvija
un grāmatu apgādu
pārstāvja Lielbritānijā
E. RIRDĀNA
tagadējā adrese ir: Mr. E Rirdāns, 10, Winchester Rd., London NW 3. (96)

Pinebergas nometnes latviešu kopdarbības kopu
ar kopas biedru pilnsapulces š. g. 12. februāra lēmumu **ir nolemts likvidēt.** Visas prasības pret minēto kopu pieteicamas līdz š. g. **30. martam** likvidācijas valdei. (24b) **Pinneberg,** DP Camp, Baltic group, Garage West, Lettische Kantine. Laikā nepieteiktās prasības vēlāk neievēros (202)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, ĀROLSENĀ, MEKLĒ:
Bambergu (priekšvārds nezināms), dzīv. Rīgā, Brīvības ielā 75 vai 77; Annu Bisenieku, dz. Kalniņu dz. 1861. g. 9. 4. Lizuma pag., pēd. ziņas no Kēnigsbergas; Dr. Aloiziju Broku, dzim. 1898. g. 1. 3. Varakļānu pag., pēd. ziņas no Dachavas konc. nometnes; Aleksandru Gūtmani, dz. Sabinī apm. 52 g. v., dzim. Rīgā, pēd. ziņas no Rūdolfštates, Tīringā; Cipi Hiršovicu. dz. Lēvensonu, dz. 1900.—1902. g Rīgā, pēd. ziņas no Rīgas, Matīsa ielas; Jāni Kronbergu, dz. 1897. g apr., dzīv. Rīgā, Āgenskalnā, Baldones ielā 8, pēd. ziņas no Glashites, Saksijā; Arnoldu Krontālu-Kārkliņu, dz 1890. g. 1. 12. Rīgā, dzīv. Krimā pēd. ziņas 1940. g.; Jāni Mežiņu, dz. 1911. g. 9. 3. Skrundas pag., pēd. ziņas no Dancigas 1944. g. jūlijā; Ilgu Vaitu apm. 25 g. v., dzim. Rīgā, dzīv. Rīgā Torņkalnā, Biešu ielā, pēd. ziņas 1942 g. no Italijas; Paulīni Veinbergu, apm. 70 g. v., pēd. ziņas no Jaunsvirlaukas pag. 112 (197)

PARNASS
Aug. Strindbergs
Hemsalnieki
DM 6.—, sd. 9/9. Austrālijā 13/—, $ 1. 60.
Voltērs
Kandids
DM 4.50, sd. 6/3, Austr. 6/3. $ 1.30.
E. Hemingvejs
Ardievas ieročiem
Broš. DM 7.25, sd. 11/3, Austrāl. 15/3, $ 2.—. Ies. DM 10.—. sd. 15/6, Austrālijā 20/—, $ 2.80.
Antuans St. Eksiperī
Nakts lidojums
Broš. DM 3.50, sd. 5/—, Austrāl. 6/4, $ 1.—. Ies. DM. 6.—, sd. 8/6, Austrāl. 11/—. $ 1.60.
J. Jaunsudrabiņš
Jaunsaimnieks un velns
DM 11.—, sd. 17/4, Austr. 22/—. $ 2.80.
A. Pogina-Eiche
A Course of English
DM 6.—, sd. 7/8, Austrāl. 10/—. $ 1.35.
Pieprasiet Jūsu grāmatu piegādātājiem vai tieši apgādiem: Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
DAUGAVA

Ja svešumā Jūs nomāc vientulība, labākais draugs ir atmiņas. Aizbraukdami paņemiet līdzi
PĀVILA KLĀNA jauno grāmatu **GREIZIE RATI**
Dzimtenes ainavas miniaturās
Gluži tā kā jūs svešumā pārcilājat veco draugu vēstules, tuvo cilvēku un pazīstamo vietu uzņēmumus, gluži tā, kā Jūs kavējaties pie līdzi paņemtām piemiņas lietiņām — tā pārlasiet pa lappusei arī šinī Latvijas zemes, dabas un cilvēku tēlojumu grāmatā. Tā pārvedīs Jūs uz brīdi atpakaļ dzimtenē un kliedēs vientulības un pamestības sajūtu. **LCK grāmatu apgāds.**

Iesūtot Jūsu dzimšanas datus, stundu un vietu un 2 ASV vai Kanadas dolarus, Jūs saņemsiet savu
horoskopu
(raksturs, liktenis) —
H. KARŪSA, c/o Mr. Word. Kyle. Texas. U. S. A. (199)

Darām zināmu
radiem, draugiem un paziņām šeit, ārzemēs un dzimtenē
mūsu laulāšanu
š. g. 11. martā Lamberti baznīcā Oldenburgā.
Aina Kārkliņa,
Arvīds Zemiņš, agronoms.
(203)

TAUTIETES!
Izceļotājs uz Austrāliju vēlas sev piemērotu dzīves draudzeni. Esmu 27 g. v., vidēja auguma. Tevi vēlos ne vecāku par 26 gadiem. Vēstules ar īsu biografiju un foto lūdz adresēt šīs avīzes kantorī ar Nr. 158. (200)

ED. PAEGLES
Latvju rakstu ābecīte
(DM 5.—) un **KRĀJA** (DM 1.— pastmarkās) satur vairāk nekā 300 oriģinālzīmējumu pēc etnograf. materiāliem, kas der izšuvumiem, audumiem ādas, koka, metalla uc. rokdarbiem No atsauksmēm: „Ābecīte brīnišķīgi padevusies. Tā būtu jāiegādājas ikvienam aizjūras braucējiem." — „A charming little book". — Izsūtu uz visām valstīm.
(17a) Karlsruhe, Forstner-Kaserne. (182)

Latviešu uzņēmums, kas reģistrēts vācu iestādēs un turpinās darbību pēc IRO likvidācijas, meklē **aktīvu līdzstrādnieku**
ar DM 10.000 dalības naudas.
Kapitāls nepieciešams solida uzņēmuma paplašināšanai, kas dod normālu, bet ne spekulātīvu peļņu. Of. šī laikr. kantorī ar „Darbs un peļņa" 194. (194)

„LATVIJAS" abonements,
pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 4 eks ieskaitot) maksā DM 3.— mēn. + DM 0 50 par piesūtīšanu pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.- mēn + DM 1 30 par piesūtīšanu Sludinājumi maksā DM 0 90 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aiz ņemto telpu Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu Abonementa pieteikumi sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama Latvijai" (14a) Esslingen N Breite Str 6

Balkānu valstis grib padarīt dzelzs priekškaru necaurredzamu

ASV ĀRLIETU MINISTRS DĪNS ECESONS ATBILD UZ BUKARESTAS NOTU

Budapešta (F). — Konflikts, kas Savienotajām valstīm un Lielbritānijai sākās ar Ungāriju pēc Vogelera un Sandera notiesāšanas, turpina aizvien vairāk saasināties. Pagājušās nedēļas beigās ungāru valdība iesniedza oficiālu notu Londonā un Vašingtonā apsvērt amerikāņu un britu sūtniecības personāla samazināšanu. Budapešta norāda, ka ASV un Lielbritānijas diplomātiskās misijas sastāvs ir nesalīdzināmi lielāks nekā pirms kaŗa. Vogelera un Sandera prāva „skaidri pierādījusi", kādam nolūkam šis personāls vajadzīgs. Vēl pirms prāvas sākuma ASV un Lielbritānijas sūtniecība „ļaujakusies un mēģinājusi ļetekmēt" Ungārijas tiesu.

Uz šo Ungārijas notu preses konferencē atbildēja ASV ārlietu ministrs Dīns Ečesons. Viņš norādīja, ka Ungārijas un Bulgārijas valstsvīri rīkojas „neatbildīgi un bez sirdsapziņas". „Bulgārijas valdības rīcība mums neatstāja citas izvēles kā pārtraukt diplomātiskās attieksmes ar Sofiju," teica burtiski Ečesons. „Amerikāņu pilsoņa notiesāšana uz 15 gadiem Ungārijā, kas pamatojas uz nepareiziem apvainojumiem, skaidri norāda uz tām metodēm, kādas izlieto valstis, kas cieši savienojušās ar Padomju savienību. Šo valstu galvenais mērķis padarīt tā saucamo dzelzs priekškaru necaurredzamu." Konferences turpinājumā ārlietu ministrs deklarēja, ka Austrumeiropas komūnistiskās valdības visiem līdzekļiem mēģina atšķirt savas tautas no brīvās pasaules. Ungārijas un Bulgārijas rīcība, sacīja tālāk Ečesons, padara Savienotajām valstīm aizvien grūtāk paturēt normālas attieksmes. Tas tomēr nenozīmē, ka ASV šobrīd apsvērtu diplomātisko attieksmju pārtraukšanu arī ar Budapeštu un Bukarestu.

Kāds britu ārlietu ministrijas pārstāvis, komentējot Budapeštas notas saņemšanu, preses pārstāvjiem paskaidroja, ka „Lielbritānija pašreiz pārbauda jaunākos Budapeštas apvainojumus". Informētas aprindas Londonā pārliecinātas, ka tai gadījumā, ja britu sūtniecībai vajadzēs samazināt savu personālu, līdzīgi pretsoļi skars arī Ungārijas diplomātisko misiju Lielbritānijā.

Apcietināts Indonēzijas „privātarmijas" komandieris

Vesterlings Singapura meklējis līdzekļus un ieročus

Singapūra (D). — **BBC speciālkorespondents ziņo no Singapūras, ka britu policija pag. sestdien tur apcietinājusi kapteini Paulu Vesterlingu, kas vadija nemiernieku Austrumjāvā un komandēja 25.000 vīru lielu „privātarmiju". Vesterlings ieradies Singapūrā ar viltotu pasi un apmeties pie kāda ķīnieša. Policijai viņš nav izrādījis nekādu pretestību. Britu iestādēm Indonēzijas dēkainis paskaidroja, ka Singapūrā viņš vēlējies dabūt ieročus un naudu savai privātarmijai. Vesterlings, ko Indonēzijas savienoto valstu valdība notiesājusi uz nāvi, atsaucās uz savu Holandes pavalstniecību un lūdza holandiešu konsulāta aizsardzību.**

Kapt. Pauls Vesterlings savu lielo dēku sāka janvārī, tikai dažas nedēļas pēc tam, kad karaliene Julianna Amsterdamā parakstīja dekrētu par Indonēzijas savienoto valstu nodibināšanu. Austrumu Jāvā pēkšņi sākās nemieri. Jogjakartas sultāns toreiz lūdza no holandiešiem steidzamu palīdzību, jo kapteiņa Vesterlinga algotņi apdraudēja Bandungu. Šis lūgums palika neievērots, bet Bandunga toreiz krita, atskaitot holandiešu lidlauku un viņu armijas divīzijas mītni. Indonēzijas ministru prezidents Hata pavisam atklāti preses pārstāvjiem izteicās, ka kapteinim Vesterlingam ir ciešas attieksmes ar Holandes kapitālistiem un Jāvas fanātisko moslema cilti Darul Islam. Kapteinis to kategoriski noliedza, lai gan daudzi brīnījās, kā viņam iespējams moderni apbruņot un apgādāt 25.000 vīru lielu armiju.

Domas par nemieru organizēšanu Austrumjāvā Versterlingam radās jau 1948. gadā, kad viņš izstājās no Holandes armijas. Vesterlings pirms 30 gadiem dzimis Istanbulā. Viņa tēvs bija holandietis, bet māte turciete. Kaŗa laikā Vesterlings beidza speciālu militāru skolu Lielbritānijā un piedalījās Djepes akcijā. Vēlāk viņš ar izplētni nolēca Holandē un aktīvi darbojās pagrīdes kustībā. Dienvidaustrumvācijā Vesterlings kļuva par vienu no britu virspavēlnieka lorda Mauntbetena adjutantu. Kad sākās sabiedroto operācijas Indonēzijā, lai padzītu no turienes japāņus, Vesterlings atradās pirmo izplētņu lēcēju vienību vidū. Mazliet vēlāk viņš jau piedalījās holandiešu organizētajās tīrīšanas akcijās. Stāsta, ka Celebesas salā pēc kapteiņa Vesterlinga rīkojuma nodedzinātas vairāk simts sādžu un nogalināti ap 3000 iezemiešu. Toreiz par to debatēja pat Holandes parlaments.

Vesterlinga personīgie draugi kategoriski noliedz viņa barbariskās metodes. To pašu apliecina arī kāds amerikāņu žurnālists, kas Austrumjāvā intervējis Vesterlingu. Viņš esot radījis ļoti patīkamu iespaidu, bijis vienkāršs, korrekts un perfekti runājis angliski. Arī amerikāņu žurnālistam Vesterlings kategoriski noliedza jebkādus sakarus ar Holandi. „Cīņas Indonēzijā nevilksies ilgi, varbūt tikai kādus trīs mēnešus. Kad es būšu nodibinājis kārtību, es atkal atgriezīšos pie savas ģimenes," intervijas beigās paskaidrojis Vesterlings. Viņš precējies ar kādu indonēzieti, kas kopā ar diviem bērniem dzīvo Čililinā, Jāvā.

Informētas aprindas domā, ka Vesterlinga cīņas Austrumjāvā beigušās daudz ātrāk nekā viņš pats to varēja iedomāties Līdz šim vēl nevienam nav arī skaidrs, ko šis dēkainis ar savu 25.000 vīru lielo privātarmiju vēlējās panākt. Uzsaukumos un deklarācijās Vesterlings vienmēr pasvītroja, ka viņš cīnās par to, lai atbrīvotu tautu no korruptīvās valdības. Liekas tomēr, ka Vesterlinga mērķi bija daudz plašāki. Pats būdams moslemietis, viņš laikam vēlējās nodibināt moslema valsti Jāvā.

Trūmens kļūst aizvien optimistiskāks

Vašingtona (A). — Daudzas pazīmes norāda, ka ASV prezidents Harijs Trūmens nolēmis vēlreiz kandidēt ASV prezidenta vēlēšanās 1952. gadā. Vašingtonā norāda, ka ASV prezidents līdz šim ar lielu veiklību pratis visus iespējamos kandidātus neuzkrītoši nobīdīt pie malas un neļaut tiem kļūt pārāk populāriem. Līdz 1940. gadam, kad toreizējo ASV prezidentu Franklinu D. Rūzveltu par jaunu ievēlēja amatā, ASV nebija bijis prezidenta, kas ilgāk nekā 2 periodus būtu valdījis Baltajā namā.

Tuvi Trūmena līdzstrādnieki izsakās, ka viņam esot radusies pārliecība par savas personības stiprumu, kādas tam agrāk nemaz nebija. Viņa negaidītā ievēlēšana 1948. g. panākusi psiholoģisku lūzumu, kas tagad izpaužoties ārkārtīgā optimismā. Šis optimisms jaužams tiklab sarežģītajā iekšpolitikā, kā arī bīstamajos ārpolitikas un militārās aizsardzības jautājumos.

Nestabilākais kabinets . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

šinējā britu parlamenta vēsture rāda, ka dzīvot spējīgs kabinets sastādāms tikai tad, ja valdības partijai ir vismaz 50—60 balsu vairākums. Valdība ar vismazāko kvorumu šinī gadsimtenī bija konservatīvo kabinets 1922. gadā Tam bija 79 balsu vairākums. 1852. g. gan visu normālo parlamenta periodu pie stūres bija liberāļu valdība, kam apakšnamā bija tikai 13 balsu vairākums.

Kas bija iespējams pirms 100 gadiem, nez' vai izdosies šorciz. Pašreizējais politiskais stāvoklis, Lielbritānijas lielās saimnieciskās grūtības un tas nelaimīgais apstāklis, ka angļu tauta sašķēlusies divās vienlīdz lielās daļās, kuŗām gluži pretēji uzskati, tikpat kā garantē jaunā parlamenta nestabilitāti. Šādās domās ir arī britu prese, visi viņu redzamākie valstsvīri un rietumnieku komentātori gan ASV, gan Eiropā. BBC labi informētais analītiķis drastiski definē: „Jaunā Etlija valdība praktiski ir gan amatā, bet ne pie varas. Viena vienīga gripas epidēmija var radīt kabineta krizi, jo vairākums pārāk niecīgs. Vēlētāji cerēja, ka viņi ar savu piedalīšanos palīdzēs radīt stipru valdību, kas varētu uzņemties smagus pienākumus un izšķiršanos grūtos jautājumos. Koalicijas kabinets arī nav domājams. Tāpēc Etlijam atliek tikai viens ceļš — stūrēt savu kuģi, līdz pirmā krize jaunajā apakšnamā rādīs, kas darāms tālāk."

Šīs grūtības nebūs ilgi jāgaida. Jau marta mēnesī jaunajai valdībai būs jāapstiprina budžets armijai, flotei un gaisa spēkiem. Tāpat vēdrīzākā laikā būs jāķeras klāt daudz diskutētajiem tālākās sociālizācijas plāniem — par tēraudrūpniecības, angļu cementfabriku un cukurrūpniecības pārņemšanu valsts vadībā un īpašumā. Pret to ir vismaz puse angļu tautas. Ārpolitikā Etlija valdību arī gaida lielas grūtības. Kā tagad Londonā kļuvis zināms, ar sirdi un citām kaitēm sirgstošais Bevins tomēr nolēmis uzņemties ārlietu ministra pienākumus. Viņam būs jāizlemj, kā turpināt ar Maršala plānu ievadīto Anglijas-ASV kopējo politiku, kā saskaņot domīniju un pašas Lielbritānijas intereses pēc Kolombo konferences un visbeidzot arī jāizšķiras, kādu kursu turpināt komplicētajā un bīstamajā aukstajā kaŗā.

„Politiskā dzīve Anglijā nākošajos mēnešos būs visai nemieriga," teica Čerčils no Vudfordgrīnas balkona, tās pašas vietas, no kurienes viņš uzrunāja angļu tautu, uzņemdamies 1940. g. Anglijas kaŗa premjēra pienākumus. Pēc vēlēšanu rezultātu paziņojuma viņš no Londonas devās pie sava partijas drauga sēra Haukija. Tur dažiem simtiem klausītāju viņš sacīja: „No visām tām atceres vērtajām reizēm, kad es esmu runājis no šī balkona, šī reize man liekas visnopietnākā. Neviens nevar pateikt, kas tagad notiks. Arī es šoreiz nevaru nekā pareģot. Viens tomēr skaidrs — jaunais parlaments ir ļoti nestabils. Mēs varam visu savu uzmanību koncentrēt tikai vienā virzienā — kā Lielbritānijai atkaŗot atpakaļ to stāvokli, kas viņu atkal ievestu lielo nāciju pašās pirmajās vietās."

Bez šiem zīmīgajiem Čerčila vārdiem ir vēl daudz citu pieturas punktu, kas liecina par iespējamu vēlēšanu atkārtojumu. Īpaši ASV laikraksti pārliecināti, ka Lielbritānijā jaunas vēlēšanas notiks varbūt jau pēc mēneša, bet vēlākais aprīļa beigās. New York Times raksta: „Vēlēšanas bija strādnieku valdībai galīga neveiksme, bet tā bija neveiksme arī visai angļu tautai. Kamēr vēl pirms mēneša Lielbritānijai bija viena no visspēcīgākajām valdībām pasaulē, tagad Londonā tiek sastādīts visvājākais un nestabilākais kabinets, kāds ilgi nav redzēts pie Temzas. Angļu tauta 23. februārī nav īsti zinājusi, ko pati grib."

New York Herald Tribune izsakās vēl tiešāk: „Pašreizējais stāvoklis neapmierina ne Lielbritāniju pašu, nedz viņas draugus. Tā būtu nelaime, ja drīzi neizdotos nodibināt stipru valdību. Katrā ziņā Lielbritānijas pašreizējo vājumu tomēr nevajadzētu pārspīlēt."

Republikāņu senātors Roberts Tafts AP izteicies, ka britu vēlēšanas liecina par konservātīvisma politikas atdzimšanu visā pasaulē. Tiklab pašreizējais iznākums, kā arī nesenās vēlēšanas Austrālijā un Jaunzēlandē esot pierādījums tam, ka sociālisma uzvara beigusies un sākusies atgriešanās pie veselīgās privātsaimniecības principiem. Tas ievērojami ietekmēšot arī ASV vēlēšanas šī gada novembrī.

Trīs ASV stati neapmierināti ar DP

Vašingtona (Jj). — Kā ziņo laikraksts The Washington Post (8. 2.), Merilendas štatā veiktās DP izvietošanas programmas rezultāti sagādājuši neapmierinājumu un vilšanos. Sevišķi asi šis programmas reālizāciju kritizējusi Anerandelas apgabala līdzšinējā DP komiteja, kas šajās dienās atkāpusies no amata.

„Mēs esam rūgti vilušies", raksta komitejas locekļi Bendžamins Vatkinss, Čarlzs Linčs un Irvings Kings, „jo visa DP akcija izrādījusies neiedarbiga un nesaskaņota. DP situācija tiklab Merilendā, kā Virdžīnijā devusi iemeslu veselai kaudzei sūdzību. Merilendas lauksaimniecības birojs pieprasījis izdot stingrus likumus, kas precizētu stāvokli, jo pēc līdzšinējām oficiālām aplēsēm 40 proc. no visiem DP, kas štatā ieradušies, pametuši savu galvojumu devēju farmas, daži pat tikko nedēļu pēc savas ierašanās."

Jau kādā nesenā ASV kongresa ziņojumā bija norādīts, ka Virdžīnija, Merilenda un Misisipi ir vienīgie Sav. valstu štati, kuŗos vērojama neapmierinātība ar DP programmas reālizāciju. Minētais Vašingtonas laikraksts uzsver, ka daudzi DP iecelojuši, uzdodamies par lauksaimniecības speciālistiem, lai gan īstenībā viņiem ir pavisam citi arodi. Tas radījis sarežģījumus, nonākot farmās, jo farmeŗi sagaidījuši, ka ar DP palīdzību varēs novērst akūto laukstrādnieku — speciālistu trūkumu. The Washington Post vēl piebilst, ka vairums DP Merilendā ir ukraiņi.

FUKSA SPIEGOŠANĀ IEJAUKTI ARĪ CITI

Vašingtona (B). — ASV valdības aprindās valda pārliecība, ka Dr. Fuksa spiegošanas afēra vēl nav pilnīgi atklāta. Līdzšinējā izmeklēšanas materiālu salīdzināšana ar FBI datiem rādot, ka Fukss esot ļoti daudzus faktus noklusējis, lai, acīm redzot, neizdotu savus līdzdalībniekus un lai neatklātu, cik patiesībā plašs un labi nostādīts ir padomju spiegu tīkls atomrūpnīcās. Aizdomīga esot arī Fuksa it kā visai brīvā atzīšanās. To viņš esot darījis, lai segtu citus vainīgos, kas varbūt atrodoties vēl augstākās vietās nekā kādreiz bijis viņš pats. Vašingtonā sagaida, ka nākamajos mēnešos atklāšoties daudz jaunu, nezināmu faktu, kas varot radīt tikpat lielu uztraukumu kā Eldžera Hīsa prāva.

Streiki Francijā plešas tālāk

Parīze (D). — Kopš pagājušās nedēļas beigām Parīzē streiko jau vairāk nekā 100.000 metallstrādnieku. Darbi pilnīgi pārtraukti Reno autorūpnīcās, ko okupējusi policija. Strādnieki ar varu padzīti arī no vairākām citām fabrikām, kad viņi gan pārtrauca darbus, bet liedzās rūpnīcas atstāt. Parizes metallstrādniekiem pievienojušies arī kollēgas Marseļā un Lionā. Informētas aprindas baidās, ka darbus jau tuvākās dienās var pārtraukt galvaspilsētas apakšzemes dzelzceļš, gāzes un elektrības iestādes. Streikotāji, ko atbalsta arī kristīgās arodbiedrības, par gala mērķi izraudzījušas algu paaugstināšanu. Lai pasargātu valsti no saimnieciska chaosa, Francijas valdība svētdien izdeva dekrētu par īpašu komisiju dibināšanu, kas izšķirs visus darba konfliktus. Šais komisijās, kuŗu lēmumi vairs nebūs pārsūdzami, ieies trīs darba devēji un trīs strādnieku pārstāvji. Priekšsēdis būs darba ministrijas pilnvarotais.

Kara noziedznieks vai mesija?

Stokholma (lv). — Lielā zviedru laikraksta Aftonbladet feļetonists Flipss aizkāris kādu jautājumu, kam dziļāka nozime nekā viņa parastajiem čalojumiem. Viņš citē kāda cita Stokholmas laikraksta izteikto viedokli — „Tas, kas dos sākuma signālu trešajām pasaules kaŗam, būs lielākais vēstures laiku kaŗa noziedznieks" — un turpina: „Reiz es stāvēju, dziļās pārdomās nogrimis, pie kādas plāksnes Sarajevā. Tā bija piestiprināta kāda vīra piemiņai, ko daudzi tagad jau aizmirsuši — kādam studentam ar ironiski skanošo vārdu Princips. Viņš bija tas, kas deva starta signālu pirmajam pasaules kaŗam, un plāksnē viņš bija dēvēts par lielu un cēlu vīru, par savas zemes atbrīvotāju. Mēs visai maz varam paredzēt, ko vēlākā pasaule sacīs par to, kuŗš nospiedīs pogu trešā pasaules kaŗa ievadīšanai. Ir ļoti iespējams, ka viņš saņems milzu atbalstu kā jauns mesija. Viss atkarīgs no tā, kā viņam veiksies. Sekmes piedod visu."

VOLLESS KRATĀS NOST NO MASKAVAS

Vašingtona (D). — AP pārstāvis ziņo no Čikāgas, ka tā saucamās amerikāņu progresīvās partijas vadonis Henrijs Volless kādā runā kategoriski noliedza saistības ar komūnistiem. Viņš aicināja amerikāņus, kas mīl mieru, iestāties savā partijā. Bez tam Volless ieteica turpināt diplomātiskas sarunas ar Padomju savienību, iekām panāks vienošanos par atomieroču kontroli. Atlantika pakta signatārvalstīm pēc viņa domām vajadzētu publicēt oficiālu deklarāciju, ka „tās pirmās atombumbu nenometīs". Informētas aprindas Vašingtonā Vollesa runu komentē visai ironiski. Vairāki amerikāņu politiķi izteikušies, ka viņu laikam nobiedējuši vēlēšanu iznākumi Lielbritānijā.

Japāna turpmāk varēs piedalīties starptautiskās konferencēs

Tokio (E). — Savienoto valstu okupācijas kaŗaspēka virspavēlnieks Tokio ģenerālis Mekartūrs paskaidroja, ka Japāna turpmāk varēs piedalīties techniska rakstura starptautiskās konferencēs, kā arī parakstīt līgumus un konvencijas, ziņo BBC. Ģenerālis Mekartūrs tālāk izteicās, ka šādu rīkojumu viņš saņēmis no Vašingtonas un esot laimīgs, ka varot to paziņot japāņu valdībai. BBC politiskais redaktors, komentējot šo svarīgo informāciju, paskaidro, ka jaunais Vašingtonas lēmums nozīmē de facto mieru ar Japānu. Šī politiskā pagrieziena radīšanai vislielākie nopelni piedēvējami ģenerālim Mekartūram, kas vēlas padarīt Japānu par jaunu aizsardzības bastionu, lai ierobežotu komūnistu tālāku ekspansiju Āzijā. Informētas aprindas Londonā izsakās, ka ASV par de facto miera atzīšanu ar Japānu nav informējušas Lielbritāniju.

Atvairīs jaunu Berlīnes blokādi

Vašingtona (A). — Newsweek 22. 7. ziņo, ka pēc Vašingtonas informēto aprindu pārliecības esot sagaidāma jauna krievu ofensiva Berlīnē. Šāda attīstība paredzēta jau drīz pēc pirmo satiksmes grūtību parādīšanās. Amerikāņu plāni tādēļ paredzot tūlīt sastādīt visu triju rietumnieku technisko komisiju, kas lemtu par piemērotākiem pretsoļiem jaunas blokādes gadījumā. Otrkārt, amerikāņi, angļi un franči sekmēšot Rietumvācijas tirdzniecību ar Berlini, lai iespējami celtu preču apgrozību un radītu pietiekamas rezerves blokādes gadījumam. Treškārt, esot viss sagatavots gaisa tilta atjaunošanai kuŗā katrā brīdī.

Vēl vienas pasakas prozaiskās beigas

Vēl nesen mūsu laikrakstā ilustrācijās Lielās mīlas pasaka ikdienā redzējām laimīgi smaidošo Rokfelleru pāri un varējām domāt, ka nekas nevar šo mīlu aizēnot. Nu saņemta ziņa, ka arī miljonāru dzīvē iestājusies „ikdiena" un romāns, ja nav jau beidzies, tad iet uz galu.

Jau zinām, ka Ieva ar savu 16 mēnešu veco dēlu dzīvo no vīra šķirti, bet abu advokāti uzņēmušies rūpes par labprātīgu šķiršanos. Iemesli: pretējas intereses un temperamenti. Ieva Paulekiūte pirms savas otrās laulības bija precējusies ar tagadējo ASV sūtniecības sekretāru Parizē, ar ko drīzi šķīrās. Pirms šīm laulībām viņa 1934. g. Čikagā kļuva Miss Lithuania, tad darbojas kādā drāmas teātŗa trupā, bet vēlāk kļuva sekretāre naftas sabiedrībā, kuŗas šefs bija Rokfellers.

3 tonnas smags cirkus zilonis, kas kopā ar citiem zvēriem pārvests speciālā vilcienā no Blekpūlas uz Birmingamu (Anglijā), netālu no Prestonas stacijas sācis trakot. Saniknotais džunglu milzis atrāvies no ķēdēm, smagi ievainojis divus savus pavadoņus, sadragājis krātiņa sienas un beidzot apgāzis vagonu. Izsauktie tuvējā garnizona karavīri dzīvnieku ar prettanku lodēm nošāvuši. Visa satiksme uz dzelzceļa līnijas bijusi pārtraukta 5 stundas.

DAŽOS VARDOS

16.900 amerikāņu janvāŗa mēnesī no Ņujorkas ar lidmašīnām izlidoja uz ārzemēm Tai pašā laikā 16.800 pasažieŗu devās no ASV ar kuģiem. Šie skaitļi liecina, ka aviācija aizvien sekmīgāk sacenšas ar kuģniecību.

Augstu Jugoslavijas ordeni šinīs dienās saņēmis žīdu palīdzības organizācijas prezidents Frederiks Vaits. Šī goda zīme viņam piešķirta par palīdzības darbu jugoslavu bērniem.

Čechu komūnistu valdība nekā nezina par pazudušajiem ASV pilsoņiem Hertu, Noelu un Hermani Fildu. Oficiālā notā Čechoslovākijas ārlietu ministrija paziņojusi amerikāņu sūtnim Bridžam: „Neraugoties uz rūpīgu izziņu, mums neizdevās noskaidrot, kur atrodas Fildi." Noels Fīlds pag. gadā maijā redzēts Presburgā. Viņa sieva augustā ieradusies Prāgā, lai sagaidītu lidlaukā Fīlda brāli Hermani, kuŗam vajadzēja atlidot no Varšavas. Gaidīšana izrādījās veltīga. Pēc trīs dienām bez pēdām pazuda arī Herta Fīlda.

No jauna apcietināta 34 gadus vecā Valensijas hercogiene. Par monarchistisko propagandu un pret Franko politiku viņa jau vairākkārt sēdējusi cietumā.

Par sešiem gadiem britu Reinas armijas virspavēlnieks samazinājis sodu agrākajam vācu ģenerālfeldmaršalam Ericham fon Manšteinam. Piespriesto 18 gadu vietā viņam būs jāpavada cietumā 12 gadi.

Negaidītas pārmaiņas pag. nedēļas beigās notikušas Ungārijas kabinetā. No amata atcelts finanču ministrs Istvans Kosta (komūnists) un izglītības ministrs, sīkzemnieku partijas biedrs Djula Ostutajs. Viņu vietā iecelti divi komūnisti. Izglītības ministriju, kam pakļauta arī baznīca, pirmoreiz Ungārijas vēsturē vadīs nekatolis.

Roselini filma Stromboli ar Ingrīdu Bergmani galvenajā lomā jau pirmajās dienās ASV 320 kinoteātŗos ienesusi 1,23 milj. dolaru. Filma izmaksāja ap 900.000 dol.